

Sürdürülebilir Kalkınma İçin KÜRESEL AMAÇLAR

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI İLE KURUMSAL DÖNÜŞÜM

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Canan MADRAN
Prof. Dr. Mustafa TANYERİ

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile Kurumsal Dönüşüm kitabı Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı'nın katkısıyla basılmıştır.

ISBN

978-625-710-634-4

Kitap Adı

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile Kurumsal Dönüşüm

Editörler

Canan MADRAN
Mustafa TANYERİ

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Göktuğ Ofset

Bisac Code

BUS072000

DOI

10.37609/akya.1756

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

*Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com*

www.akademisyen.com

EDİTÖRLERDEN ÖNSÖZ

Sürdürmek ya da sürdürememek...

İşte bu kitabın amacı bu!

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile Kurumsal Dönüşüm.

Dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde aynı dönemde, bir salgın aylarca sokağa çıkma yasağı ve sosyal kısıtlamalara yol açacak.

Yukarıdaki senaryo 2019 yılının Ekim ayında filme çekilseydi eğer, oldukça iddialı ve fantastik olarak nitelendirilirdi belki, hatta biraz alay konusu da olurdu. Dünyada ne olursa olsun, küresel piyasanın sonu olmayan düzenini ve ekonominin çarklarını kimse asla durduramazdı. 2020 yılının Mayıs ayı itibariyle küresel ölçekte 400.000 kişiyi öldüren COVID-19 salgını, bu inancımızı kökünden sarstı. Uzmanların pandemiler çağı da dediği ama tam adıyla 'Antroposen'¹ Çağı, bu salgın ile tüm dünyaya en etkili uyarısını verdi aslında.

İnsanlar bu uyarıya kayıtsız kalamadı. Hükümetler, şirketler, okullar, perakendeciler, sanatçılar evden çalışmaya başladı. Birçok etkinlik, hatta bazı konserler bile evden yapıldı. Restoran ve kafeler boş kaldı. AVM'ler süresiz kapandı. Oteller turist alamadı. Petrol, depolama garantisi karşılığında eksi fiyatlandırıldı. Hava kirliliği hızla azaldı. Trafik sıkışıklığı bitti. Enerji tüketimi azaldı. Herkes evde yemek yedi. Hanelerde ev yemeği, ekmeek yapıldı... Sürer sanılan kurumsal ve toplumsal düzen sürdürülemedi, **durdu**.

Özellikle endüstri devrimi sonrasında ve yeni küreselleşme yaklaşımıyla tüm dünyada hakim olan ekonomik anlayışla ve kullanılan modern iş modelleriyle şekillenen tüketim ve üretim yapılarıyla, Antroposen etkisini yaygın ve tehlikeli bir biçimde gösterdi. İşletmeler, uluslararası olacak kadar büyüdü, endüstri 4.0 ile tanımlanan teknoloji hakim güç oldu, tüm dünya tek bir büyük pazar oldu; ancak tüm bunların ödenmesi gereken faturası büyük bir ekolojik yıkım, eşitsizlik, iklim krizi gibi yine tüm dünyayı etkileyen krizler olarak ödenmeye başladı.

2015 yılında Birleşmiş Milletler dünyanın ortak sorunlarını ve bunları çözmeye yönelik hedefleri 17 başlık altında toplayarak, bunların çözümlerine yönelik yol haritasını yayınlamıştır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 231 yapılandırılmış göstergeleri ile dünyanın tüm paydaşlarına ama özellikle hükümetlere, belediyelere, örgütlere, ağlara, sivil toplum örgütlerine ve şirketlere 2030 yılına kadar problemleri kademeli olarak çözmeye başlama sistemiği ortaya koymuştur.

¹ 'Antroposen' insan eliyle doğal ekosistemlere müdahale edilerek doğal sistemler üzerinde yapılan olumsuz etkileri ve bunların şiddetli olumsuz sonuçlarını ifade eder.

Bu kitapta özellikle **işletmelerin** Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda nasıl ve ne düzeyde yol kat ettikleri tartışılmaktadır. Kitap içerdiği iyi ve etkili örneklerle, sistematik analizlerle, dünyanın ve insanlığın ortak sorunlarının çözümünde çok güçlü aktörler olan işletmelere bir rehber olarak konumlandırılmıştır. Amacına ulaşması dileğiyle mavi, beyaz ve «yeni normal» olan **yeşil yakalı** çalışanların ilgisine sunarız.

Kitabın ortaya çıkmasına içten ve hevesli çabalarıyla katkıda bulunan tüm yazarlarımıza çok teşekkür ederiz. Yazarlarımızdan gelen geribildirimlere göre, kitabın bölümleri olan sürdürülebilir kalkınma amaçlarının her birisi, bölüm yazarlarına da yazım sürecinde entelektüel ve mesleki hedef konusunda, sürdürülebilirlik felsefesi ile yeni ufuklar açmıştır. Bu vesile ile kitabımızın yazarlarının tümünün akademik yolculuğunun bir kısmının geçtiği ve pek çoğunun hala görev yaptığı Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi İşletme Fakültesi, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Gerede Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu gibi ülkemizin öncü kurumlarının ve tüm Üniversitelerin vizyonlarına da katkıda bulunmasını dileriz. Özellikle İşletme alanında eğitim yapan **yüksek öğretim kurumlarına** ders kitabı ve referans kitap olarak önerdiğimiz bu eserin, en önemli okur hedef kitlesi elbette **işletmeler** ve **yöneticileridir**. Kitabın yayınlanmasındaki destekleri ve titiz çabaları için Akademisyen Kitabevi'ne ve sayın Muhammet Konca'ya teşekkür ederiz. Kitabın fikrinin oluşması, yazılması, yayına hazırlanması, yazarların iletişimi ve düzeltmeler konularında çok titiz emekleri için editör takımımızın kıymetli üyesi sayın Dr. Öğr. Üyesi Sumeyra Duman'a sonsuz teşekkür ederiz.

Daha iyi, daha doğru, daha verimli, daha mutlu, daha eşit, daha adil, daha temiz, daha barışçı kurumlar ve toplumlar için ışık olması dileğiyle...

Editörler

Prof. Dr. Canan Madran

Prof. Dr. Mustafa Tanyeri

Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Fakültesi

Mayıs 2020

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI: GENEL BAKIŞ

Dr. Araş. Gör. Nilay Bıçakçoğlu-Peynirci, Dokuz Eylül Üniversitesi

1. YOKSULLUĞA SON

Araş. Gör. Elif Çirkin, Dokuz Eylül Üniversitesi

2. AÇLIĞA SON

Prof. Dr. Burcu İlter, Dokuz Eylül Üniversitesi

3. HER YAŞTA SAĞLIKLI VE KALİTELİ YAŞAM

Doç. Dr. Banu Demirel, Dokuz Eylül Üniversitesi

4. NİTELİKLİ EĞİTİM

Doç. Dr. Aykan Candemir, Ege Üniversitesi

5. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Doç. Dr. Özge Özgen, Dokuz Eylül Üniversitesi

6. TEMİZ SU VE SANİTASYON

Araš. Gör. Gözde Akdeniz, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

7. ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

Doç. Dr. Aşkın Özdağoğlu, Dokuz Eylül Üniversitesi

Araš. Gör. Kevser Yılmaz, Dokuz Eylül Üniversitesi

8. İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Araš. Gör. Elif Korkmaz, Dokuz Eylül Üniversitesi

9. SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

Araš. Gör. Kevser Yılmaz, Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Aşkın Özdağoğlu, Dokuz Eylül Üniversitesi

10. EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Volkan Yakın, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

11. SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

Dr. Ladin Yıldırım, İzmir Büyükşehir Belediyesi

12. SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

Dr. Araş. Gör. İlayda İpek, Dokuz Eylül Üniversitesi

Araş. Gör. Ayça Hızarcı-Payne, Dokuz Eylül Üniversitesi

13. İKLİM EYLEMİ

Prof. Dr. Canan Madran, Dokuz Eylül Üniversitesi

14. SUDAKİ YAŞAM

Dr. Öğr. Üyesi Asiye Ayben Çelik, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

15. KARASAL YAŞAM

Dr. Öğr. Üyesi Sumeyra Duman, Dokuz Eylül Üniversitesi

16. BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

Dr. Araş. Gör. Enis Yakut, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

17. AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR

Dr. Öğr. Üyesi Burcu Mucan Özcan, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Tanyeri, Dokuz Eylül Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: Genel Bakış	1
<i>Nilay BIÇAKCIOĞLU PEYNERCİ</i>	
1. Yoksulluğa Son	23
<i>Elif ÇİRKİN</i>	
2. Açlığa Son	39
<i>Burcu İLTER</i>	
3. Her Yaşta Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam	63
<i>Banu DEMİREL</i>	
4. Nitelikli Eğitim	87
<i>Aykan CANDEMİR</i>	
5. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	111
<i>Özge ÖZGEN</i>	
6. Temiz Su ve Sanitasyon	132
<i>Gözde AKDENİZ</i>	
7. Erişilebilir ve Temiz Enerji	162
<i>Kevser YILMAZ</i> <i>Aşkın ÖZDAĞOĞLU</i>	
8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	185
<i>Elif KORKMAZ</i>	
9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	207
<i>Aşkın ÖZDAĞOĞLU</i> <i>Kevser YILMAZ</i>	
10. Eşitsizliklerin Azaltılması	231
<i>Volkan YAKIN</i>	
11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	255
<i>Ladin YILDIRAN</i>	

12. Sorumlu Tüketim ve Üretim	279
<i>İlayda İPEK</i>	
<i>Ayça HIZARCI-PAYNE</i>	
13. İklim Eylemi	297
<i>Canan MADRAN</i>	
14. Sudaki Yaşam	329
<i>Asiye Ayben ÇELİK</i>	
15. Karasal Yaşam	349
<i>Sumeyra DUMAN</i>	
16. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar.....	367
<i>Enis YAKUT</i>	
17. Amaçlar için Ortaklıklar.....	385
<i>Burcu MUCAN ÖZCAN</i>	
<i>Mustafa TANYERİ</i>	

Nilay Bıçakciođlu Peynirci¹

Yüzyılı aşkın bir süredir devam eden endüstriyel faaliyetler birçok kaynak ve refah sağlamanın yanı sıra, çok ciddi ekolojik bozulmalara da yol açmaktadır. Hızla artan insan nüfusu, endüstriyel faaliyetler ve yenilenemeyen enerji kaynaklarının kullanımını önlenemez çevresel etkilere sebep olmaktadır. Bununla birlikte, geleneksel işletme uygulamaları bu konuları ele almak için yeterli olmamakta ve çoğu kâr odaklı bir yaklaşımla ilerleyerek bu konuları göz ardı etmektedirler. Bu bağlamda, bu bölümün amacı, sürdürülebilir kalkınma yol haritasındaki tarihsel gelişim sürecini inceleme ve Birleşmiş Milletler'in 'Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşmada iş dünyasının oynayacağı merkezi rolü açıklayarak, işletmeler için öneriler sunmaktır.

¹ Dr. Araş. Gör., Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: nilay.bicakcioglu@deu.edu.tr

öneme sahip olması açısından oldukça kritiktir. UNDP, UN Global Compact gibi küresel aktörlerle iş birliklerinin geliştirilmesi, iklimi odağına alan sivil toplum örgütleri ve diğer paydaşlarla ortaklıklar kurulması gibi faaliyetler iyi uygulamalar arasında yer almaktadır. Örneğin, Garanti Bankası firması, Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi'nin (UNEP FI) Sorumlu Bankacılık Prensipleri Çekirdek Grubu'nda yer alarak bu amaç doğrultusunda önemli bir stratejik ortaklığa imza atmıştır (Garanti BBVA, 2018).

5. SONUÇ

Sonuç olarak, önümüzdeki yıllarda beklenen aşırı nüfus artışının, tüm dünyada artan hastalıklara, su ve hava kirliliği gibi yıkıcı sorunlara neden olması beklenmektedir (Kaplan, 1994). Ancak, geleneksel işletme uygulamaları bu konuları ele almak için yeterli olmamakta ve çoğu kâr odaklı bir yaklaşımla ilerleyerek bu konuları göz ardı etmektedirler (Hart, 1995; Schmidheiny, 1992). Bu anlamda, birçok paydaş, firmalara çevresel konulardaki sorumluluklarını hatırlatmak ve yerine getirmelerini sağlamak için çeşitli yöntemlere başvurumaktadırlar (Klassen ve Whybark, 1999). Bu doğrultuda, şirketleri yasal gerekliliklere uymanın ötesine geçmeye ve bu konular için daha ekolojik ve yenilikçi çözümler yaratan iş modelleri geliştirmeye, örneğin atık minimizasyonu, atıkların geri dönüşümü ve daha fazla enerji tasarrufu elde etme gibi konulara hızla yoğunlaşmaya başlamaları gerekmektedir (Hart, 1995; Schmidheiny, 1992).

Bu kapsamda, sürdürülebilir kalkınma sürecinin tarihsel gelişimine baktığımızda, 1972 Stokholm konferansından, 2015'teki Birleşmiş Milletler Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları'nın yayınlanmasına kadar olan tüm toplantılarda çevresel meselelerin bireysellikten evrenselliğe doğru geçiş sürecini ve devlet politikalarında çevresel, sosyal ve ekonomik kalkınmaya yönelik tartışmalardaki değişiklikleri gözlemleyebilmekteyiz. Son olarak, Birleşmiş Milletler tarafından geliştirilen 'Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları', sürdürülebilir bir gelecek için geniş kapsamlı bir küresel vizyon sunmaktadır. Böyle bir dönüşüm, hükümet ve toplumun tüm kesimlerinden taahhütler verilmesini gerektirirken, Birleşmiş Milletler 2015 senesinde 'Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı yayınlayarak iş dünyasını bu amaçlara ulaşmada merkezi bir rol oynamaya çağırmıştır.

KAYNAKÇA

- Adger, W. N. & Winkels, A. (2007). Vulnerability, poverty and sustaining well-being. In Handbook of sustainable development. Edward Elgar Publishing.
- Agatiello, O. R. (2009). The World Is One and All Things Are in It. *Management Decision*, 47(7), 1056-1064. <https://doi.org/10.1108/00251740910978296>.

- AirBnB (2017). *Open Homes*. https://www.airbnb.com.tr/openhomes/refugee-hosing?_set_beve_on_new_domain=1583235634_3YpZ6qW3nTuqIkQN.
- Albino, V., Balice, A., & Dangelico, R. M. (2009). Environmental Strategies and Green Product Development: An Overview on Sustainability-Driven Companies. *Business Strategy and The Environment*, 18(2), 83-96. <https://doi.org/10.1002/bse.638>.
- Ashton, T. S. (1948). Some Statistics of The Industrial Revolution in Britain. *The Manchester School*, 16(2), 214-234. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9957.1948.tb00575.x>.
- Baker, W. E. & Sinkula, J. M. (2005). Environmental Marketing Strategy and Firm Performance: Effects on New Product Performance and Market Share. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 33(4), 461-475. <https://doi.org/10.1177/0092070305276119>.
- Banerjee S. B. (1999). Corporate Environmentalism and the Greening of Marketing Strategy: Implications for Marketing Theory and Practice. In *Greener Marketing: A Global Perspective to Greening Marketing Practice* (pp. 16-40). Sheffield, UK: Greenleaf Publishing.
- Banerjee, S. B. (2002). Corporate Environmentalism: The Construct and Its Measurement, *Journal of Business Research*, 55(3), 177-191. [http://dx.doi.org/10.1016/S0148-2963\(00\)00135-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0148-2963(00)00135-1).
- Banerjee, S. B., Iyer, E. S. & Kashyap, R. K. (2003). Corporate Environmentalism: Antecedents and Influence of Industry Type. *Journal of Marketing*, 67(2), <https://doi.org/10.1509/jmkg.67.2.106.18604>.
- Berry, M. A. & Rondinelli, D. A. (1998). Proactive Corporate Environmental Management: A New Industrial Revolution, *The Academy of Management Executive*, 12(2), 38-50. <https://doi.org/10.5465/ame.1998.650515>.
- Bonini, S. & Bove, A.-T. (2014, July). *Sustainability's strategic worth*. McKinsey Global Survey results. http://www.mckinsey.com/insights/sustainability/sustainability_strategic_worth_mckinsey_global_survey_results.
- Brundtland, G. H. (1987). Our common future—Call for action. *Environmental Conservation*, 14(4), 291-294. <http://dx.doi.org/10.1017/S0376892900016805>.
- Citigroup Inc. (2017, November) *Women in the Economy II*
- How Implementing a Women's Economic Empowerment Agenda Can Shape the Global Economy. <https://www.citivelocity.com/citigps/women-economy-ii/>.
- Cittaslow Türkiye (2014). *Cittaslow Seferihisar*. <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-seferihisar/>.
- Crittenden, V. L., Crittenden, W. F., Ferrell, L. K., Ferrell, O. C. & Pinney, C. C. (2011). Market-Oriented Sustainability: A Conceptual Framework and Propositions. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 71-85. <http://doi.org/10.1007/s11747-010-0217-2>.
- Cummins Sustainability Report (2019, June). *Powering a more prosperous world*. https://www.cummins.com/sites/default/files/2019-06/2018_Sustainability_Progress%20Report.pdf.
- Cuthbertson, A. (2020, March 31). *Coronavirus: elon musk offers free ventilators to all countries hit by covid-19 pandemic where tesla operates*. <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/coronavirus-ventilators-elon-musk-tesla-a9439146.html>.
- Econsense (2017). *How Companies can Improve their Impact on the Sustainable Development Goals (SDGs) and Harness the Power of Digitalization*. https://www.accenture.com/t00010101T000000Z_w_/de-de/_acnmedia/PDF-64/Accenture_Strategy_CompaniesForChange_2017_Handbook_digital.pdf.
- Feeding America (2020). *The Cheesecake Factory Slice Campaign*. <https://www.feedingamerica.org/about-us/partners/current-promotions/cheesecake-factory-slice-campaign>.
- Franks D. (2014). The extractive sector and the post-2015 development agenda: cross-sector cooperation to address environmental challenges. Paper presented to the UNDP and Government of Brazil, Brazil.
- Fehling, M., Nelson, B., & Venkatapuram, S. (2013). Limitations of the Millennium Development Goals: A literature review. *Public Health*, 8(10), 1109-1122. <http://dx.doi.org/10.1080/17441692.2013.845676>.
- Garanti BBVA (2018, June 6). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Katkılarımız*. <https://surdurulebilirlik.garantibbva.com.tr/surdurulebilirlik-blog/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri-ve-kat>

- kılarımız/
- Global Compact Türkiye (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları*. <https://www.globalcompactturkiye.org/surdurulebilir-kalkinma-amaclari/>.
- GRI (2015). *SDG compass: The guide for business action on the SDGs*. <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/gssb/Item%2029%20-%20SDG%20Compass.pdf>.
- Haanaes, K., Balagopal, B., Arthur, D., Kong, M. T., Velken, I., Kruschwitz, N. & Hopkins, M. S. (2011). First look: The second annual sustainability & innovation survey. *Sloan Management Review*, 52(2), 76-84.
- Hart, S. L. (1995). A Natural-Resource-Based View of the Firm. *Academy of Management Review*, 20(4), 986-1014. <http://doi.org/10.1177/0149206310390219>.
- Hobsbawm, E. J. (1975). The Standard of Living Debate. In A. J. Taylor (Eds.), *The Standard of Living in Britain in the Industrial Revolution* (pp. 179-188). London: Methuen.
- Howard-Grenville, J., Davis, G. F., Dyllick, T., Miller, C. C., Thau, S. & Tsui, A. S. (2019). Sustainable Development for a Better World: Contributions of Leadership, Management, and Organizations. *Academy of Management Discoveries*, 5(4), 355-366. <https://doi.org/10.5465/amd.2017.0023>.
- Institute for Human Rights and Business (2015). *State of play—Business and the sustainable development goals: Mind the gap—Challenges for Implementation*. http://www.ihrb.org/media/images/reports/state_of_play_report-business_and_the_sdgs.pdf.
- İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (2017). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve İş Dünyası*. <http://www.skdturkiye.org/haber/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri-ve-is-dunyasi>.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi (2019, November 25). *İzmir Körfezi'nin temizliği için ilk büyük adım atılıyor*. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/izmir-korfezi-nin-temizligi-icin-ilk-buyuk-adim-atiliyor/41068/156>.
- Jones, P., Comfort, D., & Hillier, D. (2018). Common ground: The sustainable development goals and the marketing and advertising industry. *Journal of Public Affairs*, 18(2), 1-7. <https://doi.org/10.1002/pa.1619>.
- Kaiser-Permanente (2020, February 13). *Investing in our communities, where better health begins*. <https://about.kaiserpermanente.org/community-health/news/investing-in-our-communities-where-better-health-begins>.
- Kaplan, H. (1994). Evolutionary and Wealth Flows Theories of Fertility: Empirical Tests and New Models. *Population and Development Review*, 20(4), 753-791.
- Kearins, K. & Klyn, B. (1999). The Body Shop International PLC: The Marketing of Principles Along with Products. In M. Charter & M. J. Polonsky (Eds.), *Greener Marketing: A Global Perspective to Greening Marketing Practice* (pp. 285-299). Sheffield: Greenleaf Publishing.
- Keyfitz, N. (1989). The Growing Human Population, *Scientific American*, 261(3), 118-127. <https://doi.org/10.1098/rstb.2016.0415>.
- Kiron, D., Kruschwitz, N., Haanaes, K. & Von Streng Velken, I. (2012). Sustainability nears a tipping point. *Sloan Management Review*, 53, 69-74. <https://doi.org/10.1108/sd.2012.05628gaa.012>.
- Kiron, D., Kruschwitz, N., Reeves, M. & Goh, E. (2013). The benefits of sustainability - driven innovation. *Sloan Management Review*, 54, 69-73. <https://doi.org/10.1002/9781119204084.ch15>.
- Klassen, R. D. & Whybark, D. C. (1999). The Impact of Environmental Technologies on Manufacturing Performance. *Academy of Management Journal*, 42(6), 599-615. <https://doi.org/10.5465/256982>.
- Kolk, A. & Pinkse, J. (2005). Business Responses to Climate Change: Identifying Emergent Strategies. *California Management Review*, 47(3), 6-20. <https://doi.org/10.2307/41166304>.
- Lego (2020, January). LEGO Education Celebrates 40 Years of Reimagining the Way Children Learn with New Hands-on STEAM Learning Solution. <https://www.lego.com/tr-tr/aboutus/news/2020/january/spikeprimeavailable>.
- Marcus A. A. & Fremeth A. R. (2009). Green Management Matters Regardless. *The Academy of Management Perspectives*, 23(3), 17-26. <https://doi.org/10.5465/amp.2009.43479261>.
- Meadows, D. H., Meadows, D. L., Randers, J. & Behrens, W. W. (1972). *The Limits to Growth*. New

York: Universe Books.

- Menon, A. & Menon, A. (1997). Enviropreneurial Marketing Strategy: The Emergence of Corporate Environmentalism as Market Strategy. *Journal of Marketing*, 61(1), 51-67. <https://doi.org/10.2307/1252189>.
- Microsoft (2015, September 29). *Computer science education opens possibilities for youth around the globe*. <https://news.microsoft.com/features/computer-science-education-opens-possibilities-for-youth-around-the-globe/>.
- Natrass, B. & Altomare, M. (1999). *The Natural Step for Business: Wealth, Ecology and the Evolutionary Corporation*. Gabriola Island: New Society Publishers.
- Opet (2015). *Clean Toilet Campaign*. <https://www.opet.com.tr/en/Clean-Toilet>.
- Lucci P. (2012). *Post-2015 MDGs: What Role for Business?*. ODI: London.
- Nike News (2018, May 15). *Nike's Latest Sustainable Innovations and Environmental Impact*. <https://news.nike.com/news/sustainable-innovation-air-bag-manufacture>.
- Pane-Haden, S. S., Oyler, J. D. & Humphreys, J. H. (2009). Historical, Practical, And Theoretical Perspectives on Green Management: An Exploratory Analysis. *Management Decision*, 47(7), 1041-1055. <https://doi.org/10.1108/00251740910978287>.
- Passarini, K. C., Pereira, M. A., De Brito Farias, T. M., Calarge, F. A. & Santana, C. C. (2014). Assessment of The Viability and Sustainability of an Integrated Waste Management System for the City of Campinas (Brazil) by Means of Ecological Cost Accounting. *Journal of Cleaner Production*, 65, 479-488. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.08.037>.
- Paul, B. D. (2008). A history of the concept of sustainable development: Literature review. *The Annals of the University of Oradea Economic Sciences Series*, 17(2), 576-580.
- Peattie, K. (1995). *Environmental Marketing Management: Meeting the Green Challenge*. London: Pitman.
- Pedersen, C. S. (2018). The UN Sustainable Development Goals (SDGs) are a great gift to business!. *Procedia CIRP*, 69, 21-24. <https://doi.org/10.1016/j.procir.2018.01.003>.
- Peng, Y. S. & Lin, S. S. (2008). Local Responsiveness Pressure, Subsidiary Resources, Green Management Adoption and Subsidiary's Performance: Evidence from Taiwanese Manufactures. *Journal of Business Ethics*, 79(1), 199-212. <https://doi.org/10.1007/s10551-007-9382-8>.
- Porter, M. E. & van Der Linde, C. (1995). Green and Competitive: Ending the Stalemate. *Harvard Business Review*, 73(5), 120-134. [https://doi.org/10.1016/0024-6301\(95\)99997-e](https://doi.org/10.1016/0024-6301(95)99997-e).
- Prado-Lorenzo, J. M., Rodríguez-Domínguez, L., Gallego-Alvarez, I. & García-Sánchez, I. M. (2009). Factors Influencing the Disclosure of Greenhouse Gas Emissions in Companies World-Wide. *Management Decision*. 47(7), 1133-1157. <https://doi.org/10.1108/00251740910978340>.
- PricewaterhouseCoopers. (2015). *Making it your business: Engaging with the Sustainable Development Goals*. https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf.
- Qualcomm Wireless Reach (2017, June 9). *See how Wireless Reach has been transforming lives over the last 10 years*. <https://www.qualcomm.com/company/wireless-reach>.
- Roy, R. (1999). Designing and Marketing Greener Products: The Hoover Case. In M. Charter & M. J. Polonsky (Eds.), *Greener Marketing: A Global Perspective on Greener Marketing Practice* (pp. 126-142). UK: Greenleaf Publishing, Sheffield.
- Schmidheiny, S. (1992). *Changing Course: A Global Business Perspective on Development and the Environment*. Mit Press.
- Shrivastava, P. (1993). Crisis Theory/Practice: Towards A Sustainable Future. *Industrial & Environmental Crisis Quarterly*. 7(1), 23-42. <https://doi.org/10.1177/108602669300700103>.
- Shrivastava, P. (1995). The Role of Corporations in Achieving Ecological Sustainability. *Academy of Management Review*. 20(4): 936-960. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9512280026>.
- Siemens Corp. (2020). *Why Siemens strives for a 100 percent rating on the Corporate Equality Index*. <https://new.siemens.com/us/en/company/press/siemens-stories/usa/siemens-strives-for-a-100-rating-on-the-corporate-equality-index.html>.
- Smith, D. (1993). *Business and the Environment: Implications of the New Environmentalism*. London: Paul Chapman.

- Topple, C., Donovan, J. D., Masli, E. K. & Borgert, T. (2017). Corporate sustainability assessments: MNE engagement with sustainable development and the SDGs. *Transnational Corporations*, 24(3), 61-71.
- Türk Kızılay (2019, Haziran 21). *En son mülteci evine dönene kadar çalışacağız. Göç ve Mülteci Hizmetleri*. <https://kizilay.org.tr/Haber/HaberArsiviDetay/4713>.
- UNDP Türkiye (2018). *Organik Tarım Küme Projesi*. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/projects/organic-agriculture-cluster.html>.
- United Nations Development Programme (2020). *COVID-19 Pandemic Humanity needs leadership and solidarity to defeat the coronavirus*. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/coronavirus.html>.
- United Nations Global Compact (2020). *Ceo's Taking action*. <https://unglobalcompact.org/take-action/20th-anniversary-campaign/uniting-business-to-tackle-covid-19/ceos-taking-action>.
- United Nations Environmental Programme (1972). *Declaration of the United Nations conference on the human environment*. <http://www.unep.org/documents.multilingual/default.asp?documentid=97&articleid=1503>.
- United Nations (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>.
- United Nations Economic & Social Council (2019). *Special edition: progress towards the Sustainable Development Goals*. <https://undocs.org/E/2019/68>.
- UN Global Compact & Accenture (2013). *Architects of a better world. The UN Global Compact – Accenture CEO Study on Sustainability*. https://www.unglobalcompact.org/docs/news_events/8.1/UNGC_Accenture_CEO_Study_2013.pdf.
- UN Global Compact Network Türkiye (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları*. <https://www.globalcompactturkiye.org/surdurulebilir-kalkinma-amaclari/>.
- Udall, S.L. (1963). *The Quiet Crisis*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Vikin Kağıt Faaliyet Raporu (2019). *Viking Kağıt Faaliyet Raporu 2019*. <https://www.kap.org.tr/tr/ek-indir/4028328d7063adca01709bf4891d6ff2>
- Visa Inc. (2020). *How Visa is reaching out everywhere*. <https://usa.visa.com/visa-everywhere/global-impact/visa-reaches-out-everywhere.html>
- Vogler, J. (2007). *The international politics of sustainable development*. In Handbook of sustainable development. Edward Elgar Publishing.
- Walley, N. & Whitehead, B. (1994). *It's Not Easy Being Green. Reader in Business and The Environment*. 36, <https://doi.org/10.1145/2377677.2377719>.
- World Economic Forum (2020, March 23). *How are companies responding to the coronavirus crisis?*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/how-are-companies-responding-to-the-coronavirus-crisis-d15bed6137/>.

Elif Çirkin¹

Kitabın bu bölümünde yoksullukla sürdürülebilir mücadelede, sosyal pazarlama yaklaşımlarının gerekliliğine genel hatlarıyla vurgu yapılmıştır. Öncelikli olarak yoksulluğun literatürde var olan farklı tanımları, yoksulluğun boyutları ve ortaya çıkış nedenlerinin belirlenmesinde kullanılan ölçeklerden bahsedilmekte ve bu ölçekler yardımıyla toplumlar ve küresel bazda yoksulluk gerçeklikleri gözler önüne serilmektedir. Diğer bir başlıkta ise, yoksullukla sürdürülebilir mücadele konusunda Birleşmiş Milletler Kurulu tarafından, Birleşmiş Milletler Kalkınma Zirvesi'nde dizayn edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında yer alan 'Yoksulluğa Son' hedefinin amaçları ve bu amaçların alt göstergelerine yer verilmiştir. İnsanın karşı karşıya kaldığı en büyük tehditler arasında yer alan yoksulluk, yalnızca maddi bir parametre olmaktan çıkıp bireylerin kişisel gelişimleri için zorunlu olan hayat boyu sağlık, yaratıcı bir hayat, bilgiye erişim, ortalama bir hayat standardı, özgürlük, kendine güven ve saygınlık gibi çeşitli

¹ Araş. Gör., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: elif.cirkin@deu.edu.tr

ve kuruluşlar, hayırsever dernekler ve özel sektör alanında hizmet ve mal üreten işletmeler de gerekli sorumluluğu yüklenip çok yönlü bir iş birliği geliştirilerek yoksullukla kapsamlı bir şekilde mücadele edilmelidir. Modern pazarlamadan farklı olarak, sosyal pazarlamada temel amaç davranış değişikliği yaratarak bireysel ya da toplumsal çıkar sağlamaya odaklanmaktadır. Bu bağlamda, sosyal pazarlamanın toplumda zararlı olan davranışların ortadan kaldırmak suretiyle yararlı olan davranışların benimsenmesini sağlayarak ve bu davranışların yaygınlığını artırarak toplumsal anlamda faydalı bir değişim yarattığı söylenebilir. Bu nedenle sosyal pazarlama yoksullukla mücadelede etkin ve sürdürülebilir bir araç olarak kullanılabilir. Ancak unutulmamalıdır ki sosyal pazarlama, yoksulluk gibi sosyo-ekonomik bir konuyla mücadele etme hususunda tek yöntem değildir. Sosyal pazarlamanın yanı sıra, sosyal sorunlara yönelik çözüm yolları yaratmak amacıyla teknolojik yenilikler, bilimsel keşifler, ekonomik baskılar, yasalar, gelişmiş altyapılar, kurumsal iş uygulamalarındaki değişiklikler, yeni okul politikaları ve müfredat, halk eğitimi ve sosyal medya gibi farklı yaklaşımlar da kullanılabilir.

Son olarak, dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgınının var olan yoksulluk sorunu üzerine etkilerinin olumsuz yönde olacağı hiç kuşkusuzdur ancak toplumu oluşturan bireylerin farkındalıklarını artıracak olan hem kamu hem özel sektör bazlı çalışmalara destek ve adapte olunması, aynı şekilde salgınla mücadele yönünde devletlerin yaptıkları çalışma ve projelerin genişletilmesi, farklı sektörlerden yapılacak olan katkı ve bağışlar sayesinde bu olumsuz etkilerin hafifletilmesi öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2020). <https://www.ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/basin-aciklamalari/2-milyar-liralik-nakdi-yardim-ile-ilgili-basin-aciklamamiz/>
- Celsi, R. L., & Olson, J. C. (1988). "The role of involvement in attention and comprehension processes". *Journal of consumer research*, 15(2), 210-224.
- Chrda (2019). "No Poverty", United Nations Sustainable Development Goal One. Leaving No One Behind <https://www.chrda.org/no-poverty-united-nations-sustainable-development-goal-one-leaving-no-one-behind/> [Erişim tarihi: 20.01.2019].
- Coşkun, S., & Tireli, M. (2008). "Avrupa Birliğinde Yoksullukla Mücadele Stratejileri ve Türkiye". *Nobel Yayıncılık*.
- Demir, T. (2016). "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projesi Ve Örnekleri". <https://www.timurdemir.com.tr/sosyal-sorumluluk-projesi/>
- Demiral, N., Evin, H., & Demiral, B. (2007). "Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Küresel Yoksulluk", IV. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 19-21.
- Deutsche Welle, (2020). Koronavirüs yoksullukla mücadeleyi tehdit ediyor. <https://www.dw.com/tr/koronavir%C3%BCs-yoksullukla-m%C3%BCcadeleyi-tehdit-ediyor/a-53089551>
- Digital Marketing Institute, (2020). 16 Brands Doing Corporate Social Responsibility Successfully. <https://digitalmarketinginstitute.com/blog/corporate-16-brands-doing-corporate-social-responsibility-successfully>
- Donovan, R., & Henley, N. (2010). Principles and practice of social marketing: an international perspective. Cambridge University Press.

- Eser, Z., & Özdoğan, F. B. (2006). Sosyal pazarlama: Toplumun refahı ve kaliteli yaşamı için. Siyasal Kitabevi.
- Euronews, (2020). <https://tr.euronews.com/2020/04/16/covid-19-dunyan-n-en-buyuk-20-ekonomisinden-yoksul-ulkelere-bir-y-ll-k-borc-erteleme-karar>
- Gündoğan, N. (2008). "Türkiyede yoksulluk ve yoksullukla mücadele." *Ankara Sanayi Odası*, 42-56.
- Haan, A. D. (2000). "Social Exclusion-Enriching the Understanding of Deprivation", *Studies in Social and Political Thought*, Issue 2 (March).
- Helmig, B., & Thaler, J. (2010). "On the effectiveness of social marketing- what do we really know?". *Journal of Nonprofit Public Sector Marketing*, 22(4), 264-287.
- Insider, (2020). A running list of brands giving back during the coronavirus pandemic. <https://www.insider.com/brands-giving-back-during-the-coronavirus-pandemic#other-brands-6>
- İlter, B., & Bayraktaroğlu, G. (2007). "Kar amacı gütmeyen sosyal içerikli pazarlama uygulamaları: Sosyal pazarlama". *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (28).
- Kotler, P., & Andreasen A. R. (1987). *Strategic Marketing for Nonprofit Organizations*. New Jersey Prentice Hall Inc.
- Kızılay, (2020). Korona Dayanışma Projesi Genel Bağış <https://www.kizilay.org.tr/Bagis/Bagis-Yap/176/korona-dayanisma-projesi-genel-bagis>
- Kotler, P., & Lee, N. (2008). *Social marketing: Influencing behaviors for good*. Sage.
- Kotler, P., & Lee, N. R. (2009). *Up and out of poverty: The social marketing solution*. Pearson Prentice Hall.
- Kotler, P., & Zaltman, G. (1971). Social marketing: an approach to planned social change. *Journal of marketing*, 35(3), 3-12.
- Kotler, P., Lee, N. R. (2010). *Yoksulluğa karşı sosyal pazarlama*. (Z.K.Chalar, Çev.). MediaCat.
- Kurtoğlu, S. (2007). "Sosyal Pazarlama Kavramının Analizi". *Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 125-134.
- McMahon, L. (2001). "The impact of social marketing on social engineering in economic restructuring". *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 9(4), 75-84.
- Milliyet, (2020). Corona virüs sonrası dev şirketler destek paketlerini açıkladı. <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/corona-virus-sonrasi-dev-sirketler-destek-paketlerini-acikladi-6178179>
- Odtü İşletme Topluluğu (2018). "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri". <https://www.glokalweb.com/yazi-kurumsal-sosyal-sorumluluk-projeleri>
- Rad, S. T., & Karataş, A. (2013). "Yoksulluğun Azaltılmasında Sosyal Pazarlama Yaklaşımı". *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 2013, 48, (2) : 17-31
- Sachs, J. D. (2006). *The end of poverty: Economic possibilities for our time*. Penguin.
- Sustainable Development Goals (2019). <https://sdg-tracker.org/no-poverty> [Erişim tarihi: 15.01.2019].
- Taş, H. Y., & Özcan, S. (2012, October). "Türkiyede ve Dünyada yoksulluk üzerine bir araştırma." In *International Conference on Eurasian Economies* (pp. 423-430).
- Tireli, M., & Coşkun, S. (2009). "Küreselleşme ve yoksulluk: Birleşmiş Milletler (UNDP) ve Dünya Bankası göstergeleri ışığında bir analiz". Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Townsend, P. (2006). Introduction: compendium of best practices in poverty measurement. In: *Compendium of Best Practices in Poverty Measurement*. Fundacao Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística, Rio de Janeiro, Brazil, pp. 15-34.
- UNDP (2001). *Human Development Report 2001: Making New Technologies Work for Human Development*. New York: Oxford University Pres.
- World Bank, (1991). *Poverty Reduction Handbook*, Washington.
- World Bank, (2018). *Poverty and Shared Prosperity 2018: Piecing Together the Poverty Puzzle*. Washington, DC
- World Bank, (2019). *Poverty*. <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview#1> [Erişim tarihi: 22.01.2019].
- World Bank, (2020). PovcalNet: an online analysis tool for global poverty monitoring. <http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/home.aspx>

Burcu İlter¹

Yeterli ve sağlıklı besine ulaşım, insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri olup sağlıklı bir yaşam sürecinin de en temel kriterlerinden birisidir. 2030 Sürdürülebilir kalkınma amaçlarından ikincisi olan “Açlığa Son”, açlığın, yetersiz beslenmenin ve gıda güvenliği probleminin olmadığı bir dünyada yaşayabilmek için bir vizyon ortaya koymaktadır. Özellikle Covid 19 pandemisiyle tüm dünyanın başa çıkmaya çalıştığı bu günlerde açlık konusu çok daha fazla gündeme gelmekte ve açlık tehdidinin tüm dünya ülkeleri için çok daha yakın ve gözlemlenebilir olduğu görülmektedir. Bu gelişmeler ışığında devletlere, ulusal ve uluslararası kuruluşlara, şirketlere ve bireylere her zamankinden çok daha önemli görevler düşmekte olduğu açıktır. Bu çerçevede, bu bölümde dünyanın ve Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma amaçlarından SKA 2 çerçevesindeki durumu irdelenmiş; sıfır açlık amacına ulaşmada alınabilecek önlemler tartışılmış ve iyi şirket uygulamalarından örnekler verilmiştir.

¹ Prof. Dr., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: burcu.ilter@edu.tr

lay olmadığı ve bunun başarılması için önemli miktarda maddi kaynağa ihtiyaç duyulduğu da konu ile ilgili raporlarda yer almaktadır.

Ancak yine de umutsuzluğa kapılmadan devletlerin ve uluslararası kuruluşların yanı sıra şirketlerin ve bireylerin de açlığın sona erdirilmesi için bilinçli ve sorumlu adımlar atması gerekmektedir. Özellikle de “Sıfır Açlık” amacı doğrultusunda gıda ve gıda perakendeciliği konusunda faaliyet gösteren şirketlere önemli görevler düştüğü açıktır. Bu konuda ülkemizde de gerek devlet politikaları çerçevesinde, gerekse şirketler ve kuruluşlar nezdinde önemli adımlar atılmaktadır ancak daha alınması gereken çok yol olduğu açıktır.

Tüm sürdürülebilir kalkınma amaçları birbiriyle bağlantılıdır, bu nedenle “Sıfır Açlık” amacına ulaşılmasında diğer sürdürülebilir kalkınma amaçlarının sağlanması da büyük önem taşımaktadır. Örneğin fakirliğin giderilmesi (SKA 1) ve herkesin evine yemek götürebilecek durumda olması, israf edilen veya kaybedilen gıda ürünlerinin geri kazanılması (SKA 12.3), iklim değişimiyle ilgili önlemler alınması (SKA 13), ve toprak kalitesini iyileştirmek ve ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek (SKA 15) ile sudaki yaşamın devamını sağlamak (SKA 14) büyüyen dünya nüfusumuzu beslemenin anahtarlarıdır.

Bireyler ise mümkün olduğunca sağlıklı tercihler yaparak, ve daha sürdürülebilir gıda ürünlerini tercih ederek, alışverişlerinde küçük çiftçileri ve pazarlardaki yerel üreticileri destekleyerek, en önemlisi ise gıda israfını azaltarak, aynı zamanda da devletten ve iş dünyasından da bu doğrultuda adımlar atmasını talep ederek SKA 2 “açlığa son” amacına katkıda bulunabilirler.

KAYNAKÇA

- Anadolu Efes. (2018). *Sürdürülebilirlik Raporu* (2018), https://www.anadoluefes.com/dosya/surdurulebilirlikraporu_tr/Anadolu_Efes_Surdurulebilirlik_Raporu_TR_2018.pdf (12/02/2020)
- Bertelsmann Stiftung & Sustainable Development Solutions Network. (2019). *Sustainable Development Report (2019) Transformations to Achieve the Sustainable Development Goals*, https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2019/2019_sustainable_development_report.pdf, (14/02/2020)
- Birleşmiş Milletler Türkiye (2020) , *COVID-19: Açlığın pençesindeki ve zayıf topluluklar kriz içinde krizle karşı karşıya*, <https://turkey.un.org/tr/40618-covid-19-acligin-pencesindeki-ve-zayif-topluluklar-kriz-icinde-krizle-karsi-karsiya>, (16/05/2020)
- Efendioğlu, K. (2019). Açlığa Son Vermek İçin Neler Yapılıyor? <http://sosyalup.net/acliga-son-vermek-icin-neler-yapiliyor/>
- FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. (2019). *The State of Food Security and Nutrition in the World 2019. Safeguarding against economic slowdowns and downturns*. Rome, FAO. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
- Fazla Gıda. (t.y.). <https://www.fazlagida.com/>, (13/02/2020)
- Kerevitaş. (2018). *Sürdürülebilirlik Raporu*. https://www.yildizholding.com.tr/media/79370/kerevi-tas_2018_surdurulebilirlik_raporu.pdf (11.02.2020)
- PWC. (2015). *Make it Your Business: Engaging with the Sustainable Development Goals*, <https://www.>

- pw.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf, (10.02.2020)
- PWC. (2016). *Navigating the SDGs: a business guide to engaging with the UN Global Goals*, <https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/publications/PwC-sdg-guide.pdf> (11.02.2020)
- MİGROS (2018), *Sürdürülebilirlik Raporu*, (2018), <https://surdurulebilirlik.migroskurumsal.com/pdf/2018-Migros-Surdurulebilirlik-Raporu.pdf?v=2>, (11.02.2020)
- Reinberg, S. (2018). Want to Eat Healthier? Avoid Stores With Snacks at Checkout. *Health Day News*. Retrieved from <https://consumer.healthday.com/vitamins-and-nutritioninformation-27/food-and-nutrition-news-316/want-to-eat-healthier-avoid-stores-withsnacks-at-checkout-740721.html>. (11.02.2020)
- SKD. Türkiye. (2018.). *Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi* http://www.skdturkiye.org/files/yayin/surdurulebilir-tarim-ilkeleri-iyi-uygulamalar-rehberi_4.pdf
- SKD. Türkiye. (t.y.). <http://www.skdturkiye.org/surdurulebilir-tarim-ve-gidaya-erisim> (2/01/2020)
- Tabari, H., P. Willems. (2018). *Seasonally varying footprint of climate change on precipitation in the Middle East*, Scientific Reports, 8:4435 | DOI:10.1038/s41598-018-22795-8
- Torku. (t.y.). <http://torku.com.tr/tr/haber/detay/1784/unilever-surdurulebilir-tarimda-konya-sekeri>
- Toros Tarım. (t.y.). *Tarımda Sürdürülebilirlik Uygulamaları*, <https://www.toros.com.tr/tr/toros-kurumsal/sosyal-sorumluluk/tarimda-surdurulebilirlik-uygulamaları>, (11.02.2020)
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*. <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (t.y.). <http://www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr/amaclari/acligi-bitirmek/>
- Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, (2017). “*Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi Projesi*, Aralık 2017, Ana Rapor, ESCARUS, TSKB Sürdürülebilirlik Danışmanlığı
- Türkiye sürdürülebilir kalkınma amaçları, 2. *Ulusal gözden geçirme raporu “Ortak hedefler için sağlam temeller* (2019). http://www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/Surdurulebilir_Kalkinma-Amaclari-Turkiye-2.-Ulusal-Gozden-Gecirme-Raporu-Ortak-Hedefler-icin-Saglam-Temeller_-interaktif.pdf
- United Nations. (2019). *World Population Prospects 2019*, <https://www.un.org/development/desa/publications/world-population-prospects-2019-highlights.html>, (14/02/2020)
- WBCSD. (2019). *CEO Guide to Food System Transformation*, https://docs.wbcsd.org/2019/10/WBCSD_CEO_Guide_to_Food_System_Transformation.pdf, (11.02.2020)

Banu Demirel¹

“Her yaşta sağlıklı ve kaliteli yaşam” Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) üçüncüsü olup, küresel bazda anne ve yenidoğan ölüm oranlarını azaltmak, bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklarla mücadele, kaliteli temel sağlık bakım hizmetlerine erişim gibi alt hedeflere sahiptir. Bu bölüm söz konusu amaca Türkiye’deki büyük ölçekli işletmeler perspektifinden odaklanmaktadır. Çalışmada öncelikle sağlık ve kaliteli yaşam hedeflerine ve Türkiye’nin bu hedeflere ait performans göstergelerine yer verilerek, güncel durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Daha sonraki bölümlerde ise özel sektörde yer alan işletmelerin bu amaç doğrultusundaki sorumluluk ve faaliyet alanları tartışılarak mevcut uygulamalarla ilgili örnekler verilmiştir.

¹ Doç. Dr., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: banu.atrek@deu.edu.tr

sayılarının önemli ölçüde azaltılması (SKA 3.9) hedefi doğrultusunda atık yönetimi, tehlikeli atıkların bertaraf edilmesi, filtreleme gibi faaliyetleri yerine getirdikleri görülmektedir. Ancak, bu çabaların artarak devam etmesi, sürdürülebilir iş stratejilerinin ve modellerinin küçük ve orta ölçekli işletmeler tarafından da benimsenerek yaygınlığı arttırılmalıdır. Bunun yanı sıra sağlıklı ve kaliteli yaşam amacını gerçekleştirmek üzere, diğer hedefler doğrultusunda da daha fazla çaba gösterilmesi gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü 9 Mayıs 2020 itibariyle 215 ülkeden 3.855.812 kişide koronavirus (covid-19) vakası olduğunu bildirmiştir. Tüm dünyayı tehdit eden bulaşıcı hastalıklara karşı işletmeler de dahil olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği ve risk yönetimi konularında önemli durulması gerekliliği bir kez daha görülmektedir. Koronavirüse karşı alınması gereken önlemler belirlenmiş olup, özellikle iş güvenliği ve iş sağlığı açısından bu önlemlere titizlikle uyulması gerekmektedir. İşletmelerin dayanışma göstermesi ve personel, yerel topluluklar ve müşterileri korumak, tedarik zincirleri, üretim ve lojistik çalışmalarını sürdürmek için birlikte çalışması oldukça önem teşkil etmektedir.

Sağlıklı ve kaliteli bir yaşam amacıyla işletmelerin de bir an önce harekete geçip, mevcut üretim sistemlerini ve değer zincirlerini bu prensipler doğrultusunda adapte etmeleri gerekmektedir. Gerek döngüsel iş modelleri, ürün-hizmet sistemleri gibi sürdürülebilir iş modellerini benimseyerek, gerekse sürdürülebilir iş modelleri stratejilerini kendi misyon ve stratejilerine entegre ederek, işletmeler sürdürülebilirlik yolunda önemli adımlar atarak “her yaşta sağlıklı ve kaliteli yaşam” amacına hizmet edebilirler. İşletmeler bunu yaparken önceliklerini kendi temel yetkinlikleri çerçevesinde belirleyerek doğru performans göstergelerini bütüncül bir bakış açısıyla belirlemeli, ölçmeli ve gerekli iyileştirmeleri yapmalıdırlar.

KAYNAKÇA

- Akım, F. (2010). Sağlık Alanında Gerçekleştirilen Sosyal Sorumluluk Kampanyalarının Bireylerde Farkındalık ve Davranış Değişikliği Yaratma Etkisi:“Kalbini Sev Kırmızı Giy Kampanyası” Üzerine Bir Değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, 38, 5-20.
- Aksa Enerji (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 15.02.2020, adres: <https://995853093.r.radorecdn.net//media/31841/aksa-enerji-2018-yili-surdurulebilirlik-raporu.pdf> 15.02.2020 tarihinde erişilmiştir
- Arçelik (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 22.01.2020, adres: [http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Sürdürülebilirlik%20Raporu18_\(interactive\).pdf](http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Sürdürülebilirlik%20Raporu18_(interactive).pdf)
- Aselsan (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 14.02.2020, adres: https://www.aselsan.com.tr/ASELSAN_SURDURULEBILIRLIK_RAPORU_2018_7116.pdf.
- Aygaz (t.y.). Diyabetik Çocuklar Kampı. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: <https://www.aygaz.com.tr/kurumsal/diyabetik-cocuklar-kampi>.
- Aygaz (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 15.02.2020, adres: https://www.aygaz.com.tr/uploads/kurumsal/surdurulebilirlik/da5af028_ef15_4295_8e72_390ed0b4f914__skr-tr.pdf.
- BM Genel Sekreter Raporu (2019, Kasım 29). Özel Baskı: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2019 İlerleme Raporu, <https://undocs.org/E/2019/68> .

- Bocken, N. M., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S. (2014). A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes. *Journal of cleaner production*, 65, 42-56.
- CSA (RobecoSAM Corporate Sustainability Assessment) (2019). Industry Leader Report: Arçelik. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: https://assessments.robecosam.com/survey/documents/DJSI_IndustryLeader_DHP.pdf.
- Derin, M. (2018). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Sağlık Alanına İlişkin Mevcut Durum Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57): 558-568.
- Ellen MacArthur Foundation (2013). Towards the Circular Economy. Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition'. Erişim Tarihi: 29.01.2020, adres: <https://tinyurl.com/hzfrxvb>.
- Eti (t.y.). Sarı Bisiklet projesi. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: <https://www.etietieti.com/eti-sari-bisiklet-projesi>.
- Geissdoerfer, M., Vladimirova, D. & Evans, S. (2018). Sustainable business model innovation: A review. *Journal of cleaner production*, 198, 401-416.
- GRI & UNGC (2017). Business Reporting on the SDGs: An Analysis of the Goals and Targets. GRI: Amsterdam Erişim Tarihi:10.01.2020, adres: https://www.globalreporting.org/resource/library/GRI_UNGC_Business-Reporting-on-SDGs_Analysis-of-Goals-and-Targets.pdf.
- GRI, UNGC & WBCSD, (2015). SDG compass—The guide for business action on the SDGs. Erişim Tarihi: 10.12.2019, adres: <https://sdgcompass.org/>
- Hava Kalitesi Bülteni (2019). Kasım 2019. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/bulten-kasim-2019-20200114082754.pdf>
- Hedefler için İş Dünyası (t.y.). <https://www.business4goals.org/?lang=tr> Erişim Tarihi: 12.02.2020.
- Hürriyet (t.y.). Ödüllü Sigara Bırakma Kampanyası. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: <https://www.hurriyet.com.tr/besas-tan-odullu-sigara-birakma-kampanyasi-37226104>
- Koç Grubu (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 14.02.2020, adres: <https://www.koc.com.tr/tr-tr/surdurulebilirlik/CSRReports/Koc-Group-Surdurulebilirlik-Performans-2018.pdf>.
- Korhonen, J., Nuur, C., Feldmann, A., Birkie, S.E., (2018). Circular economy as an essentially contested concept. *Journal of Cleaner Production* 175, 544e552. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.12.111>.
- Lu, F., Xu, D., Cheng, Y., Dong, S., Guo, C., Jiang, X., & Zheng, X. (2015). Systematic review and meta-analysis of the adverse health effects of ambient PM2.5 and PM10 pollution in the Chinese population. *Environmental research*, 136, 196-204.
- Mediacat (t.y.). Alzheimer Hastalarını Unutmayın. Erişim Tarihi: 31.01.2020, adres: <https://mediacat.com/alzheimer-hastalarini-unutmayin>.
- Merck (t.y.). Company Responsibility. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: <https://www.merckgroup.com/tr-tr/company/responsibility/responsibility-turkey.html>
- OECD (2019, Ocak 27). Çevresel Performans İncelemeleri: Türkiye https://read.oecd-ilibrary.org/environment/oecd-cevresel-performans-incelemeleri-turkiye-2019_653318da-tr#page1
- On birinci Kalkınma Planı (2019). <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/Onbirinci-KalkinmaPlani.pdf>
- Opet (t.y.). Temiz Tuvalet. Erişim Tarihi: 31.01.2020, adres: <https://www.opet.com.tr/Temiz-Tuvalet>
- OYAK Maden ve Metalurji Grubu (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 14.02.2020, adres: <https://www.erdemir.com.tr/Sites/1/upload/files/ommg-sr-08-tr-2608.pdf>
- Polisan, (2018). Sürdürülebilirlik Raporu Erişim Tarihi: 15.02.2020, adres: https://www.polisanholding.com/pdf/PolisanHolding_SurdurulebilirlikRaporu_2018.pdf
- Prieto-Sandoval, V., Jaca, C., Ormazabal, M., (2018). Towards a consensus on the circular economy. *Journal of Cleaner Production* 179, 605e615. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.12.224>
- PwC, (2015). Make it your business: Engaging with the Sustainable Development Goals. Erişim Tarihi: 15.01.2020, adres: <https://www.pwc.com/gx/en/services/sustainability/sustainable-development-goals/sdg-research-results.html>.

- Rossi, E., Bertassini, A. C., dos Santos Ferreira, C., do Amaral, W. A. N., & Ometto, A. R. (2020). Circular economy indicators for organizations considering sustainability and business models: Plastic, textile and electro-electronic cases. *Journal of Cleaner Production*, 247, 119137.
- SGK, (2017). SGK İstatistik Yıllıkları. Erişim Tarihi: 15.02.2020, adres: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari
- SKD Türkiye (t.y.). Hakkımızda. Erişim Tarihi: 12.02.2020, adres: <http://www.skdturkiye.org/hakkimizda>
- T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2020, Mayıs 7) <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/40969/isyerlerinde-koronaviruse-covid-19-karsi-alinmasi-gereken-onlemler.pdf>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020a). COVID-19 Halka Yönelik Sıkça Sorulan Sorular. Erişim Tarihi: 7 Mayıs 2020, adres: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/sss/halka-yonelik>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020b, Mayıs 9). COVID-19 Güncel Durum. <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/>
- THY (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 14.02.2020, adres: https://investor.turkishairlines.com/documents/ThyInvestorRelations/download/yillik_raporlar/surdurulebilirlik-rapor-haziran-2019.pdf
- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası (2018, Ocak 28). Hava Kirliliği Raporu http://cmo.org.tr/re-simler/ekler/9d62b3a2bb620a4_ek.pdf
- Tofaş (2018, Şubat 15). Sürdürülebilirlik Raporu. <http://irsustainability.tofas.com.tr/2018/files/tr-tofas.pdf>
- Türkiye 2.Ulusal Gözden Geçirme Raporu (2019). http://www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/Surdurulebilir_Kalkinma-Amaclari-Turkiye-2.-Ulusal-Gozden-Gecirme-Raporu-Ortak-Hedefler-icin-Saglam-Temeller_-interaktif.pdf
- WBCSD (t.y.). About Us. Erişim Tarihi: 20.01.2020, adres: <https://www.wbcd.org/Overview/About-us>
- WBCSD (2010). Vizyon 2050. Erişim Tarihi: 23.01.2020, adres: <http://www.skdturkiye.org/files/ya-yin/Vizyon-2050-Kapsamli-Rapor.pdf>
- WHO (2020, Mayıs 9). Coronavirus disease (COVID-19) outbreak situation. Erişim Tarihi: 9 Mayıs 2020, adres: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- WHO (2018). Circular Economy and Health: Opportunities and Risk. *WHO Regional Office for Europe: Copenhagen, Denmark*. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/374917/Circular-Economy_EN_WHO_web_august-2018.pdf?ua=1
- WHO (2017). Contaminated sites and waste: towards a circular economy. Fact sheet 11. *Copenhagen: WHO Regional Office for Europe: Copenhagen, Denmark*. Erişim Tarihi: 30.01.2020, adres: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/341144/Fact-Sheet-11-contaminated-sites-and-waste.pdf.
- Zorlu Holding (2018). Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Tarihi: 14.02.2020, adres: <https://2018.zh-surdurulebilirlikraporu.com/pdf.pdf>

Aykan Candemir¹

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA), yoksulluğu sona erdirmek, dünyayı korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını temin etmek için küresel bir eylem çağrısı olarak nitelendirilebilir. Kapsayıcı ve nitelikli eğitim konusunda başarı kazanılmasının, sürdürülebilir kalkınmanın temini açısından son derece önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. “Nitelikli Eğitim” dahilinde 2030 yılı itibariyle tüm kız ve erkek çocuklarının bedelsiz ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) imkanlarından yararlanarak eğitimlerini tamamlamaları ve diploma almaları amaçlanmaktadır. Bunun yanında, uygun bedelli mesleki eğitime eşit erişim sağlanması, cinsiyet ve refah eşitsizliklerinin ortadan kaldırılarak, nitelikli yükseköğretime arzu eden herkesin erişmesinin sağlanması da hedeflenmektedir. Devletlerin yanında özel sektörde faaliyet gösteren şirketler de bu amaçlara ulaşılmasında hayati roller üstlenmektedirler. Bundan dolayı şirketlerden beklentiler de çok büyüktür. Dünya çapında pek çok şirket “Nitelikli Eğitim” amaçlarını stratejilerine dahil ederek önemli faaliyetlerde bulunmaktadır.

¹ Doç. Dr., İşletme Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ege Üniversitesi, e-posta: aykan.candemir@ege.edu.tr

rama Meksika, Arjantin ve ABD'den 31 okul katılmıştır. Ayrıca programa 2018 yılında 15 milyon Amerikan Dolarından fazla destek sağlanmıştır (METALSA, 2019: 85-87).

4.4. Sonuç

Sürdürülebilir kalkınma günümüzde ekonomik, çevresel ve toplumsal stratejiler ve eylem planlarıyla desteklenen kapsayıcı ve bütünleşik bir strateji haline gelmiştir. “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2030” kapsayıcı bir anlayışla, bu stratejiyi insan hak ve özgürlüklerinin de korunması ve geliştirilmesi temeline yerleştirerek evrenselleştirmek için çaba göstermektedir.

Küresel Amaçları iş dünyası ne kadar çok anlarsa, daha iyiye doğru hızlı ilerleme olacaktır. Küresel amaçlara ulaşmada şirketlerin önceliklerini belirlemeleri, sürdürülebilir kalkınmayı göz önünde bulundurarak stratejik planlama ve yeniliği hedeflemek; tüketicilere sürdürülebilir seçimler yapma konusunda ilham veren ürün ve hizmetleri pazarlamak, liderlik gelişimi, kadınların her düzeyde güçlendirilmesi odak noktaları olmalıdır. Ayrıca, yatırımcıların ve tedarik zincirinde yer alan kişi ve şirketlerin de sürdürülebilir işin yaratabileceği değeri de anlamaları sağlanmalıdır.

Şirketlerin Küresel Amaçlar doğrultusunda sürdürülebilir faaliyetlerine yönelmeleri çok daha büyük iş fırsatlarını da ortaya çıkaracaktır. Bununla birlikte küresel amaçlara ulaşmak, birçok alanda ek yatırımlara ihtiyaç duyulmasını gerektirecektir. Ancak şu anda dünyadaki belirsiz ekonomik koşullarda, çoğu yatırımcı likidite ve kısa vadeli kazançlar aramaktadır. Dikkat edilmesi gereken husus şudur ki, küresel ekonomik çalkantılar, krizler ve uygulamalar nedeniyle iş dünyasına güven çok keskin bir şekilde aşınmıştır. Şirketler, küresel amaçlara ulaşmak için hükümetler, tüketiciler, işçiler ve sivil toplumla birlikte çalışarak ve sorumlu, açık politika savunuculuğunu benimseyerek toplumun güvenini yeniden kazanabilirler. Eğitimlerine yatırım yapmak, erkeklerin ve kadınların potansiyellerini gerçekleştirmelerini sağlamak, daha yüksek iş gücü verimliliği ile daha fazla getiri sağlayacaktır. Bu faaliyetleri ne kadar fazla şirket gerçekleştirirse, dünya ekonomisi de rekabetin sürdürülebilir, kapsayıcı ekonomik büyümeyi teşvik ettiği bir kalkınma modeline geçebilecektir.

KAYNAKÇA

- Albaraka Türk. (2020, Şubat 17). , *Geleceğe Değer Kat Projesi*, https://www.youtube.com/watch?v=p-3kqgvct_Lo.
- Anadolu Ajansı. (2020, Şubat). *Albaraka'nın Geleceğe Değer Kat Projesi Platin Odülüne Layık Görüldü*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/sirkethaberleri/finans/albarakanin-gelecege-deger-kat-projesi-platin-odulune-layik-goruldu/655008>,

- BSDC (Business and Sustainable Development Commission), (2017), Better Business Better World Report, <http://report.businesscommission.org/uploads/Executive-Summary.pdf>, (26.01.2020)
- BCtA (Business Call to Action), <https://www.businesscalltoaction.org/>, (05.02.2020).
- Camilleri, M.A., Camilleri, A.C., (2020), “The Sustainable Development Goal on Quality Education”, S. O. Idowu et al. (eds.), *The Future of the UN Sustainable Development Goals, CSR, Sustainability, Ethics and Governance*. Switzerland: Springer https://doi.org/10.1007/978-3-030-21154-7_13
- Daproim Africa. (2020, Şubat 18). *Future Proofing Youth in Kenya with Digital Skills Training and Quality Employment Opportunities at Daproim Africa*. <https://daproim.com/future-proofing-youth-in-kenya-with-digital-skills-training-and-quality-employment-opportunities-at-daproim-africa/>, (05.02.2020).
- ECONET Zimbabwe. (2019), *Annual Report-2019*, Zimbabwe.
- Eco-Business TV, (2017), Ecosperity 2017: Unilever’s Paul Polman on the SDGs, https://www.youtube.com/watch?v=85EuBUJ_Cww&feature=youtu.be, (26.01.2020)
- GRI and the UN Global Compact (2017). *Business Reporting on the SDGs: An Analysis of Goals and Targets*, UK
- Henkel Türkiye, *HENKEL Keşif Dünyası*, <https://www.henkel-kesifdunyasi.com/>, (02.02.2020).
- Metalsa. (2019). *Sustainability Report-2018*, Mexico.
- Nestle Global Youth Initiative, <https://www.nestle.com/csv/impact/employment-diversity/youth-employment>, 28.01.2020
- NETAŞ, “45 Yıllık ArGe Geçmişiyile Bir Mühendis Okulu olan Netaş, Türkiye’nin Yeni Nesil Mühendislerini Yetiştirmek Amacıyla Harekete Geçti.”, <http://www.netas.com.tr/medya/45-yillik-ar-ge-gecmisiyle-bir-muhendis-okulu-olan-netas-turkiye-nin-yeni-nesil-muhendislerini-yetistirmek-amaciyla-harekete-gecti/>, (02.02.2020).
- Oando Foundation. (2020). <http://www.oandofoundation.org> (27.01.2020).
- Peşkirioğlu, N. (2016). “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Küresel Verimlilik Hareketine Doğru”, *Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, Kasım, No. 335, ss. 4-9.
- PWC. (2015), *Make it Your Business: Engaging with the Sustainable Development Goals*, UK.
- PWC. (2019), *SDG Challenge 2019*, UK.
- RELX-SDG Resource Centre, <https://sdgresources.relx.com/articles-features/sdgs-opportunity-business> (26.01.2020)
- SKKA (Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Amaçlar). (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Türkiye 2. Ulusal Gözden Geçirme Raporu-“Ortak Hedefler için Sağlam Temeller”*, Türkiye Turkcell. Erişim Tarihi: 9 Ocak 2020, adres: <https://www.turkcell.com.tr/tr/hakimizda/sosyal-sorumluluk>.
- Türk Telekom. (2019), *2018 Faaliyet Raporu*. İstanbul
- UNESCO. (2019). *Special Edition: Progress Towards the Sustainable Development Goals-Report of the Secretary-General*. Geneva, UN Publications
- UN Global Compact. (2015). *Investing In Education: Lessons From The Business Community*, Geneva, UN Publications.
- UNDP Türkiye. (2020, Mart 24). *Binyıl Kalkınma Hedefleri*. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/mdgoverview/millennium-development-goals.html>
- UN. (2020). *UN Working to Fight COVID-19 and Achieve Global Goals*. <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/un-working-fight-covid-19-and-achieve-global-goals>
- Unilever Global, *UN Sustainable Development Goals*, <https://www.unilever.com/sustainable-living/our-strategy/un-sustainable-development-goals/>, (02.02.2020).
- Unilever Türkiye, *Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planının 8 Yıllık Karnesi*, <https://www.unilever.com.tr/news/press-releases/2019/unilever-surdurulebilir-yasam-planinin-8-yillik-karnesi.html>, (02.02.2020).
- UNSTATS. (2020, Mayıs 02). *Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development*. https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202020%20review_Eng.pdf

Özge Özgen¹

Birleşmiş Milletler tarafından 2030 yılına kadar sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için bir eylem çağırısı yapılmıştır. Bu eylem çağırısı kapsamında 17 sürdürülebilir kalkınma amacı ve bu amaçlar doğrultusunda hedefler belirlenmiştir. Bu amaçlardan beşincisi olan toplumsal cinsiyet eşitliği dünyanın gündeminde olan, sınırlı bölgelerde ve gelişmiş ülkelerde belirli ilerlemelere karşın halen yoğun şekilde tartışılan bir konudur. Kadınlar ve kız çocuklarının güçlendirilmesinin çarpan etkisi yarattığı bilinmektedir. Dünyada ve Türkiye’de kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve işletmeler çeşitli birlikleri altında ya da bireysel olarak “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” amacına ulaşmak için çeşitli stratejiler geliştirmekte ve uygulamalar gerçekleştirmektedir. Pek çok başarılı uygulama olmasına rağmen ne yazık ki bugün toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri her yerde görülen en yerleşik eşitsizlik türlerinden biridir. Bu nedenle, tüm kurum, kuruluşlar ve işletmeler tarafından hassasiyetle çalışılmaya ve yeni çözüm önerileri geliştirilmeye devam edilmelidir.

¹ Doç., Dr., Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: ozge.ozgen@deu.edu.tr

uyum sağlama sürecinde de işletmeler ve paydaşları toplumsal cinsiyet eşitliği amacını destekleyecek uygulamaları sürdürmelidir.

5.8. Sonuç

Toplumsal cinsiyet eşitliği sürdürülebilir kalkınma amaçlarının önemli hedeflerinden biridir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ile ekonomik verimliliğin artacağı ve gelecek nesiller için kalkınma sonuçlarının iyileşeceği ifade edilmektedir. Dünya genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinde yol almış ülkeler, kurumlar ve işletmeler bulunmaktadır ve onları izleyen ülke, kurum ve işletmelere örnek niteliğindedirler. Ama halen toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda alınması gereken uzun bir yol olduğu da görülmektedir. Bu yolculukta bütüncül bir bakış açısı izlenmesi, sistematik ve planlı bir yaklaşım içinde olunması önemlidir. Kurumsal, büyük ölçekli, çok uluslu ve/veya küresel işletmeler anlamında başarılı uygulama örnekleri görülmekle birlikte dünya genelinde işletmelerin yaklaşık %90'ını ve istihdamın %50'sinden fazlasını temsil eden küçük ve orta ölçekli işletmelerin hem toplumsal cinsiyet hem de diğer sürdürülebilir kalkınma amaçları ile ilgili daha fazla bilgilendirilmesi ve uygulamalar yapmaları desteklenmelidir. Buna ek olarak, kadın girişimciliğinin desteklenmesi de toplumsal cinsiyet eşitliği amaçlarına ulaşılması yolunda önemli yapı taşlarından birisidir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği iş dünyasında ne kadar çok sayıda işletme ve onların paydaşları tarafından anlaşılırsa, toplumsal etki alanı o kadar genişleyecektir. Özellikle yaşanan salgın gibi sosyal ve ekonomik yapının değişiminde itici bir rol oynayan krizler sırasında ve sonrasında da içsel olarak işletmelerin sadece çalışanlarının perspektifinden toplumsal cinsiyet eşitliği amaçlarına ulaşmasının ötesinde tedarikçilerinden, dağıtım kanallarına kadar paydaşlarını da toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınları güçlendirme konularında bilgilendirmesi ve desteklemesi kritik öneme sahiptir. Önemli paydaşlardan biri olan tüketiciler ile kurulan iletişimde toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının kullanılmamasına hassasiyet gösterilmesi; bu konuda tüketicilerin doğru bilgilendirilmesi ve tüketicilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine sahip çıkmaya cesaretlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Beko. (2020). *Beko yeni 100 kadın bayi arıyor*. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <https://www.beko.com.tr/100kadinbayi>
- Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women). (2018). *HeForShe emerging solutions for gender equality 2018*. https://www.se.com/ww/en/download/document/Gender_Equality_2018/
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP). (2019). *Human development report 2019*. <http://www.hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>

- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA). (23.3.2020). Koronavirüs hastalığına (COVID-19) karşı hazırlık ve müdahale- UNFPA teknik bilgi notu V. Erişim Tarihi: 17.5.2020. <https://turkey.unfpa.org/tr/publications/unfpa-teknik-rapor-toplumsal-cinsiyet-e-C5%9Fitli%C4%9Fi-%C5%9Fiddet-ve-covid-19>
- Connell, R. W. (2005). Change among the gatekeepers: Men, masculinities, and gender equality in the global arena, *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 30(3), 1801-1825.
- Doğuş Otomotiv. (2018). 2018 Kurumsal sürdürülebilirlik raporu. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <http://www.dogusotomotiv.com.tr/tr/surdurulebilirlik/surdurulebilirlik/surdurulebilirlik-raporlari-2019>
- Doğuş Otomotiv. *Tedarikçilerimizde Sürdürülebilirlik*. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <http://www.dogusotomotiv.com.tr/tr/surdurulebilirlik/etki-alanimiz/tedarikcilerimizde-surdurulebilirlik-2019>
- Dünya Bankası. (2019). Proportion of seats held by women in national parliaments (%). Erişim Tarihi: 17.2.2020. <https://data.worldbank.org/indicator/SG.GEN.PARL.ZS>
- Dünya Ekonomik Forumu. (2019). *Global gender gap report 2020*. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf
- European Institute of Gender Equality (EIGE) 2019. *Gender equality index*. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019>
- Giddens, A., Duneier, M., Appelbaum, R. P., & Carr, D. (2018). *Introduction to Sociology*, Canada: WW Norton.
- Global Reporting Initiative (GRI) ve United Nations (UN) Global Compact (2017). *Business Reporting on the SDGs: An Analysis of Goals and Targets*. file:///C:/Users/Administrator/Downloads/GRI_UNGC_Business-Reporting-on-SDGs_Analysis-of-Goals-and-Targets%20(1).pdf
- Heineken. (14.12.2017). *TECATE, for a Mexico without violence against women*. Erişim Tarihi: 22.2.2020. <https://www.theheinekencompany.com/our-sustainability-story/our-progress/case-studies/tecate-mexico-without-violence-against-women>
- Hepsiburada, *Girişimci kadınlara teknoloji gücü*. Erişim Tarihi: 23.2.2020. <https://www.hepsiburada.com/staticPage/12187>
- Hunt, V., Prince, S., Dixon, S. & Yee, Y. (2018). *Delivering through diversity*. <https://www.mckinsey.com/business-functions/organization/our-insights/delivering-through-diversity>
- Kavas, A. (8.3.2018). *Karşılaştırmalarla 81 il için toplumsal cinsiyet eşitliği karnesi – 2018*. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV). Erişim Tarihi: 20.1.2020. <https://www.tepav.org.tr/tr/yayin/s/1287>
- Koç Topluluğu. *İletişimde toplumsal cinsiyet eşitliği rehberi*. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <http://tce.koc.com.tr/>
- Küresel Girişimcilik Monitörü (Global Entrepreneurship Monitor). 2019. *Küresel girişimcilik raporu 2018/2019*. Erişim Tarihi: 23.2.2020. <https://www.gemconsortium.org/report/gem-2018-2019-global-report>
- Loreal. Diversity and inclusion. Erişim Tarihi: 20.2.2020. <https://www.loreal.com/group/diversity-and-inclusion/strategy>
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji sözlüğü, çev. Osman Akınhay-Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- McCann. (7.3.2019). McCANN und L'Oréal Paris machen Werbung für Männer am Weltfrauentag. Erişim Tarihi: 21.2.2020 <https://www.mccann.de/aktuelles/mit-lippenstif>

- ten-machen-mccann-und-loreal-paris-werbung-fur-manner-am-weltfrauentag
McKinsey & Company (06.05.2020) COVID-19: Briefing Materials. Erişim Tarihi: 17.5.2020. <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/business%20functions/risk/our%20insights/covid%2019%20implications%20for%20business/covid%2019%20may%206/covid-19-facts-and-insights-may-6.ashx>
- Moya, M., Exposito, F., & Ruiz, J. (2000). Close relationships, gender, and career salience. *Sex Roles*, 42(9-10), 825-846.
- Oakley, A. (2016). *Sex, gender and society*, New York: Routledge
- Opet. (2019). Kadın gücü. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <https://www.opet.com.tr/kadingucu/>
- Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18.
- Pincha, C. (2009). Toplumsal cinsiyete duyarlı afet yönetimi, *Kocaeli Üniversitesi Yayınları*, http://www.gdnonline.org/resources/PinchaKitap_Turkce_RENKLI.pdf
- Reklamverenler Derneği. (20.10.2018). *Türkiye'deki Effie ödüllü televizyon reklamlarının 10 yıllık toplumsal cinsiyet eşitliği karnesi araştırması raporu*. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <http://www.rvd.org.tr/haberler/Turkiyedeki-Effie-odullu-Televizyon-Reklamlarinin-10-Yillik-Toplumsal-Cinsiyet-Esitligi-Karnesi-Arastirmasi-raporu>
- Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD). (Kasım 2018). İletişimde toplumsal cinsiyet eşitliği rehberi. <https://tusiad.org.tr/yayinlar/raporlar/item/9975-iletisimde-toplumsal-cinsiyet-esitligi-rehberi>
- Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD). (2017). *Sorumluluk bildirim raporu 2017*. file:///C:/Users/Administrator/Downloads/TUSIADZ GLOBALZCOMPACTZTRZ_2016-2017.pdf
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (15.5.2018). İşgücü İstatistikleri, Şubat 2018. <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=27688>
- UNAIDS. Global HIV & AIDS statistics - 2019 fact sheet. Erişim Tarihi: 21.2.2020. <https://www.unaids.org/en/resources/fact-sheet>
- UNICEF. (6.3.2018). Her 4 kadından biri çocukken evleniyor. Erişim Tarihi: 23.2.2020. <https://www.unicefturk.org/yazi/her-4-kadından-biri-cocukken-evleniyor>
- UNICEF ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (27.3.2020). Family-friendly policies and other good workplace practices in the context of COVID-19. Erişim Tarihi: 17.5.2020. https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/WCMS_740382/lang--tr/index.htm
- Unilever. (07.12.2018). *Suskunluğu bozmak, tacize son vermek ve kadınların güvenliğini sağlamak*, Erişim tarihi: 20.2.2020. <https://www.unilever.com.tr/news/news-and-features/2018/suskunlugu-bozmak-tacize-son-vermek.html>
- United Nations Sustainable Development Goals Knowledge Platform. *Sustainable Development Goal 5*. <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg5>
- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (Mayıs 2020). The COVID-19 response: Getting gender equality right for a better future for women at work. Erişim Tarihi: 17.5.2020. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_744374.pdf
- Whelan, R. (19.2.2020). Pressure builds on Mexican president over rising violence against women. *The Wall Street Journal*. Erişim Tarihi: 22.2.2020. <https://www.wsj.com/articles/pressure-builds-on-mexican-president-over-rising-violence-against-women-11582120125>

Gözde Akdeniz¹

Bu bölümde “su” kavramının tarihsel süreçteki yerine, sanayileşme ile kullanımını ve bu kullanımın sonucunda karşılaşılan çevresel sorunlara ve su kaynaklarının tehdit altına girişine ve de dünyamızın mevcut durumuna kısaca değinilmiştir. Bu mevcut durum ve çevresel kaynakların maruz kaldığı tehditler karşısında uluslararası düzeyde kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın ve bölüme de adını veren altıncı amaç olan Temiz Su ve Sanitasyon Koşulları'nın rolüne, alt hedeflerine ve göstergelerine; devletler, yerel yönetimler, işletmeler, kâr amacı gütmeyen organizasyonlar ve bireyler tarafından nasıl benimsendiğine ve örnek uygulamalarına detaylıca yer verilen çalışmada ayrıca Dünya'mıza zarar vermiş eylemleri ve hiçbir şey yapılmazsa bizleri bekleyen geleceğe dair detayları da bulabilirsiniz. Ek olarak, Temiz Su ve Sanitasyon Koşulları Amacı'nda harekete geçmek isteyen kurumlar için bir rehber niteliği de taşıyan bölüm bireysel farkındalığı da artırmayı amaçlamıştır.

¹ Araş. Gör., İngilizce İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, e-posta: gozde.akdeniz@cbu.edu.tr

ilerlememiz gerektiğini fark etmemiz bu felaketi ötelemememize yardımcı olacaktır. Mevcut su krizine iyimser bakmamız için elini taşın altına koyan pek çok devlet, kurum, kuruluş ve aktivist olmasına rağmen bireyler ve kurumların henüz kat etmesi gereken yollar mevcuttur. SKA'lar bu noktada işletmeleri ve devletleri aktive edici bir role sahip olmakla birlikte, kurum kültüründe içselleştirilip ona paralel faaliyetlerde bulunulması halinde dünyamız için de destekleyici olacaktır.

Bu bölüm boyunca, suyun toplumlar için ilkçağlardan beri olan yaşamsal anlamını, endüstrileşme ile suyun metalaşmasını ve ticareti yapılabilir bir ekonomik ürün haline gelmesini, temiz suya ve uygun sanitasyon koşullarına erişimin bir temel insan hakkı olduğunu özetleyip bu temel insan hakkının sağlanması, mevcut su kaynaklarının korunması ve hijyen şartlarının sağlanması için yeni başlayan yüzyıl ile belirlenen Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni ve bu hedeflerin devamı niteliğindeki Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını ve özellikle Temiz Su ve Sanitasyon Amacı açıklanmıştır. Sektörden örnekler ile beslemeye çalıştığımız SKA 6 uygulamalarının önemini ve dünyamızı bekleyen muhtemel geleceği gözler önüne sermeye çalıştık. SKA 6 hakkında Türkçe literatüre katkıda bulunmayı amaçlayan bu bölümü, ister birey ister kurum olarak, kullandığımız her bir litre fazla su ile bir dahakinde kullanacağımız suların kalitesini düşürdüğünü unutmamamız gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Alliance for Water Efficiency. (t.y.). *Indoor Water Use: Showers*. <https://www.home-water-works.org/indoor-use/showers>
- Angel, S., Parent, J., Civco, D. L., Blei, A. M. (2011). *Making Room for a Planet of Cities*. Lincoln Institute of Land Policy. https://www.lincolnst.edu/sites/default/files/pubfiles/making-room-for-a-planet-of-cities-full_0.pdf
- Başaran, Y. (2015). *TÜRKİYE'DE DENİZ SUYUNDAN İÇME SUYU ÜRETİMİNİN MALİYET DEĞERLENDİRMESİ* [Uzmanlık Tezi, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı]. [https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Belgeler/TEZLER/Yusuf%20BA%C5%9EARAN-%20Uzmanl%C4%B1k%20Tezi%20\(3\).pdf](https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Belgeler/TEZLER/Yusuf%20BA%C5%9EARAN-%20Uzmanl%C4%B1k%20Tezi%20(3).pdf)
- Baum, R., Luh, J. Bartram, J. (2013). Sanitation: A Global Estimate of Sewerage Connections without Treatment and the Resulting Impact on MDG Progress. *Environmental Science and Technology*, 47(4), 1994-2000.
- Baumol W. J., Oates W. E. (1988). *The Theory of Environmental Policy*. Cambridge University Press.
- BBC News. (2020, Mart 11). Coronavirus confirmed as pandemic by World Health Organization. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-51839944>
- Benner, L., Stavins, R. (2007). Second-best theory and the use of multiple policy instruments. *Environmental & Resource Economics*, 37(1), 111-129.
- Brown, P. (2003, Aralık 19). Coca-Cola plant must stop draining water. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2003/dec/19/india.sciencenews>
- Cairncross, S., Cliff, J. L. (1987). Water Use and Health in Mueda, Mozambique. *Transactions of the Royal Society of Tropical Medicine and Hygiene*, 81(1), 51-54.

- Cecchini, C. (2020, Nisan 15). *5 lessons for the future of water*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/covid-19-water-what-can-we-learn/>
- charity: water. (t.y.). *How We Work*. <https://www.charitywater.org/projects/>
- Coca Cola India. (2016). *Sustainability Report 2016: Coca Cola India*. <https://www.coca-colaindia.com/sustainability-report/sustainability-water>
- Dar, O. A., Khan, M. S. (2011). Millennium development goals and the water target: Details, definitions and debate. *Tropical Medicine and International Health*, 16(5), 540-544.
- Finish Türkiye. (2020). *Kuyucak Kuş Cenneti Kuruyor*. <https://www.yarininsuyu.com/projeler>
- General Electric Türkiye. (2015, Mart 20). *Dünyanın En Önemli Kaynağı "Su"yu Nasıl Kullanıyoruz?* <https://geturkiyeblog.com/dunyanin-en-onemli-kaynagi-suyu-nasil-kullaniyoruz/>
- Goulder, L. H., Parry, I. W. H. (2008). Instrument Choice in Environmental Policy. *Review of Environmental Economics and Policy*, 2(2), 152-174.
- H2O for Life. (t.y.). *About Us*. <https://www.h2oforliveschools.org/page/about>
- Harvard C-CHANGE. (2020, Mart 20). *Coronavirus, Climate Change, and the Environment*. hsph.harvard.edu/c-change/news/coronavirus-climate-change-and-the-environment/
- Industry Commission. (1997). *Role of Economic Instruments in Managing the Environment*. <https://www.pc.gov.au/research/supporting/managing-environment/eoinstr.pdf>
- Port2Port. (2007, Kasım 5). *Infrastructures Minister: Israel the "Silicon Valley" of Water Technology*. <http://www.port2port.com/article/Industry-Trade/Infrastructures-Minister-Israel-the-Silicon-Valley-of-Water-Technology/>
- International Rescue Committee. (2020, Nisan 1). New IRC analysis reveals risk that coronavirus transmission rates in Moria, Al Hol and Cox's Bazar refugee camps could outpace those seen on the Diamond Princess cruise ship [Press release]. <https://www.rescue.org/press-release/new-irc-analysis-reveals-risk-coronavirus-transmission-rates-moria-al-hol-and-coxs>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2019, Mart 22). *İBB İSKİ'DEN "DÜNYA SU GÜNÜ" NDE FARKINDALIK ETKİNLİKLERİ*. <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/35306>
- Khullar, A. (2014, Nisan 21). Can Mr. Poo stop public defecation in India? *CNN*. <https://edition.cnn.com/2014/04/20/world/asia/unicf-latest-anti-public-defecation-campaign-in-india/index.html>
- Kılıç, S., Karataş, A. (2018). İnsan Haklarının Bir Bileşeni Olarak Su Hakkı. *Türk Adalet Akademisi Dergisi*, 34, 37-60.
- Kim, H., Rhee, D. E. (2019). Toilets for education: Evidence from Kenya's primary school-level data. *International Journal of Educational Development*, 70.
- Kocaoğulları, A., Durmaz, A. E., Avcı, E., Akay, H., Polat, İ. (2018). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerleşmesinde İyi Örnekler Kitabı*. Yerel İzleme Araştırma ve Uygulamalar Derneği.
- Kuşoğlu, İ. (2018, Ekim 19). Tarihin en büyük felaketlerinden: 34 yıl sonra Bhopal Faciası. *CNN Türk*. <https://www.cnnturk.com/dunya/34-yil-sonra-bhopal-faciasi?page=2>
- KWR Water Research Institute. (2020, Mart 24). *What we learn about the Corona virus through waste water research*. <https://www.kwrwater.nl/en/actueel/what-can-we-learn-about-the-corona-virus-through-waste-water-research/>
- Maddocks, A., Young, R. S., Reig, P. (2015, Ağustos 26). *Ranking the World's Most Water-Stressed Countries in 2040*. <https://www.wri.org/blog/2015/08/ranking-world-s-most-water-stressed-countries-2040>
- Mathiason, N. (2006, Mart 19). Coke "drinks India dry". *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/money/2006/mar/19/business.india1>
- Oggusto. (2019, Mart 22). *Metro Türkiye'nin "Metro Su Hareketi" Projesi*. <https://www.oggusto.com/blog/detay/1918/metro-turkiye-39-nin-metro-su-hareketi-projesi.html>
- Natarajan, S. (2020, Mart 18). Koronavirüs (Covid-19): Dünya Sağlık Örgütü'nün "el yıkama" tavsiyesi, suya erişimi olmayan milyonlarca kişi için yeterli değil. *BBC News Türkçe*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51945508>
- OECD. (2010). Database on instruments used for environmental policy and natural resources management. <http://www2.oecd.org/eoinst/queries/index.htm>

- Otto, B., Kuzma, S., Strong, C., Chertock, M. (2020, Nisan 8). *Combating the Coronavirus Without Clean Water*. <https://www.wri.org/blog/2020/04/coronavirus-water-scarcity-hand-washing>
- Parkinson, J., Mkandawire, P. C., Dietrich, T., Badejo, A., Kadir, M., Tembo, V. (2018). Developing the UNICEF Malawi School Handwashing Program. *Social Marketing Quarterly*, 24(2), 74-88.
- Pegram, G., Conyngham, S., Aksoy, A., Divrak, B. B., Öztok, D. (2014). *Türkiye'nin Su Ayak İzi Raporu Su, Üretim ve Uluslararası Ticaret İlişkisi*. WWF Türkiye. http://awsassets.wwftr.panda.org/downloads/su_ayak_izi_raporweb.pdf
- Procter and Gamble Türkiye. (2019). *2019 Kurumsal Vatandaşlık Raporu P&G Türkiye*. https://downloads.ctfassets.net/oh8b190hgyk2/3t8OJ2H0jp22LMMuYY96lf/e41a801b10493a9bb-45da43be67d4768/PG_CorporateCitizenship19_Turkish_Final.pdf
- Procter and Gamble Türkiye. (2020). *Çevresel Sürdürülebilirlik: P&G Türkiye*. P&G Türkiye. <https://www.pg.com.tr/cevresel-surdurulebilirlik/>
- Ramesh, R. (2004, Şubat). Soft-drink giants accused over pesticides. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2004/feb/05/india.randeepamesh>
- Ramesh, R. (2009, Aralık 1). Bhopal water still toxic 25 years after deadly gas leak, study finds. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2009/dec/01/bhopal-chemical-studies-toxic-levels>
- Restuccia, R. (2015, Mayıs 28). *Blog: My 7 Favorite Quotes About Water*. <https://jainsusa.com/blog/my-7-favorite-quotes-about-water/>
- Smedley, T. (2017, Nisan 19). Dünyada tatlı su kaynakları tükeniyor mu? *BBC News Türkçe*. <https://www.bbc.com/turkce/vert-fut-39646356>
- Stavins, R. N. (1998). *Market-Based Environmental Policies*. Resources for the Future.
- T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı. (2010). *Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu Türkiye 2010*. http://www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2016/07/UNDP-TR-TR-2010-MDG-Report_TR.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (t.y.). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları*. <http://www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr/amaclari/herkes-icin-su-ve-kanalizasyon-hizmetlerinin-ulasilabilirliigi/>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). *Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2. Ulusal Gözden Geçirme Raporu*. http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Turkiye-2nci-Ulusal-Gozden-Gecirme-Raporu_TR-WEB.pdf
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (t.y.). *COVID-19 (Yeni Koronavirüs Hastalığı) Nedir?* <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir>
- The National Institute for Public Health and the Environment (RIVM). (2020, Mart 24). *Novel coronavirus found in wastewater*. <https://www.rivm.nl/node/153991?fbclid=IwAR0MsLbCzJP-g6wKZhxRx8-uaLOJDMbVXbwXLWYKh8ZLL5U0OsYO3CtuA>
- The World Bank. (1993). *The World Bank Annual Report* (Sy 12347). The World Bank. <http://documents.worldbank.org/curated/en/708501468331060052/pdf/multi0page.pdf>
- Turgut, M. (2015). Tarhuntaşadaki Su Kültü Mekânları. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14, 337-354.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2017, Kasım 21). *Belediye Su İstatistikleri, 2016*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24874> adresinden alındı.
- UN Environment Programme. (t.y.). *Tackling Global Water Pollution*. <https://www.unenvironment.org/explore-topics/water/what-we-do/tackling-global-water-pollution>
- UNDP Türkiye. (t.y.a). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Arka Planı*. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/background.html>
- UNDP Türkiye. (t.y.b). *Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar 6/17*. <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/temiz-su-ve-sanitasyon/>
- UNICEF. (2016). *About WASH: Water, Sanitation and Hygiene*. https://www.unicef.org/wash/3942_3952.html
- UNICEF. (2018). *The Water, Sanitation and Hygiene (WASH) Programme in Malawi*. <https://www.>

- unicef.org/malawi/media/636/file/WASH%20Statistics%20Factsheet%202018.pdf
- United Nations. (2017). *Blueprint for Business Leadership on the SDGs*. <https://www.unglobalcompact.org/docs/publications/Blueprint-for-Business-Leadership-on-the-SDGs-Goal6.pdf>
- United States Environmental Protection Agency. (t.y.). *Frequent Questions about Drinking Water and Coronavirus (COVID-19)*. <https://www.epa.gov/coronavirus/frequent-questions-about-drinking-water-and-coronavirus-covid-19>
- Voice of America. (2018, Temmuz 27). Africa's Booming Cities Face Severe Toilet Crisis. *Voice of America*. <https://www.voanews.com/africa/africas-booming-cities-face-severe-toilet-crisis>
- Vural, B. M. A. (2018). Yaşamın Temeli Olan "Su" için Biyopolitika. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 1-18.
- War on Want. (2007, Kasım 19). *Coca Cola: Drinking The World Dry*. <https://waronwant.org/media/coca-cola-drinking-world-dry>
- Water.org. (t.y.). *About Us Overview*. <https://water.org/about-us/>
- Weitzman, M. L. (1974). Prices vs. Quantities. *The Review of Economic Studies*, 41(4), 477-491.
- World Health Organization. (2011). *Arsenic in Drinking-Water* https://www.who.int/water_sanitation_health/water-quality/guidelines/chemicals/arsenic.pdf?ua=1
- World Health Organization. (2018, Şubat). *Arsenic*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/arsenic>
- World Health Organization. (2020). Water, sanitation, hygiene, and waste management for the COVID-19 virus. <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>
- World Life Expectancy. (2017a). *ABD: İshal Hastalıklar*. <https://www.worldlifeexpectancy.com/tr/india-diarrhoeal-diseases>
- World Life Expectancy. (2017b). *Hindistan: İshal Hastalıklar*. <https://www.worldlifeexpectancy.com/tr/india-diarrhoeal-diseases>
- World Life Expectancy. (2017c). *Türkiye: İshal Hastalıklar*. <https://www.worldlifeexpectancy.com/tr/india-diarrhoeal-diseases>
- WWF Türkiye. (2011). *Türkiye Su Zengini Bir Ülke mi?* wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/ayak_izinini_azaltilmasi/su/turkiyesuzenginiibirulkemi/
- Yandle, T., Dewees, C. M. (2008). Consolidation in an Individual Transferable Quota Regime: Lessons from New Zealand, 1986-1999. *Environmental Management*, 41, 915-928.
- Yaşar Holding. (2018). *Yaşar 2018 Sürdürülebilirlik Raporu*. https://www.yasar.com.tr/tr/images/pdf/2018_Yasar_Surdurulebilirlik_Raporu.pdf
- Yavuz, S. (2007). Su Kitliğinden Su Zenginliğine Giden Yolda İsrail... *Su ve Çevre Teknolojileri Dergisi*, 15. http://www.suvecevre.com/yayin/534/su-kitliginden-su-zenginligine-giden-yolda-israil-_15835.html#.XIPV2WgzZPZ
- Yılmaz, A. (2009). YENİ SAĞCI SU POLİTİKASI KAVRAMLARI: Fiyatlandırma, Su Hakkı, Özerklik-Katılım. *MEMLEKET Siyaset Yönetim Dergisi*, 4(10), 1-32.

Kevser Yılmaz¹, Aşkın Özdağoğlu²

Yenilenebilir ve temiz enerji Birleşmiş Milletler toplantısında sürdürülebilir kalkınma amaçlarından biri olarak tanımlanmıştır. Temiz enerji kullanımı, verimlilik artışı, maliyet avantajı, çevresel kirliliğin önlenmesi, istihdam artışı gibi faydalar sağlaması nedeniyle hem toplumda yaşayan bireyler için hem de iklim değişikliği ile mücadele ederek doğal çevrenin korunması için çok büyük bir öneme sahiptir. Bu bölümün amacı, temiz ve ucuz enerji konusunda yapılmış olan çalışmalar hakkında bilgi vermek, erişilebilir ve temiz enerji türlerini açıklamak, işletmeler açısından sağladığı avantajlardan bahsetmek, temiz enerji uygulamaları konusunda Türkiye'den ve dünyadan çeşitli örnekler vererek genel bir değerlendirme yapmaktır.

¹ Araş. Gör., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: kevseryilmaz@deu.edu.tr

² Doç. Dr., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: askin.ozdagoglu@deu.edu.tr

yılında benimsenen Kyoto protokolü ve bu protokolün 2005 yılında yürürlüğe girmesidir. Yoksulluğun azaltılması ve temiz enerjiye erişim, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nda vurgulanan iki büyük zorluktur

Yenilenebilir enerji kaynağı çeşitlerini incelediğimizde karşımıza temel olarak kullanılan rüzgâr, hidroelektrik, güneş, jeotermal, biyokütle ve dalga enerjisi çıkmaktadır. Yenilenebilir enerji alanında faaliyet gösteren firmaları incelediğimizde ise rüzgâr, su, güneş ve biokütleden enerji üreten ürünleriyle, müşterilerine sürdürülebilir enerji arzı için bütünsel bir portföy sunan Siemens firması dikkat çekmektedir. Ayrıca bu alanda Vestas, NestEra Energy, Suzlan Group ve PowerSolar gibi firmalar da faaliyet göstermektedir.

Arçelik A.Ş. firmasını incelediğimizde ise yenilenebilir enerji konusu firmanın odağında yer alan konulardan biridir ve firmanın temel amacı gelecek kuşaklar için yaşanabilir bir çevre bırakmaktır. Bu alanda faaliyet gösteren bir diğer firma ise Tesla'dır. Solar çatı kiremitleri ismini verdiklerini ürünlerini ile bireysel olarak temiz enerji kullanımının arttırılması için büyük bir adım olmuştur.

2019 yılında ortaya çıkan ve pandemi halini alan koronavirüs salgını üretim, hizmet sektörleri başta olmak üzere enerji sektörünü de etkilemiştir. Öncelikle artan arz ve azalan üretim nedeniyle petrole olan talep çok sert bir şekilde düşmüş, bu da tarihte ilk kez petrolün negatif fiyatlanmasına neden olmuştur. Yenilenebilir enerji parçaları sağlayıcısı ve güneş enerjisi imalat sanayinin çoğunlukla salgından yoğun bir şekilde etkilenen Çin'de yer alması, yenilenebilir enerji sektörü yatırımlarını da olumsuz etkilemektedir.

Özetle, temiz enerji kullanımı verimlilik artışı, maliyet avantajı, çevresel kirliliğin önlenmesi, istihdam artışı gibi faydalar sağlaması nedeniyle hem toplumda yaşayan bireyler için hem de iklim değişikliği ile mücadele ederek doğal çevrenin korunması için çok büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca, temiz enerji kullanımı sadece toplum ve doğa üzerinde pozitif bir etkiye sahip değildir, şirketler de temiz enerji kavramını özümseyip benimseyerek şirket politikaları içerisinde bu kavrama yer vermektedir.

KAYNAKÇA

- Agrawal, R., & Singh, N. R. (2010). Solar energy to biofuels. *Annual review of chemical and biomolecular engineering*, 1, 343-364.
- Ahmad, Wasim., Sadowsky, Perry., Sharma, Amit. (2018). Optimal hedge ratios for clean energy equities. *Economic Modelling*, 72, 278-295. Doi: 10.1016/j.econmod.2018.02.008
- Arçelik A.Ş. Faaliyet Raporu 2018. http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Faaliyet_Raporu%202018.pdf (15.12.2019) sitesinden alınmıştır.
- Arçeliş A.Ş. Sürdürülebilirlik Raporu 2018. [http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Su%CC%88ru%CC%88lebilirlik%20Raporu18_\(interactive\).pdf](http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Su%CC%88ru%CC%88lebilirlik%20Raporu18_(interactive).pdf) (15.12.2019) sitesinden alın-

- mıştır.
- Aselsan Sürdürülebilirlik Raporu 2018. https://www.aselsan.com.tr/ASELSAN_SURDURULEBILIRLIK_RAPORU_2018_7116.pdf (15.12.2019) sitesinden alınmıştır.
- Berke, J. (2017). *At least 40% of the world's power will come from renewable sources by 2040 — here are the companies leading the charge.* <https://www.businessinsider.com/top-25-renewable-energy-companies-thomson-reuters-2017-11> (01.11.2019) sitesinden alınmıştır.
- Cagle, M. (2019). *Yeşil İşletmecilik: Yeşil Muhasebe.* Çağatay Orçun ve Oytun Borran Sezgin (Ed.). *Yeşil İşletmecilik*, (pp. 82-95). Ekin Yayınevi.
- Cai, Yifei., Menegaki, Angeliki N. (2019). Fourier quantile unit root test for the integrational properties of clean energy consumption in emerging economies. *Energy Economics*, 78, 324–334. Doi: 10.1016/j.eneco.2018.11.012.
- Cumhuriyet.com <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/400-firma-uretime-korona-arasi-veriyor-1728925> (27.04.2020)
- Demir, G., Cagle, M. & Dalkılıç, F. (2016). Corporate Social Responsibility and regulatory initiatives in Turkey: Good implementation examples. *Accounting and Management Information Systems*, 15(2), 372.
- Dincer, I., & Acar, C. (2015). A review on clean energy solutions for better sustainability. *International Journal of Energy Research*, 39(5), 585-606.
- Dutta, Anupam., Bouri, Elie., Noor, Md Hasib. (2018). Return and volatility linkages between CO2 emission and clean energy stock prices. *Energy*, 164, 803-810. Doi: 10.1016/j.energy.2018.09.055.
- Görez, T., & Alkan, A. (2005). *Türkiye'nin Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Hidroelektrik Enerji Potansiyeli.* III. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu, Mersin, 19-21.
- Habertürk.com <https://www.haberturk.com/son-dakika-abd-avrupa-ya-kapilari-kapatti-2611142> (27.04.2020)
- He, Y.X. Jiao, Z., Yang, J. (2018). Comprehensive evaluation of global clean energy development index based on the improved entropy method. *Ecological Indicators*, 88, 305–321. Doi: 10.1016/j.ecolind.2017.12.013.
- İç İşleri Bakanlığı (2020, 27 nisan) <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-tedbirleri-genelgesi-kap-saminda-149382-is-yeri-gecici-sureligine-faaliyetlerine-ara-verdi>
- İklimhaber.org <https://www.iklimhaber.org/karantina-etkileri-kuzey-italyadaki-hava-kirliligi-azaldi/> (28.04.2020)
- Kaya, K., & Koç, E. (2015). Enerji Üretim Santralleri Maliyet Analizi. *Engineer & the Machinery Magazine*, (660).
- Kaygusuz, K., & Keleş, S. (2008). Use of biomass as a transitional strategy to a sustainable and clean energy system. *Energy Sources, Part A: Recovery, Utilization, and Environmental Effects*, 31(1), 86-97.
- Kazakoğlu, C. (2020, 26 Nisan). *Petrol fiyatları: Negatif seviyeler nasıl gerçekleşti, ne anlama geliyor, bundan sonra nereye?* Bbc.com <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52364802>.
- Kocaarslan, Baris., Soytaş, Ugur. (2019a). Dynamic correlations between oil prices and the stock prices of clean energy and technology firms: The role of reserve currency (US dollar). *Energy Economics*, 1-11. (baskıda makale). doi: 10.1016/j.eneco.2019.104502.
- Kocaarslan, Baris., Soytaş, Ugur. (2019b). Asymmetric pass-through between oil prices and the stock prices of clean energy firms: New evidence from a nonlinear analysis. *Energy Reports*, 5, 117-125. doi: 10.1016/j.egy.2019.01.002.
- Kulaklı, G. (2020, 28 Nisan). *Almanya ve İngiltere, Koronavirüs Sayesinde Güneş Enerjisi Üretiminde Rekor Kırdı.* Webtekno.com <https://www.webtekno.com/almanya-ingiltere-gunes-enerjisi-uretim-rekoru-h91040.html>.
- Külekçi, Ö. C. (2009). Yenilenebilir enerji kaynakları arasında jeotermal enerjinin yeri ve Türkiye açısından önemi. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 1(2), 83-91.
- Li, Chengjiang., Negnevitsky, Michael. Wang, Xiaolin., Yue, Wen Long., Zou, Xin. (2019). Multi-criteria analysis of policies for implementing clean energy vehicles in China. *Energy Policy*, 129,

826–840. Doi: 10.1016/j.enpol.2019.03.002.

- Liu, Jicheng., Yin, Yu., Yan, Suli. (2019). Research on clean energy power generation-energy storage-energy using virtual enterprise risk assessment based on fuzzy analytic hierarchy process in China. *Journal of Cleaner Production*, 236, 1-14. doi: 10.1016/j.jclepro.2019.06.302.
- McGinnis, R. L., & Elimelech, M. (2008). Global challenges in energy and water supply: the promise of engineered osmosis. *Environmental Science and Technology*, 42(28), 8625–8629.
- Nest Era Energy. <http://www.nexteraenergyresources.com/> sitesinden alınmıştır. (15.12.2019)
- Newell, Richard G., Pizer, William A., Raimi. (2019). Daniel. U.S. federal government subsidies for clean energy: Design choices and implications. *Energy Economics*, 80, 831–841. Doi: 10.1016/j.eneco.2019.02.018.
- Özen, A., Şaşmaz, M. Ü., & Bahtiyar, E. (2015). Türkiye’de Yeşil Ekonomi Açısından Yenilenebilir Bir Enerji Kaynağı: Rüzgar Enerjisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2015(1), 85-93.
- Pham, Linh. (2019). Do all clean energy stocks respond homogeneously to oil price?. *Energy Economics*, 81, 355–379. Doi: 10.1016/j.eneco.2019.04.010.
- Reboredo, Juan C., Ugolini, Andrea. (2018). The impact of energy prices on clean energy stock prices. A multivariate quantile dependence approach. *Energy Economics*, 76, 136–152. Doi: 10.1016/j.eneco.2018.10.012.
- Sağlam, M., Uyar, T. S., & Göztepe, İ. (2005). Dalga enerjisi ve Türkiye’nin dalga enerjisi teknik potansiyeli. *Elektrik Mühendisleri Odası*.
- Service, R. F. (2018). *New smart windows darken in the sun—and generate electricity at the same time*. <https://www.sciencemag.org/news/2018/01/new-smart-windows-darken-sun-and-generate-electricity-same-time> sitesinden alınmıştır. (01.11.2019).
- Shannon, M. A., Bohn, P. W., Elimelech, M., Georgiadis, J. G., Marinas, B. J., & Mayes, A. M. (2010). Science and technology for water purification in the coming decades. *In Nanoscience and technology: a collection of reviews from nature Journals*, 1, 337-346.
- Siemens.com. <https://new.siemens.com/global/en/products/energy/renewable-energy.html> sitesinden alınmıştır. (30.11.2019)
- Solar.ist <https://www.solar.ist/koronavirus-salgin-yenilenebilir-enerji-sektorunu-nasil-etkiler/> (26.04.2020).
- Suzlon.com. <https://www.suzlon.com/> sitesinden alınmıştır. (15.12.2019)
- Tenva (2017). Fortune 500’ün Hedefi, İklim Ve Temiz Enerji. <http://www.tenva.org/fortune-500un-hedefi-iklim-ve-temiz-enerji/> sitesinden alınmıştır. (01.11.2019).
- Tesla.com. <https://www.tesla.com/energy/design> sitesinden alınmıştır. (01.11.2019).
- Ürker, O., & Çobanoğlu, N. (2017). Türkiye’de hidroelektrik santraller’in durumu (HES’ler) ve çevre politikaları bağlamında değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 65-88.
- Varınca, K. B., & Gönüllü, M. T. (2006). Türkiye’de güneş enerjisi potansiyeli ve bu potansiyelin kullanım derecesi, yöntemi ve yaygınlığı üzerine bir araştırma. I. Ulusal Güneş ve Hidrojen Enerjisi Kongresi, (s 272), 275.
- Vestas.com. <https://www.vestas.com/> sitesinden alınmıştır. (15.12.2019)
- Wei, M., Patadia, S., & Kammen, D. M. (2010). Putting renewables and energy efficiency to work: How many jobs can the clean energy industry generate in the US?. *Energy policy*, 38(2), 919-931.
- Xu, Li., Zhang, Qin., Shi, Xunpeng. (2019). Stakeholders strategies in poverty alleviation and clean energy access: A case study of China’s PV poverty alleviation program. *Energy Policy*, 135, 1-13. doi: 10.1016/j.enpol.2019.11.1011.

Elif Korkmaz¹

Kitabın bu bölümünde Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan biri olan İnsana Yakışır ve Ekonomik Büyüme konusu ele alınmıştır. Öncelikle insana yakışır iş ve ekonomik büyümenin tanımlarına yer verilen bu bölümde sürdürülebilir ekonomik büyüme için insana yakışır iş kavramının gerekliliği vurgulanmıştır. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme hedefinin alt hedefleri ve hedeflerin ölçülebilmesi için belirlenen göstergeler kitabın bu bölümünde listelenmiştir. İnsan en temel hak ve özgürlüklerinden biri olan çalışma hakkını insani koşullarda, güvenli bir şekilde sürdürebilmelidir. Bu bağlamda “insana yakışır iş” Uluslararası İş Örgütü tarafından 1999 yılında literatüre kazandırılmıştır. İnsan, sürdürülebilir ekonomik büyümenin en önemli unsuru olarak görülmekte; din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin tüm bireylerin ülkelerinin ekonomik büyümelerine katkı sağlarken insani koşullarda çalışmalarını gerektiği Birleşmiş Milletler tarafından vurgulanmaya devam etmektedir.

¹ Araş. Gör., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: elif.korkmaz@deu.edu.tr

KAYNAKÇA

- Anker, R., Chernyshev, I., Egger, P., ve Mehran, F. , (2003). Measuring decent work with statistical indicators. *Int'l Lab. Rev.*, 142, 147.
- Apple, (2019). Environmental Responsibility Report 2018, https://www.apple.com/environment/pdf/Apple_Environmental_Responsibility_Report_2019.pdf, Erişim Tarihi: 16.05.2020
- European Commission Statistics, Eurostat, (2020). https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/SDG_8__Decent_work_and_economic_growth#Sustainable_economic_growth, Erişim tarihi: 22.01.2020
- Fields, G. S., (2003). *Decent work and development policies*, International Lab. Rev., 142, 239.
- Günaydın, D. (2015). *İnsana yakışır iş: Türkiye açısından bir değerlendirme*. The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS), (37), 123-148.
- International Labour Organization, (1999). Decent Work, International Labour Conference, 87th Session 1999, Report of the Director General, Geneva.
- International Labour Organization, (2006). Basın Bülteni, https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_071241/lang--en/index.htm Erişim Tarihi: 24.01.2020
- International Labour Organization, (2007). *Decent Work for Sustainable Development Report*, 28 Nisan 2017
- International Labour Organization, ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm Erişim Tarihi: 26.01.2020
- International Labour Organization. (2020). ILOSTAT database. <https://ilostat.ilo.org/data/> Erişim Tarihi: 26.01.2020
- International Money Fund, (Nisan 2020), World Economic Outlook, The Great Lockdown, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>, Erişim Tarihi: 14.05.2020
- İşığık, Ö. (2009). Küreselleşme sürecinde insana yakışır iş. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 56, 307-331.
- Maliszewska M., Mattoo A. Ve Mensbrughe D., (Nisan 2020). Dünya Bankası Çalışma Raporu, The Potential Impact of COVID-19 on GDP and Trade A Preliminary Assessment
- Mc Donald's, Sürdürülebilirlik Raporu, (2017). <https://www.mcdonalds.com.tr/Files/Documents/59902068-561b-4e57-8fa4-b01b2349f95c-mcdonalds-2016-19-eylul-small.pdf> , Erişim Tarihi: 05.05.2020
- OECD, (2019). *OECD Çevresel Performans İncelemeleri: Türkiye*
- OECD, (March 2020). Interim Economic Assessment Coronavirus: The World Economy at Risk
- Sen, A. K. K., (2000). *Development as Freedom*, New York: Knopf Doubleday Publishing Group.
- United Nations, Economic and Social Council, Statistical Commission, Forty-second session, 22- 25 February 2011, 1-12
- Sengenberger, W., (2001). *Decent Work: The International Labour Organization Agenda*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Dialogue and Cooperation 2/2001, Berlin.
- Şahin, G., ve Gökdemir, L., (2016). *İnsani Gelişme Endeksi Bileşenlerinin Türkiye Ölçeğinde ARDL Sınır Testi İle Sınanması*. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 2(1), 1-24.
- United Nations Development Program, (Aralık 2019). İnsani Gelişme Raporu 2019, https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/human_development/hdr2019.html, Erişim Tarihi: 16.05.2020
- United Nations Development Program, <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi> , Erişim Tarihi: 27.01.2020
- United Nations Statistics Division, (2020). <https://unstats.un.org/sdgs/report/2017/Goal-08/> , Erişim Tarihi: 22.01.2020
- United Nations Sustainable Development Goals, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/> Erişim Tarihi:26.01.2020
- United Nations Sustainable Development Goals, <https://sdg-tracker.org/economic-growth#targets>, Erişim Tarihi: 22.01.2020

- United Nations Turkey, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri <https://www.kureselamaclar.org/amac-lar/insana-yakisir-is-ve-ekonomik-buyume/>
- United Nations, (2017), *The Sustainable Development Goals Report 2017*, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2017/overview/> Erişim Tarihi: 25.01.2020
- United Nations, (2020), World Economic Situation and Prospects 2019 Press Release, 2020, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/01/wesp2019> Erişim Tarihi: 26.01.2020
- United Nations, (2020), Basın Bülteni, <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/launch-report-socio-economic-impacts-covid-19>, Erişim Tarihi: 16.05.2020
- United Nations, (2020). World Economic Situation And Prospects: April 2020 Briefing, No. 136, <https://www.un.org/development/desa/dpad/publication/world-economic-situation-and-prospects-april-2020-briefing-no-136/> , Erişim Tarihi: 16.05.2020
- World Bank, (2000), Dünya Kalkınma Raporu 2000/2001: Yoksulluğa saldırmak. Washington DC.
- World Bank, (2018). Basın Bülteni, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/10/17/nearly-half-the-world-lives-on-less-than-550-a-day> , Erişim Tarihi: 25.01.2020
- World Health Organization, (12 Mart 2020). Basın Bülteni, <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic>, Erişim Tarihi: 14.05.2020

9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

Aşkın Özdağoğlu¹, Kevser Yılmaz²

Birleşmiş Milletlerin önderliğinde toplanan dünya liderleri, yoksulluğa son vermek, eşitsizlik ve adaletsizlikle mücadele etmek ve iklim değişikliği ile mücadele edebilmek amacıyla 17 farklı küresel sürdürülebilirlik kalkınma amacı belirlemişlerdir. Bu bölümde sürdürülebilir kalkınma amaçlarından biri olan sanayi, yenilikçilik ve altyapı hedefi ve alt amaçları tartışılmıştır. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı amacı, kaliteli, sürdürülebilir ve sağlam altyapıların oluşturulmasını ve istihdamın artırılmasını, çevreye dost ve temiz teknoloji ve sanayi süreçlerinin kullanımının çoğalmasını, yenilikçiliğin güçlendirilmesini ve sanayi sektörünün teknolojik yetkinliğinin artırılmasını amaçlamaktadır. Kitabın bu bölümünde öncelikle sürdürülebilir altyapı tanımlanarak sürdürülebilir altyapı gereksinimleri açıklanmış, daha sonra sürdürülebilir sanayi hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde sürdürülebilir sanayi ve alt yapı için verimlilik konusu hakkında detaylı bir bilgiler verildikten sonra firmalar için sürdürülebilir

¹ Doç. Dr., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, askin.ozdagoglu@deu.edu.tr

² Araş. Gör., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, kevser.yilmaz@deu.edu.tr

bir diğer avantajı ise çalışanların değişen üretim sistemlerine adaptasyonunu hızlandıracak, ürünlerin onarım, yeniden üretim ve yenileme teknikleri ile ömürleri uzayacak böylece kaynak verimliliği en üst düzeye yükselecektir.

Tüm bunların yanında, algoritmaların kullanımı ile karar verme süreçleri iyileşecek ve üretimde veya üründe oluşabilecek problemler oluşmadan gözlemlenerek çözülecektir. Aynı zamanda, firmalar müşteri ihtiyaç ve isteklerini daha iyi anlayarak analiz edecek ve onlara en iyi hizmeti sunarak rekabet üstünlüğü elde edeceklerdir.

KAYNAKÇA

- Arçelik Sürdürülebilirlik Raporu 2018: [http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Su%CC%88rdu%CC%88ru%CC%88lebilirlik%20Raporu18_\(interactive\).pdf](http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Su%CC%88rdu%CC%88ru%CC%88lebilirlik%20Raporu18_(interactive).pdf) Erişim tarihi: 24.01.2020
- Aselsan Sürdürülebilirlik Raporu 2018: https://www.aselsan.com.tr/ASELSAN_SURDURULEBILIRLIK_RAPORU_2018_7116.pdf (24.01.2020)
- Blanchet, M., Rinn, T., Von Thaden, G., & De Thieulloy, G. (2014). Industry 4.0: The new industrial revolution-How Europe will succeed. Hg. v. Roland Berger Strategy Consultants GmbH. München. Abgerufen am 11.05. 2014, unter http://www.rolandberger.com/media/pdf/Roland_Berger_TAB_Industry_4_0_2014_0403.pdf.
- Bonenberg, Wojciech., Wei, Xia. (2015). Green BIM in sustainable infrastructure. *Procedia Manufacturing*, 3, 1654 – 1659. doi: 10.1016/j.promfg.2015.07.483.
- Bryce, James M., Flintsch, Gerardo., Hall, Ralph P. (2014). A multi criteria decision analysis technique for including environmental impacts in sustainable infrastructure management business practices. *Transportation Research Part D*, 32, 435–445. Doi: 10.1016/j.trd.2014.08.019.
- Cagle, M. (2020). Reflections of Digitalization on Accounting: The Effects of Industry 4.0 on Financial Statements and Financial Ratios. In *Digital Business Strategies in Blockchain Ecosystems* (pp. 473-501). Springer, Cham.
- Cagle, M. N., Yilmaz, K., & Doğru, H. (2020). Digitalization of Business Functions under Industry 4.0. In *Digital Business Strategies in Blockchain Ecosystems* (pp. 105-132). Springer, Cham.
- Carinci, Fabrizio. (2015). Essential levels of health information in Europe: An action plan for a coherent and sustainable infrastructure. *Health Policy*, 119, 530–538 10.1016/j.healthpol.2014.11.016.
- Diaz-Sarachaga, Jose Manuel. Jato-Espino, Daniel. Alsulami, Badr Daniel. (2016). Castro-Fresno Evaluation of existing sustainable infrastructure rating systems for their application in developing countries. *Ecological Indicators*, 71, 491–502 10.1016/j.ecolind.2016.07.033.
- Diaz-Sarachaga, Jose Manuel., Jato-Espino, Daniel., Castro-Fresno, Daniel. (2017). Application of the Sustainable Infrastructure Rating System for Developing Countries (SIRSDEC) to a case study. *Environmental Science & Policy*, 69, 73–80, Doi: 10.1016/j.envsci.2016.12.011
- Drath , R., & Horch, A. (2014). Industrie 4.0: Hit or Hype? [industry forum].*IEEE industrial electronics magazine*, 8(2), 56-58.
- Duquea, E. A., González, J. D., Restrepo, J. C. (2016). Developing Sustainable Infrastructure for Small Hydro Power Plants through Clean Development Mechanisms in Colombia. *Procedia Engineering*, 145, 224 – 233 doi: 10.1016/j.proeng.2016.04.066.
- Evans, D. (2011). The internet of things: How the next evolution of the internet is changing everything. *CISCO white paper*.
- Ford, S., & Despeisse, M. (2016). Additive manufacturing and sustainability: an exploratory study of the advantages and challenges. *Journal of Cleaner Production*, 137, 1573-1587.
- Gillessen, B., Heinrichs, H., Hake, J-F., Allelein, H-J. (2019). Natural gas as a bridge to sustainability: Infrastructure expansion regarding energy security and system transition. *Applied Energy*, 251, 1-16. 10.1016/j.apenergy.2019.113377.
- Hendricks, Marccus D., Meyer, Michelle A., Gharaibeh, Nasir G., Zandt, Shannon Van., Master-

- son, Jaimie., Cooper, John T. Jr., Horney, Jennifer A., Berke, Philip. (2018). The development of a participatory assessment technique for infrastructure: Neighborhood-level monitoring towards sustainable infrastructure systems. *Sustainable Cities and Society*, 38, 265–274. Doi: 10.1016/j.scs.2017.12.039.
- Hermawan, Ferry., Rachmawati, Tutik., Wahyono, Herry Ludiro. (2015). Does demographic pattern matter for sustainable infrastructure policy? *Procedia Engineering*, 125, 481 – 488 doi: 10.1016/j.proeng.2015.11.130.
- Jänicke, M., & Jacob, K. (2009). A Third Industrial Revolution? *Solutions to the crisis of resource-intensive growth*. FFU Report, Forthcoming.
- Kagermann, H. (2015). Change through digitization-Value creation in the age of Industry 4.0. In *Management of Permanent Change, Springer Fachmedien Wiesbaden*, 23-45
- Kagermann, H., Helbig, J., Hellinger, A., & Wahlster, W. (2013). Recommendations for implementing the strategic initiative INDUSTRIE 4.0: Securing the future of German manufacturing industry; final report of the Industrie 4.0 Working Group. Forschungsunion.
- Kamble, Sachin S., Gunasekaran, Angappa., Gawankar, Shradha A. (2018). Sustainable Industry 4.0 framework: A systematic literature review identifying the current trends and future perspectives. *Process Safety and Environmental Protection*, 117, 408–425. Doi: 10.1016/j.psep.2018.05.009.
- Karon, Andrew J., Cronin, Aidan A., Cronk, Ryan., Hendrawan, Reza. (2017). Improving water, sanitation, and hygiene in schools in Indonesia: A cross-sectional assessment on sustaining infrastructural and behavioral interventions. *International Journal of Hygiene and Environmental Health*, 220, 539–550. 10.1016/j.ijheh.2017.02.001.
- Kiesler, S., & Hinds, P. (2004). Introduction to this special issue on human-robot interaction. *Human-Computer Interaction*, 19(1-2), 1-8.
- Kohtala, C. (2015). Addressing sustainability in research on distributed production: an integrated literature review. *Journal of Cleaner Production*, 106, 654–668.
- Lasi, H., Fettke, P., Kemper, H. G., Feld, T., & Hoffmann, M. (2014). Industry 4.0. *Business & Information Systems Engineering*, 6(4), 239-242.
- Lenferink, Sander., Tillema, Taede., Arts, Jos. (2013). Towards sustainable infrastructure development through integrated contracts: Experiences with inclusiveness in Dutch infrastructure projects. *International Journal of Project Management*, 31, 615–627. Doi: 10.1016/j.ijproman.2012.09.014.
- Lu, Zheng., Peña-Mora, Feniosky., Wang, Xiaodong Robert., Shen, Charles Q., Riaz, Zainab. (2015). Social impact project finance: An innovative and sustainable infrastructure financing framework. *Procedia Engineering*, 123, 300 – 307. doi: 10.1016/j.proeng.2015.10.094.
- Manyika, J., Chui, M., Brown, B., Bughin, J., Dobbs, R., Roxburgh, C., & Byers, A. H. (2011). *Big data: The next frontier for innovation, competition, and productivity*. McKinsey Global Institute. Milliyet.com <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/volkswagen-corona-virus-nedeniyle-avrupada-uretime-ara-verecek-6167993> (27.04.2020)
- Paelke, V. (2014). Augmented reality in the smart factory: Supporting workers in an industry 4.0 environment. In *Emerging Technology and Factory Automation (ETFA)*, IEEE , 1-4.
- Park, Sanghoon, Park, Sang I., Lee, Sang-Ho. (2016). Strategy on sustainable infrastructure asset management: Focus on Korea's future policy directivity. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 62, 710–722. Doi: 10.1016/j.rser.2016.04.073.
- Rüßmann, M., Lorenz, M., Gerbert, P., Waldner, M., Justus, J., Engel, P., & Harnisch, M. (2015). *Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries*. Boston Consulting Group, 9(1), 54-89.
- Schmidt, R., Möhring, M., Härting, R.-C., Reichstein, C., Neumaier, P., & Jozinović, P. (2015). *Industry 4.0-potentials for creating smart products: empirical research results*. In International Conference on Business Information Systems (pp. 16-27). Springer: Cham.
- Shahtaheri, Y., Flint, M. M., & Jesús, M. (2018). Sustainable Infrastructure Multi-Criteria Preference Assessment of Alternatives for Early Design. *Automation in Construction*, 96, 16-28.
- Shealy, Tripp., Johnson, Eric., Weber, Elke., Klotz, Leidy., Applegate, Sydney., Ismael, Dalya., Bell,

- Ruth Greenspan. (2018). Providing descriptive norms during engineering design can encourage more sustainable infrastructure. *Sustainable Cities and Society*, 40, 182–188. Doi: 10.1016/j.scs.2018.04.017.
- Studart, Rogerio., Gallagher, Kevin. (2018). Guaranteeing sustainable infrastructure. *International Economics*, 155, 84–91. 10.1016/j.inteco.2018.03.003.
- Sürdürülebilir kalkınma için küresel amaçlar. <https://www.kureselamaclar.org/>- erişim tarihi: 21.01.2020)
- Tapiero, Charles S., Kogan, Konstantin. (2008). Sustainable infrastructure investment with labor-only production. *International Journal of Production Economics*, 113, 876–886. doi:10.1016/j.ijpe.2007.12.004.
- Thome, Antonio Marcio Tavares., Ceryno, Paula Santos., Scavarda, Annibal. Remmen, Arne. (2016). Sustainable infrastructure: A review and a research agenda. *Journal of Environmental Management*, 184, 143-156. Doi: 10.1016/j.jenvman.2016.09.080.
- Türk Hava Yolları Sürdürülebilirlik Raporu 2018: https://investor.turkishairlines.com/documents/ThyInvestorRelations/download/yillik_raporlar/surdurulebilirlik-rapor-haziran-2019.pdf (24.01.2020)
- Türkiye'nin Endüstri 4.0 Platformu. <https://www.endustri40.com/endustri-tarihine-kisa-bir-yolculuk/> (24.01.2020)
- Wang, S., Wan , J., Zhang, D., Li, D., & Zhang, C. (2016). Towards smart factory for industry 4.0: a self-organized multi-agent system with big data based feedback and coordination. *Computer Networks*, 101, 158-168.
- Yenişafak.com <https://www.yenisafak.com/foto-galeri/ekonomi/koronavirus-nedeniyle-10-otomobil-markasi-uretimi-durdurdu-2036792?page=6> (26.04.2020)
- Zehir, E. M. (2020, 27 Nisan). *4'üncü Sanayi Devrimi, Koronavirüs Pandemisi Sonrası Hayatı Düzeltilebilir*. Webtekno.com <https://www.webtekno.com/koronavirus-sonrasi-hayat-endustri-4-0-h89994.html>).
- Zengin, D. (2020, 26 Nisan). *IMF Kovid-19 etkisiyle 2020 küresel büyüme tahminini düşürdü*. Aa.com <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/imf-kovid-19-etkisiyle-2020-kuresel-buyume-tahmini-dusurdu-/1804441>).
- Zhou, Ding., Wang, Richard., Tyrer, Mark., Wong, Hong., Cheeseman, Christopher. (2017). Sustainable infrastructure development through use of calcined excavated waste clay as a supplementary cementitious material. *Journal of Cleaner Production*, 168, 1180-1192. Doi: 10.1016/j.jclepro.2017.09.098.

Volkan Yakın¹

Eşitsizliklerin azaltılması Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan onuncusudur ve işletmelerin hem kendi bünyesinde gerçekleşen operasyonları bu amaç doğrultusunda yeniden şekillendirmesi hem de üretim ve hizmet sürecinin dışında kalan ve eşitsizliğe maruz kalan kitleleri ve bölgeleri kalkındırma sorumluluğu özellikle son yıllarda önemli hale gelmiştir. Bu bölümde işletmelerin eşitsizliklerin azaltılmasına dair sosyal sorumluluk anlayışının aynı zamanda kendi büyüme ve karlılıkları için de nasıl faydalı olacağı anlatıldıktan sonra izlenmesi gereken adımlar açıklanacaktır. Kitabın bu bölümünde hem sosyal pazarlamanın işletmelerin eşitsizlikleri gidermesindeki rolüne değinilecek hem de bu süreçte pazarlama anlayışının da eşitlik prensibi çerçevesinde nasıl değiştiği vurgulanacaktır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Pazarlama Bölümü, GUBYO, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, e-posta: volkanyakin@yahoo.com

Yine 2017’de yapılan bir çalışmaya göre örneğin bir çocuk kanalı olan Nicelodeon’da gösterilen reklamları kadınları ev ürünlerinden, temizlikten ve çocukların bakımından sorumlu konumlarda gösterirken erkekleri bağımsız, güçlü ve çalışan karakterler olarak sergilediği ve bu suretle toplumsal bir sorun olan cinsiyet eşitsizliğini adeta çocuk izleyicilere norm olarak sunduğu için sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerisinde kaldığı söylenebilir (Peruta A, Powers J, 2017). Bu çalışmaları takiben 2018’de Amerika’da Ulusal Reklamcılık Organizasyonu’nun konu ile ilgili yaptığı araştırmaya göre reklamların kadınları gerçekçi bir şekilde portre etmesi ve iş hayatındaki rollerini daha doğru bir şekilde temsil etmesi izleyicilerin reklam konusu ürünü alma isteğini genel seyirciler arasında %26, kadın seyirciler arasında ise %45 arttırmaktadır (Association of National Advertisers (US), 2018). Buradan anlaşılacağı gibi günümüz pazarlama yönetimi ve reklamcılık anlayışının da sürdürülebilirlik hedeflerinden eşitsizliğin azaltılması ilkesine uyumlu hale gelmesi hem etik bir sorumluluk hem de işletmeler için bir karlılık unsuru haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

- Ahmed F., Ahmed, N. E., Pissarides, C., and Stiglitz, J (2020). Why inequality could spread COVID-19. *The Lancet Public Health* April. [https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667\(20\)30085-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667(20)30085-2/fulltext)
- Alesina, A., Özler, S., Roubini, N. and Swagel, P., 1996. Political instability and economic growth. *Journal of Economic growth*, 1(2), pp.189-211.
- Association of National Advertisers (US) (2018), #SeeHer: gender equality measure, Association of National Advertisers, New York. Available at: <https://seeher.com/gender-equality-measure.ckelodeon>.
- Ayvacı Aydın Ö., (2019), Eczacıbaşı’na Göre Türkiye’nin En Büyük Projesi, *Capital*, 2019/4 65-72
- Ball, S.J. and Exley, S., 2010. Making policy with ‘good ideas’: Policy networks and the ‘intellectuals’ of New Labour. *Journal of education policy*, 25(2), pp.151-169.
- Bergamini E., (2020, Mart 31). How COVID-19 is laying bare inequality. <https://www.bruegel.org/2020/03/how-covid-19-is-laying-bare-inequality/>
- Blundell, R., Dearden, L., Meghir, C. and Sianesi, B., 1999. Human capital investment: the returns from education and training to the individual, the firm and the economy. *Fiscal studies*, 20(1), pp.1-23.
- Burn-Callander, R. (2014) “Coffee vs gangs: Would-be criminals become coffee entrepreneurs” *The Telegraph*, 18 Nov. Available at <https://www.telegraph.co.uk/finance/businessclub/people/11236439/Coffee-vs-gangs-From-criminal-to-coffee-farmer.html>.
- Businesswire (2015) Starbucks and PepsiCo to Accelerate Growth Within Latin America’s \$4 Billion Ready-to-Drink Coffee and Energy Beverage Categories. Available at <https://www.businesswire.com/news/home/20150723006542/en/Starbucks-PepsiCo-Accelerate-Growth-Latin-America%E2%80%99s-4>
- CSRwire. (2013). Advertising’s transition to sustainability. Available at: <http://www.csrwire.com/blog/posts/680advertisingstransitiontosustainability>
- Department of Business and Innovation (2013) The Business case for equality and diversity: a survey of the academic literature. Available at <https://www.raeng.org.uk/publications/other/the-business-case-for-equality-and-diversity>

- Desvaux, G., Devillard-Hoellinger, S., and Baumgarten, P. (2007), *Women Matter: Gender Diversity, a Corporate Performance Driver*, New York
- Dimaggio, A. (2020, Nisan 27). Record Inequality, COVID-19, and the Crisis of the Have-Nots. Counter Punch. <https://www.counterpunch.org/2020/04/27/record-inequality-covid-19-and-the-crisis-of-the-have-nots/>
- Erkekoğlu, H. (2007). AB'ye tam üyelik sürecinde Türkiye'nin üye ülkeler karşısındaki görelî gelişme düzeyi: çok değişkenli istatistiksel bir analiz. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (14), 28-50.
- Feng, Y., 1997. Democracy, political stability and economic growth. *British Journal of Political Science*, 27(3), pp.391-418.
- Formation (2018). Diversity in Marketing: Why We Need More Representation and Inclusivity. Available at <https://formationmedia.co.uk/diversity-marketing-need-representation-inclusivity/>
- SDG Compass (2015).—The guide for business action on the SDGs. *SDG Compass*. GRI, U., WB-SCD. https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/democratic_governance/SDG-compass-for-business-action-on-the-SDGs.html
- ITUC, (2020, Mart 24). ITUC Global COVID-19 Survey - 17-23 March 2020: Key Findings. <https://www.ituc-csi.org/ituc-global-covid-19-survey-findings?lang=en>
- ISIG (2020, Nisan 17). Covid-19 Salgını Döneminde İşçi Sağlığı ve Güvenliği Raporu-1 <http://isig-meclisi.org/20367-covid-19-salgini-doneminde-isci-sagligi-ve-guvenligi-raporu-1>
- Koç Üniversitesi, Erişim Tarihi: 25.11.2019 <https://adolubursiyerleri.ku.edu.tr/adolubursiyerleri-programi/program-hakkinda/>
- Lechman, E. and Kaur, H., 2015. Economic growth and female labor force participation—verifying the U-feminization hypothesis. New evidence for 162 countries over the period 1990-2012. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2551476
- Lewis, Daniel (2017) “Businesses expect to increase investment in diversity”. Available at <https://www.peoplemanagement.co.uk/experts/research/businesses-expect-increase-investment-diversity>
- Mackenzie, S., Kilpatrick, A.R. and Akintoye, A., 2000. UK construction skills shortage response strategies and an analysis of industry perceptions. *Construction management and economics*, 18(7), pp.853-862.
- Marketing Society,2015 “Kenco’s Brand Revitalisation: Coffee vs. Gangs How JWT and Kenco Are Using Coffee to Transform the lives of young people” Available at <https://www.marketingociety.com/sites/default/files/thelibrary/HC%202015%20Brand%20Revitalisation%20Kenco%20-%20Full%20case%20study%20-%20Redacted.pdf>
- Marketing Türkiye (2018, Aralık 17). Koç Üniversitesi Anadolu Bursiyerleri Programı’na “Eşitsizliğin Azaltılması” ödülü. <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/koc-universitesi-anaadolu-bursiyerleri-programina-anlamli-odul/>
- McKay, P., Avery, D. and Morris, M. (2008), “Mean racial-ethnic differences in employee sales performance: the moderating role of diversity climate”, *Personnel Psychology*, Vol. 61; pp 349-374)
- McKenzie M, Bugden M, Webster A, Barr M at Women’s Health Victoria, (2018) “ Advertising (In) Equality: The Impact of Sexist Advertising on Women’s Health and Well Being. Available at [https://womenshealthvic.com.au/resources/WHV_Publications/Issues-Paper_2018.12.06_Advertising-inequality-the-impacts-of-sexist-advertising_Dec-2018_\(Fulltext-PDF\).pdf](https://womenshealthvic.com.au/resources/WHV_Publications/Issues-Paper_2018.12.06_Advertising-inequality-the-impacts-of-sexist-advertising_Dec-2018_(Fulltext-PDF).pdf)
- Peruta, A., & Powers, J. (2017). Look who’s talking to our kids: Representations of race and gender in TV commercials on Nickelodeon. *International Journal of Communication*, 11, 16.
- Pinto R. P. (2013). Why inequalities matter. In Rémi Genevey, Rajendra K. Pachauri, Laurence Tubiana (Eds.) (2013) “Reducing inequalities: A Sustainable Development Challenge” Available at <https://www.histecon.magd.cam.ac.uk/inequality/Chapitre%201%20-%20Pedro%20Ramos%20Pinto.pdf>.
- Polman P. (2020, Mart 20). How responsible businesses can step forward to fight coronavirus. *World Economic Forum*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/covid-responsible-businesses-during-the-coronavirus-pandemic/>

- PricewaterhouseCoopers (2015), “Make it your Business: Engaging with the Sustainable Development Goals”. https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf. (Son Erişim Tarihi: 12.12.2019)
- Richard, O. (2000), “Racial diversity, business strategy and firm performance: A resource-based view”, *Academy of Management Journal*, Vol. 43, No. 2; pp 164-177.
- Richard, O., McMillan, A., Chadwick, K., Dwyer, S. (2003), “Employing an innovation strategy in racially diverse workforces”, *Group and Organization Management*, Vol. 28, No. 1; pp 107-126.
- Rubie-Davies CM, Liu S, Lee K-CK (2013) Watching Each Other: Portrayals of Gender and Ethnicity in Television Advertisements. *The Journal of Social Psychology*. 153 (2):175-95. Available at <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00224545.2012.717974>
- Sabah. (2020, Mart 13) Dünya devi şirketler corona virüs için harekete geçti! İşte dünya devlerinin aldığı koronavirüs önlemleri. <https://www.sabah.com.tr/galeri/ekonomide-bugun/dunya-devi-sirketler-corona-virus-icin-harekete-gecti-iste-dunya-devlerinin-aldigi-coronavirüs-onlemleri>
- Shorthall, J. (2019) Why Many Businesses Are Becoming More Vocal In Support of LGBTQ Rights. Available at <https://hbr.org/2019/03/why-many-businesses-are-becoming-more-vocal-in-support-of-lgbtq-rights>
- Singh, V. (2007), “Ethnic diversity on top corporate boards: a resource dependency perspective”, *International Journal of Human Resource Management*, Vol. 18, No. 12; pp. 2128-2146.
- Stibbe, D.T., Reid, S., Gilbert, J. (2018), Maximizing the impact of partnerships for the SDG : A practical guide to partnership value creation. The Partnering Initiative and UN DESA. Available at https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2564Maximising_the_impact_of_partnerships_for_the_SDGs.pdf
- Sözcü, (2016 Mart 2). “Baba Beni Okula Gönder” bir kez daha “En Başarılı Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projesi” <https://www.sozcu.com.tr/2016/egitim/baba-beni-okula-gonder-bir-kez-daha-en-basari-li-kurumsal-sosyal-sorumluluk-projesi-1117931/> (Son Erişim Tarihi: 27.11.2019)
- Subeliani, D., Tsogas, G. (2005), “Managing diversity in the Netherlands: a case study of Rabobank”, *International Journal of Human Resource Management*, Vol. 16, No.5 May; pp 831-851.
- The National Social Marketing Centre (The NSMC). (2012) “What role can social marketing play in tackling the social determinants of health inequalities? “: England’s national marketing strategy for tobacco control. Available at https://thensmc.com/sites/default/files/NSMC_SDH_web.pdf; pdfk: McKinsey and Company
- Türkcell. (2010). Faaliyet Raporu. <http://yatirimci.turkcell.com.tr/2010/daha-fazla-sosyal-sorumluluk/kardelenlerb944.html?o=DahaFazlaSosyalAlt01&osa=dfs01>
- UNDP. (2020, Mart 30). COVID-19: Gelişmekte olan ülkelerde ufukta beliren kriz, ekonomileri mahvetme ve eşitsizlikleri artırma riski taşıyor. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/articles/2020/03/COVID19-ve-esitsizlikler.html>
- Üçhisarlı, C., (2020, Mart 29). ALJ Türkiye ve Toyota Türkiye COVID-19 Salgınına Karşı Önlemlerini Paylaştı. <https://pazarlamasyon.com/alj-turkiye-ve-toyota-turkiye-covid-19-salginina-karsi-onlemlerini-paylasti/>

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

Ladin Yıldırım¹

“Sürdürülebilir kentler ve topluluklar” amacı ile, kentlilerin konutsal ve kent yaşamı konusunda refahının sağlanması, kente olumsuz etkileri en aza indirgenmiş olan kentsel tasarımların ve ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi; kentte gelecek kuşaklara aktarılacak doğal ve kültürel mirasın korunması; afetlere karşı hazırlıklı olunması, kentsel planlamalarda kırılgan kesimlerin dikkate alınması ve tüm amacın farklı alanlarda daha geride kalmış olanlara örnek olacak şekilde geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu sürdürülebilir kalkınma amacı ile kentlerin sürdürülebilirliğini, katılımcı ve kapsayıcı yöntemler ile o kentte biricik olan ihtiyaç ve değerleri gözeterek sağlamak, istenen nihai sonuçtur. Bu bölüm ile sürdürülebilir kentler ve topluluklar amacı doğrultusunda atılabilecek olan adımlar, alt hedefler başlıklarında sınıflandırılarak yerel hükümetler, yerel yönetimler, işletmeler, STK’lar ve kentliler açısından irdelenmiştir.

¹ Dr., İzmir Büyükşehir Belediyesi, Atık Yönetimi Dairesi Başkanlığı, İnşaat Atıkları Şube Müdürlüğü, ladin yıldırım@gmail.com

yukarıda sayılan faydalardan istifade etmek için sürdürülebilir kalkınma amaçları konusunda sorumluluk üstlenmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 5366 sayılı ve 16.06.2005 tarihli Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun
- 5393 sayılı ve 03.07.2005 sayılı Belediye Kanunu
- Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD). Doğal Afetler. <https://www.afad.gov.tr/afadem/dogal-afetler>
- Allianz Türkiye. (2018). Allianz Türkiye 2018 Sürdürülebilirlik Raporu.
- Aydın, A. H. ve Çamur, Ö. (2016). Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Başarılı Dünya Örnekleri: Danbara, Solidere, Rio De Janeiro. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 53-68.
- Akbank. (2018). Yıl 2018 Biz 70'iz Sürdürülebilirlik Raporu.
- Anadolu Efes. (2018) Anadolu Efes 2018 Sürdürülebilirlik Raporu.
- Andy, S., Hoy, C., ve Ortiz-Juarez E. (2020, Nisan). Will COVID-19 lead to half a billion more people living in poverty in developing countries?. United Nations University UNU-WIDER. <https://www.wider.unu.edu/publication/will-covid-19-lead-half-billion-more-people-living-poverty-developing-countries>
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2018). 2018 yılı Faaliyet Raporu.
- Arntsen, E. (2020, Nisan 25). "Six Epidemics from American History Show How Urban Design Affects Our Health". Northeastern News. <https://news.northeastern.edu/2019/08/08/six-epidemics-from-american-history-show-how-urban-design-affects-our-health/>,
- Barkawi, B. (2020, Mart 18). Coronavirus could cut costs in world's most expensive cities. Thomson Reuters Foundation. <https://news.trust.org/item/20200318173452-keyt5/?source=package&id=b25c-c8f9-a5fd-414e-9a55-06c9cdb7dcdb>
- Belk, R. (2014). You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online. *Journal of business research*, 67(8), 1595-1600.
- Berg D.V.R. (2020,Nisan 10). How Will COVID-10 Affect Urban Planning?. The City Fix. <https://thecityfix.com/blog/will-covid-19-affect-urban-planning-rogier-van-den-berg/>
- BİRGün. (2020b, Nisan 04). Dayanışma ağı gönüllüleri, sağlık çalışanları için koruyucu siperlik üretiliyor. <https://www.birgun.net/haber/dayanisma-agi-gonululeri-saglik-calisanlari-icin-koruyucu-siperlik-uretiliyor-296120>
- Borsa İstanbul (2014). Şirketler için Sürdürülebilirlik Raporu.
- Can, F. (2020, Nisan 18). Salgını 20 günde kontrol altına alan Güney Kore'den Covid-19 savaş rehberi. Euronews. <https://tr.euronews.com/2020/04/18/salg-n-20-gunde-kontrol-altina-alan-guney-kore-den-covid-19-la-savas-rehberi>
- Duduta N., Adriaola C. and Hidalgo D. (2013). Saving lives with sustainable transport: Traffic safety impacts of sustainable transport policies. Erişim tarihi: 20.02.2020 https://wriorg.s3.amazonaws.com/s3fs-public/saving_lives_with_sustainable_transport.pdf
- ENKA. Erişim tarihi: 27.04.2019. <https://www.enka.com/sustainability/tr/surdurulebilirlik-hedefleri/>
- Erbay, E. R., & Özden, M. Kentler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Gerçekleştirilmesine Nasıl Yardımcı Olabilirler?. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(4), 255-268.
- Farajallah, M., Hammond, R. G., ve Pénard, T. (2019). What drives pricing behavior in Peer-to-Peer markets? Evidence from the carsharing platform blablacar. *Information Economics and Policy*, 48, 15-31.

- Foss, K. A. (2020, Nisan 24). "How Epidemics of the Past Changed the Way Americans Lived". Smithsonian Magazine. <https://www.smithsonianmag.com/history/how-epidemics-past-forced-americans-promote-health-ended-up-improving-life-this-country-180974555/>
- Gazete Karınca. (2020, Nisan3). İstanbul'da dayanışma ağları büyüyor. <https://gazetekarınca.com/2020/04/istanbulda-dayanisma-aglari-buyuyor/>
- Global Compact Cities Programme. (2014) Guide to the Global Compact for Local Governments.
- Global Reporting Initiative and United Nations Global Compact. (2017). Business Reporting on the SDGs: An Analysis of the Goals and Targets.
- Gönel, F. D. (2002). "Globalleşen dünyada (nasıl bir) sürdürülebilir kalkınma". Birikim Dergisi, 158, 72-80.
- Hepcan, C.C. (2019). Kentlerde İklim Değişikliği ile Mücadele İçin Yeşil Altyapı Çözümleri. İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi. Ankara.
- Hürriyet. (2018, Nisan 27). Dronecell, afetler ve acil durumlarda hayat kurtaracak. <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/dronecell-afetler-ve-acil-durumlarda-hayat-kurtaracak-40818679>
- Hürriyet. (2020, Nisan 14). Vefa Sosyal Destek Grubu nedir? Vefa Sosyal Destek Grubu başvurusu nasıl yapılır, iletişim numaraları kaç?. <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-vefa-sosyal-destek-grubu-nedir-vefa-sosyal-destek-grubu-basvurusu-nasil-yapilir-iletisim-numaralari-kac-41494185/1>
- İstikbal D. (2020, Mart,23). 5 Soru: Güney Kore'nin Koronavirüsle Mücadelesi. Seta. <https://www.setav.org/5-soru-guney-korenin-koronavirusle-mucadelesi/>
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2018). 2018 Yılı Faaliyet Raporu.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020, Nisan 30). İzmir'de çığ gibi büyüyen bir dayanışma ağı var. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/izmirde-cig-gibi-buyuyen-bir-dayanisma-agi-var/43538/156>
- Just Capital. America's Largest Employers Are Treating Stakeholders Amid the Coronavirus Crisis. <https://justcapital.com/reports/the-covid-19-corporate-response-tracker-how-americas-largest-employers-are-treating-stakeholders-amid-the-coronavirus-crisis/>
- Kalaycı Oflaz, N. (2019). "Paylaşım Ekonomisi ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(32): 1692-1705
- Kiş, N. (2018). Paylaşım Ekonomisinin Ulaşım Sektörüne Yansımaları: Uber Örneği. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(10), 57-68
- Kurdoğlu, O. (2007). Dünyada doğayı koruma hareketinin tarihsel gelişimi ve güncel boyutu. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 59-76 (2007)
- Kuşçuoğlu, G. Ö. ve Taş, M. (2017). Sürdürülebilir kültürel miras yönetimi. *Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(1), 58-67.
- Macit, İ. (2019). Bütünleşik Afet Yönetiminde Sendai Çerçeve Eylem Planının Beklenen Etkisi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(1), 175-186.
- Milliyet. (2020, Nisan, 09). Veresiye defterleri hayırseverler tarafından kapatılıyor. <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/ankara/veresiye-defterleri-hayirseverler-arafindan-ka-6185013>
- Obis, Intelligent Energy Europe programme (IEE). (2011). Optimizing Bike Sharing in European Cities A Handbook.
- OECD. (2019). Measuring Distance to the SDG Targets 2019
- Pipa, A.F. ve Bouchet M. (2020, Nisan 29). How the Sustainable Development Goals can help cities focus COVID-19 recovery on inclusion, equity, and sustainability. Voices from the field. Brookings. <https://www.brookings.edu/blog/up-front/2020/04/29/how-the-sustainable-development-goals-can-help-cities-focus-covid-19-recovery-on-inclusion-equity-and-sustainability/>
- Polat S. ve Dostoğlu N. (2007). "Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursada Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri" *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, 2007
- RICS. (2018). Advancing Responsible Business in Land, Construction and Real Estate Use and Investment - Making the Sustainable Development Goals a Reality.

- Rios, J. A. (1974). Social transformation and urbanization: the case of Rio de Janeiro. *Urban Anthropology*, 094-109.
- Sayna, Y. (2009). Türk kültür mirasının korunması ve tarihi çevre bilinci üzerine. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 9(1), 153-156.
- Steg, L. and Gifford, R. (2005). Sustainable transportation and quality of life. *Journal of Transport Geography*, 13(1), 59-69.
- Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı. (t.y.). Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı Kılavuzu [Kılavuz]. Target. (2020, Mart 20). Target Builds on Our Support for Team and Communities with \$300 Million+ Investment. <https://corporate.target.com/article/2020/03/target-coronavirus-giving>
- Tatar, K. (2019, Temmuz 16). Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı kuruldu. BİRGÜN. <https://www.birgun.net/haber/surdurulebilir-kentsel-gelisim-agi-kuruldu-261914>
- Teller, D. (2003). United Nations Global Compact cities programme: the Melbourne model: solving hard urban issues together. *Journal of Corporate Citizenship*, (11), 133-142.
- The United Nations Association-UK. (2017). Sustainable Development Goals 2017.
- Turkcell (2018). Turkcell Sürdürülebilirlik Raporu 2018.
- Türkiye Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği. (2019). 11. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Zirvesi Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Ödülleri.
- Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (2019). Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2. Ulusal Gözden Geçirme Raporu 2019 "Ortak Hedefler için Sağlam Temeller".
- Toker, S. (2020). Koronavirüs Salgını ile Mücadelede Büyük Veri ve Yapay Zeka Çalışmaları (Rapor No: 266). Seta Perspektif. https://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/development/SDGMatrix_Transportation.pdf
- UNDP Türkiye. Alt Hedefler Kılavuzu. https://www.unglobalcompact.org/docs/publications/Private_Sector_Investment_and_Sustainable_Development.pdf
- UNDP ve VNR. 2019. Türkiye, 2. Gönüllü Ulusal Gözden Geçirme Raporu. http://www.surdurulebilir.kalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/Surdurulebilir_Kalkinma-Amaclari-Turkiye-2.-Ulusal-Gozden-Gecirme-Raporu-Ortak-Hedefler-icin-Saglam-Temeller_-interaktif.pdf
- Wackernagel, M., Hanscom, L., ve Lin, D. (2017). Making the sustainable development goals consistent with sustainability. *Frontiers in Energy Research*, 5, 18.
- Worldwatch Enstitüsü (2016). Dünyanın Durumu 2016 Bir Kent Sürdürülebilir Olabilir mi?. *İstanbul: İstanbul Yapı Kredi Yayınları*.
- Yerel İzleme Araştırma ve Uygulamalar Derneği. (2018). Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerleşmesinde Dünyadan Örnekler.
- Yılmaz, C., Öztürk, P. ve Maden, B. (2020). Yeni Nesil Teknolojilerin COVID-19 Mücadelesindeki Önemi – Ülke Örnekleri. Deloitte.
- Yıkılmaz, R. F. (2011). Sürdürülebilir kalkınmanın ölçülmesi ve Türkiye için yöntem geliştirilmesi:(uzmanlık tezi). DPT.

İlayda İpek¹, Ayça Hızarcı-Payne²

Geleneksel uygulamalara dayalı olan tüketim biçimlerinin ve üretim sistemlerinin genellikle sürdürülebilir olmadığı ve hızlı endüstriyelleşmenin çevreye olan olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda, sorumlu tüketim ve üretim sürdürülebilir kalkınma anlamında büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, kitabın bu bölümünün temel amacı sürdürülebilir kalkınma amaçlarından biri olarak sorumlu tüketim ve üretim anlayışını ele almaktır. Ayrıntılı olarak, bu kitap içi bölümde sorumlu tüketim ve üretim uygulamaları sürdürülebilir iş modelleri bağlamında (teknolojik, örgütsel ve sosyal inovasyon) incelenerek örneklendirilmekte ve sorumlu tüketim ve üretimi desteklemek adına öneriler sunulmaktadır.

¹ Dr. Araş. Gör., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, ilayda.gungor@deu.edu.tr

² Araş. Gör., Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, ayca.hizarci@deu.edu.tr

revler düşmektedir. Sorumlu tüketim teorisinin benimsediği temel görüşe dayanarak (Fisk, 1973) ve sürdürülebilir tüketimin toplum genelinde yaratacağı refah göz önünde bulundurularak, özel firmaların ve kamu kuruluşlarının tüketicilerin tüketim anlamına yeni bir tutum geliştirmelerine ve bu tutumu davranışa dönüştürmelerine uygulayacakları stratejiler yolu ile katkı sağlamaları gerekmektedir. Örneğin, tüketicilerin tercih ettikleri ürün ve hizmetler ile çevreye, sosyal düzene ve ekonomik çıktılara nasıl etki ettikleri konusunda halkla ilişkiler, geleneksel ve sosyal medyada uygulanan bilgilendirici reklamlar ve kamu spotları gibi yollar ile bilinçlendirilmesi ve sorumlu tüketim konusunda farkındalık yaratılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, sorumlu tüketime duygusal ve rasyonel bir biçimde müdahil olan tüketicilerin kendilerini ekolojik veya sosyal sorumlu davranışa daha çok adanması muhtemeldir. Ayrıca, sorumlu tüketimi arttırmak için, marka konumlandırmasının sorumlu tüketim anlayışı üzerine inşa edilmesi ve tutundurma stratejileri ile tüketicilerin yeşil ürün ve hizmetleri tercih etmeye teşvik edilmesi önerilmektedir.

Sorumlu üretim açısından ise, firmalar yeşil üretim teknolojilerini ve iş stratejilerini iş modellerinin bir parçası haline getirerek yeşil firma kabiliyetlerini geliştirebilir. Firmalar yeşil üretim teknolojileri ile geliştirdikleri ve pazara sundukları çevreye duyarlı ürünler ile sadece finansal performanslarını değil aynı zamanda yeşil imaj performanslarını da güçlendirebilir. Diğer bir yandan, çevresel riskleri ortadan kaldırmak ve sorumlu üretim çerçevesinde faaliyet gösterebilmek için, firmaların üretim sistemlerine gerekli yatırımları yapmaları ve çevresel stratejiyi örgüt içerisinde bütün süreçlere dahil etmeleri gerekmektedir. Genel olarak sorumlu tüketim ve üretim davranışını arttırmada ve bu davranışın sürdürülebilir olmasında göz ardı edilmemesi gereken diğer bir nokta sürdürülebilir tüketim ve üretim anlayışı arasında güçlü bir entegrasyonun gerekliliğidir. Bu bağlamda, değer zincirindeki tüm birincil ve destek faaliyetlerinin sorumlu tüketim ve üretim bakış açısı etrafında tasarlanması ve yönetilmesi hem firma özelinde hem de toplum genelinde olumlu çıktılar ortaya koyması açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Abdullah, M., Zailani, S., Iranmanesh, M., & Jayaraman, K. (2016). Barriers to green innovation initiatives among manufacturers: the Malaysian case. *Review of Managerial Science*, 10(4), 683-709.
- Akenji, L., & Bengtsson, M. (2014). Making sustainable consumption and production the core of sustainable development goals. *Sustainability*, 6(2), 513-529.
- Alkaya, E., & Demirer, G. N. (2015). Sectoral assessment of the Turkish textile industry for the diffusion of sustainable production approach. *Journal of the Textile Institute*, 106(11), 1212-1225.
- Alt, E., & Craig, J. B. (2016). Selling issues with solutions: Igniting social intrapreneurship in for-pro-

- fit organizations. *Journal of Management Studies*, 53(5), 794-820.
- Anadolu Ajansı (2020, Nisan 09). *Vestel'den Covid-19 salgınıyla mücadeleye destek*. <https://www.aa.com.tr/tr/sirkethaberleri/hizmet/vestelden-kovid-19-salginiyla-mucadeleye-destek/656712>.
- Anadolu Ajansı. (2019, Ekim 31). *Arçelik, 6'ncı kez Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nde*. <https://www.aa.com.tr/tr/sirkethaberleri/holding/arcelik-6nci-kez-borsa-istanbul-surdurulebilirlik-endeksinde/654012>.
- Ar, I. M. (2012). The impact of green product innovation on firm performance and competitive capability: The moderating role of managerial environmental concern. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 62, 854-864.
- Arçelik. (2018). *Sürdürülebilirlik raporu*. [http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Su%CC%88ru%CC%88ru%CC%88lebilirlik%20Raporu18_\(interactive\).pdf](http://www.arcelikas.com/UserFiles/file/Su%CC%88ru%CC%88ru%CC%88lebilirlik%20Raporu18_(interactive).pdf).
- Arçelik Global. (2020). *Çevre yönetimi*. <https://www.arcelikglobal.com/tr/surdurulebilirlik/dunya-icin/cevre-yonetimi/>
- Aselsan. (2018). *Sürdürülebilirlik raporu*. https://www.aselsan.com.tr/ASELSAN_SURDURULEBILIRLIK_RAPORU_2018_7116.pdf
- Ateş, M. (2018). Türkiye'de sosyal inovasyon uygulamaları ve genç nüfusun potansiyeli. *Analiz, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*, 253, 7-31.
- Baden-Fuller, C., & Haefliger, S. (2013). Business models and technological innovation. *Long Range Planning*, 46(6), 419-426.
- BBC (2020, Mart 15). Coronavirus: Supermarkets ask shoppers to be 'considerate' and stop stockpiling. <https://www.bbc.com/news/business-51883440>.
- Bell, J. F., & Stellingwerf, J. J. (2012). Sustainable entrepreneurship: The motivations & challenges of sustainable entrepreneurs in the renewable energy industry. Master's Thesis, Jönköping International Business School, Jönköping, Sweden.
- Birkin, F., Polesie, T., & Lewis, L. (2009). A new business model for sustainable development: An exploratory study using the theory of constraints in Nordic organizations. *Business Strategy and the Environment*, 18(5), 277-290.
- Blok, V., Long, T. B., Gaziulusoy, A. I., Ciliz, N., Lozano, R., Huisingh, D., Csutora, M., & Boks, C. (2015). From best practices to bridges for a more sustainable future: Advances and challenges in the transition to global sustainable production and consumption: Introduction to the ERSCP stream of the Special volume. *Journal of Cleaner Production*, 108, 19-30.
- Bocken, N. M., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S. (2014). A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes. *Journal of Cleaner Production*, 65, 42-56.
- Boons, F., & Lüdeke-Freund, F. (2013). Business models for sustainable innovation: State-of-the-art and steps towards a research agenda. *Journal of Cleaner Production*, 45, 9-19.
- Boons, F., Montalvo, C., Quist, J., & Wagner, M. (2013). Sustainable innovation, business models and economic performance: An overview. *Journal of Cleaner Production*, 45, 1-8.
- Carrigan, M., & Attalla, A. (2001). The myth of the ethical consumer—do ethics matter in purchase behavior?. *Journal of Consumer Marketing*, 18(7), 560-578.
- Cheng, C. C., Yang, C. L., & Sheu, C. (2014). The link between eco-innovation and business performance: a Taiwanese industry context. *Journal of Cleaner Production*, 64, 81-90.
- Christensen, T. B. (2011). Modularised eco-innovation in the auto industry. *Journal of Cleaner Production*, 19(2-3), 212-220.
- Clark, G. (2007). Evolution of the global sustainable consumption and production policy and the United Nations Environment Programme's (UNEP) supporting activities. *Journal of Cleaner Production*, 15(6), 492-498.
- CNN (2020, Mart 21). *Apple is donating millions of industrial masks*. https://edition.cnn.com/world/live-news/coronavirus-outbreak-03-21-20-intl-hnk/h_afce242d11bb7e68c2ec1821dd6946a2.
- Demirel, B., & Payne, A. K. H. (2018). Social innovation adoption behavior: The case of Zumbara. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 15(2), 1-19.
- Euronews (2020, Mart 19). *Covid-19 salgını nedeniyle Avrupada hangi otomobil firmaları üretimi durdurdu?*. <https://tr.euronews.com/2020/03/19/covid-19-corona-virus-otomobil-firmalar-u>

retimi-durdurdu-ford-bmw-volkswagen-citroen.

- Evans, S., Vladimirova, D., Holgado, M., Van Fossen, K., Yang, M., Silva, E. A., & Barlow, C. Y. (2017). Business model innovation for sustainability: Towards a unified perspective for creation of sustainable business models. *Business Strategy and the Environment*, 26(5), 597-608.
- Fiksel J. (1996). Design for the environment: Creating eco-efficiency products and processes. McGraw-Hill
- Fisk, G. (1973). Criteria for a theory of responsible consumption. *Journal of Marketing*, 37(2), 24-31.
- Garetti, M., & Taisch, M. (2012). Sustainable manufacturing: trends and research challenges. *Production Planning & Control*, 23(2-3), 83-104.
- Gaziulusoy, A. I., Boyle, C., & McDowall, R. (2013). System innovation for sustainability: A systemic double-flow scenario method for companies. *Journal of Cleaner Production*, 45, 104-116.
- Geradts, T. H., & Bocken, N. M. (2019). Driving sustainability-oriented innovation. *MIT Sloan Management Review*, 60, 78-83.
- Gibbs, D., & Deutz, P. (2007). Reflections on implementing industrial ecology through eco-industrial park development. *Journal of Cleaner Production*, 15(17), 1683-1695.
- Graedel, T. E., & Allenby, B. R. (1995). Matrix approaches to abridged life cycle assessment. *Environmental Science & Technology*, 29(3), 134-139.
- Gupta, N., & Benson, C. C. (2011). Sustainability and competitive advantage: an empirical study of value creation. *Competition Forum*, 9(1), 121-137.
- Harvard Business Review (2020, Nisan 6). *Brand marketing through the coronavirus crisis*. <https://hbr.org/2020/04/brand-marketing-through-the-coronavirus-crisis>.
- Hassini, E., Surti, C., & Searcy, C. (2012). A literature review and a case study of sustainable supply chains with a focus on metrics. *International Journal of Production Economics*, 140(1), 69-82.
- Hellström, T. (2007). Dimensions of environmentally sustainable innovation: the structure of eco-innovation concepts. *Sustainable Development*, 15(3), 148-159.
- Herring, H., & Sorrell, S. (2009). Energy efficiency and sustainable consumption, The rebound effect. Palgrave Macmillan
- Hockerts, K., & Wüstenhagen, R. (2010). Greening Goliaths versus emerging Davids - Theorizing about the role of incumbents and new entrants in sustainable entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 481-492.
- Hollensbe, E., Wookey, C., Hickey, L., George, G., & Nichols, C. V. (2014). Organizations with purpose. *Academy of Management*, 57(5), 1227-1234.
- Innovation Cloud (2019). *Where to innovate - Organizational innovation explained*. <https://innovationcloud.com/blog/where-to-innovate-organizational-innovation-explained.html>.
- Jackson, T. (2009). Prosperity without growth: Economics for a finite planet. Earthscan.
- Jaeger-Erben, M., Rückert-John, J., & Schäfer, M. (2015). Sustainable consumption through social innovation: A typology of innovations for sustainable consumption practices. *Journal of Cleaner Production*, 108, 784-798.
- Jaffe, A. B., Newell, R. G., & Stavins, R. N. (2005). A tale of two market failures: Technology and environmental policy. *Ecological Economics*, 54(2-3), 164-174.
- Kiron, D., Kruschwitz, N., Reeves, M., & Goh, E. (2013). The benefits of sustainability-driven innovation. *MIT Sloan Management Review*, 54(2), 69-74.
- Kistruck, G. M., & Beamish, P. W. (2010). The interplay of form, structure, and embeddedness in social intrapreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(4), 735-761.
- Lambert, A. J. D., & Boons, F. A. (2002). Eco-industrial parks: stimulating sustainable development in mixed industrial parks. *Technovation*, 22(8), 471-484.
- López, C., Ruíz-Benítez, R., & Vargas-Machuca, C. (2019). On the environmental and social sustainability of technological innovations in urban bus transport: The EU case. *Sustainability*, 11(5), 1-22.
- Lozano, R., Ciliz, N., Ramos, T. B., Blok, V., Caeiro, S., van Hoof, B., & Huisingh, D. (2015). Bridges for a more sustainable future: Joining Environmental Management for Sustainable Universities (EMSU) and the European Roundtable for Sustainable Consumption and Production (ERSCP)

- conferences. *Journal of Cleaner Production*, (106), 1-2.
- Lubberink, R., Blok, V., Van Ophem, J., & Omta, O. (2017a). Lessons for responsible innovation in the business context: A systematic literature review of responsible, social and sustainable innovation practices. *Sustainability*, 9(5), 721-737.
- Lubberink, R., Blok, V., van Ophem, J., & Omta, O. (2017b). A framework for responsible innovation in the business context: lessons from responsible, social and sustainable innovation. *Responsible Innovation*, 3, 181-207.
- Mango (2020, Nisan 15). *Mango sağlık çalışanları için 13.000 adet önlük üretiyor*. https://press.mango.com/tr/mango-saglik-calisanlari-icin-13-000-adet-onluk-uretiyor_96092.
- Marketing Türkiye (2019, Ekim 17). *Hepsiburada ve CarrefourSA'dan e-ticarette iş birliği*. <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/hepsiburada-ve-carrefoursadan-e-ticarette-is-birligi/>.
- McDonough, W., & Braungart, M. (2010). *Cradle to cradle: Remaking the way we make things*. North Point Press.
- Mulder, K. F. (2007). Innovation for sustainable development: from environmental design to transition management. *Sustainability Science*, 2(2), 253-263.
- Mulgan, G. (2006). The process of social innovation. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, 1(2), 145-162.
- Osterwalder, A., Pigneur, Y., & Tucci, C. L. (2005). Clarifying business models: Origins, present, and future of the concept. *Communications of the Association for Information Systems*, 16(1), 1-40.
- Phills, J. A., Deiglmeier, K., & Miller, D. T. (2008). Rediscovering social innovation. *Stanford Social Innovation Review*, 6(4), 34-43.
- Polman, P., & Bhattacharya, C. (2016). Engaging employees to create a sustainable business. *Stanford Social Innovation Review*, 14(4), 34-39.
- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Creating shared value: How to reinvent capitalism - and unleash the wave of innovation and growth. *Harvard Business Review*, 17(Ocak-Şubat), 1-17.
- Prahalad, D. (2013). Design strategy for the bottom of the pyramid. In *Social Innovation* (pp. 131-144). Springer: Berlin, Heidelberg.
- Prendergast, G. P., & Tsang, A. S. (2019). Explaining socially responsible consumption. *Journal of Consumer Marketing*, 36(1), 146-154.
- Pusavec, F., Krajnik, P., & Kopac, J. (2010). Transitioning to sustainable production - Part I: Application on machining technologies. *Journal of Cleaner Production*, 18(2), 174-184.
- Purtik, H., & Arenas, D. (2019). Embedding social innovation: Shaping societal norms and behaviors throughout the innovation process. *Business & Society*, 58(5), 963-1002.
- Rennings, K. (2000). Redefining innovation - Eco-innovation research and the contribution from ecological economics. *Ecological Economics*, 32(2), 319-332.
- Roberts, J. A. (1995). Profiling levels of socially responsible consumer behavior: A cluster analytic approach and its implications for marketing. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 3(4), 97-117.
- Roy, V., & Singh, S. (2017). Mapping the business focus in sustainable production and consumption literature: Review and research framework. *Journal of Cleaner Production*, 150, 224-236.
- Ryszko, A. (2016). Proactive environmental strategy, technological eco-innovation and firm performance - Case of Poland. *Sustainability*, 8(2), 1-20.
- Saarijärvi, H., Kannan, P. K., & Kuusela, H. (2013). Value co-creation: Theoretical approaches and practical implications. *European Business Review*, 25(1), 6-19.
- Sama, C., Crespo-Cebada, E., Díaz-Caro, C., Escribano, M., & Mesías, F. J. (2018). Consumer preferences for foodstuffs produced in a socio-environmentally responsible manner: A threat to fair trade producers?. *Ecological Economics*, 150, 290-296.
- Sarkar, S. (2018). Grassroots entrepreneurs and social change at the bottom of the pyramid: The role of bricolage. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(3-4), 421-449.
- Seelos, C., & Mair, J. (2007). Profitable business models and market creation in the context of deep poverty: A strategic view. *Academy of Management Perspectives*, 21(4), 49-63.
- Sezen, B., & Cankaya, S. Y. (2013). Effects of green manufacturing and eco-innovation on sustaina-

- bility performance. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 99, 154-163.
- Shobeiri, S., Rajaobelina, L., Durif, F., & Boivin, C. (2016). Experiential motivations of socially responsible consumption. *International Journal of Market Research*, 58(1), 119-139.
- Smith, N. (1995). Marketing strategies for the ethics era. *Sloan Management Review*, 36(4), 85-98.
- Tofaş (2020). *Tofaş yeni tip Koronavirüs mücadelesi için üç farklı koruyucu ekipman üretimine başladı!*. <https://tofas.com.tr/BasinOdasi/Bultenler/Pages/Tofas,-Yeni-Tip-Koronavirus-Mucadelesi-Icin-Uc-Farkli-Koruyucu-Ekipman-Uretimine-Basladi!.aspx>.
- Tseng, M. L. (2013). Modeling sustainable production indicators with linguistic preferences. *Journal of Cleaner Production*, 40, 46-56.
- Tseng, M. L., Tan, R. R., & Siriban-Manalang, A. B. (2013). Sustainable consumption and production for Asia: Sustainability through green design and practice. *Journal of Cleaner Production*, 40, 1-5.
- Tukker, A., Cohen, M. J., Hubacek, K., & Mont, O. (2010). Sustainable consumption and production. *Journal of Industrial Ecology*, 14(1), 1-3.
- Tukker, A., Emmert, S., Charter, M., Vezzoli, C., Sto, E., Andersen, M. M., Geerken, T., Tischner U., & Lahlou, S. (2008). Fostering change to sustainable consumption and production: An evidence based view. *Journal of Cleaner Production*, 16(11), 1218-1225.
- Tully, S. M., & Winer, R. S. (2014). The role of the beneficiary in willingness to pay for socially responsible products: A meta-analysis. *Journal of Retailing*, 90(2), 255-274.
- Ulusoy, E. (2016). Experiential responsible consumption. *Journal of Business Research*, 69(1), 284-297.
- United Nations. (1992). *Gündem: Sürdürülebilir kalkınma için eylem planı*. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>.
- United Nations. (2002). *Sürdürülebilir kalkınma üzerine dünya zirvesinin gerçekleştirme planı*. https://www.un.org/esa/sustdev/documents/WSSD_POI_PD/English/WSSD_PlanImpl.pdf.
- United Nations. (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. Amaç 12: Sorumlu Tüketim ve Üretim*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>.
- United Nations Economic and Social Council. (2019). *Özel baskı: Sürdürülebilir kalkınma amaçları yönünde ilerleme*. <https://undocs.org/E/2019/68>.
- United Nations Environment Programme. *Kaynak verimli daha temiz üretim*. <http://www.unep.fr/scp/cp/>.
- Ülker. (2020). Ambalaj ve atık yönetimi. <http://ulkerbiskuviyatirimciliskileri.com/surdurulebilirlik/cevresel-surdurulebilirlik/ambalaj-ve-atik-yonetimi.aspx>.
- Veleva, V., & Ellenbecker, M. (2001). Indicators of sustainable production: Framework and methodology. *Journal of Cleaner Production*, 9(6), 519-549.
- Voorberg, W. H., Bekkers, V. J., & Tummers, L. G. (2015). A systematic review of co-creation and co-production: Embarking on the social innovation journey. *Public Management Review*, 17(9), 1333-1357.
- Webb, D. J., Mohr, L. A., & Harris, K. E. (2008). A re-examination of socially responsible consumption and its measurement. *Journal of Business Research*, 61(2), 91-98.
- Welford R. (1997). Hijacking environmentalism: Corporate responses to sustainable development. Earthscan.
- World Economic Forum (2020, Mart 20). *How big business is joining the fight against COVID-19*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/big-business-joining-fight-against-coronavirus/>.
- Woo, C., Chung, Y., Chun, D., Han, S., & Lee, D. (2014). Impact of green innovation on labor productivity and its determinants: An analysis of the Korean manufacturing industry. *Business Strategy and the Environment*, 23(8), 567-576.
- Xie, X., Huo, J., & Zou, H. (2019). Green process innovation, green product innovation, and corporate financial performance: A content analysis method. *Journal of Business Research*, 101, 697-706.
- Yıldız Holding (2020). *Sürdürülebilirlik yaklaşımımız*. <https://www.yildizholding.com.tr/yarinlar-i>

- cin/surdurulebilirlik/
- Young, W., & F. Tilley (2006). Can businesses move beyond efficiency? The shift toward effectiveness and equity in the corporate sustainability debate. *Business Strategy and the Environment*, 15, 402-415.
- Yunus, M. (2004). Grameen Bank, microcredit and millennium development goals. *Economic and Political Weekly*, 39(36), 4077-4080.
- Yunus, M., Moingeon, B., & Lehmann-Ortega, L. (2010). Building social business models: Lessons from the Grameen experience. *Long Range Planning*, 43(2-3), 308-325.
- Ziesemer, F., Hüttel, A., & Balderjahn, I. (2019). Pioneers' insights into governing social innovation for sustainable anti-consumption. *Sustainability*, 11(23), 6663-6679.

Canan Madran¹

İklim Eylemi Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları içinde, İklim değişikliğinin küresel ölçekte yol açtığı ekosistem zararları ve yaşamsal olumsuz değişimler nedeniyle, tüm amaçlar içinde açıklamasında ACİL önceliğe sahip olan tek amaçtır. Dünyanın sorunları sıralamaları özellikle son birkaç yılda hızla değişmiş ve İklim Değişikliği veya daha etkili adıyla İKLİM KRİZİ en önemli sorun olarak listelerin en tepesine yerleşmiştir. Bu bölümde günümüzün en önemli ortak sorunu olan İklim Krizinin etkilerinin azaltılması ve uyum stratejileri, işletmeler bazında ve SKA hedef ve göstergeleri çerçevesinde örnekleri ile anlatılacaktır. Sera gazı emisyonlarının büyük kısmından sorumlu şirketler operasyonlarında, tedarik zincirlerinde ve faaliyet gösterdikleri topluluklarda iklim krizine yönelik dayanıklılık oluşturmakla da sorumludurlar. Bu bölüm işletmelerin stratejik planları ve taktikleri içine koyabilecekleri politika ve eylemleri, en iyi örneklerden ve alanındaki lider kurum ve örgütlerden yararlanarak ortaya koymayı amaçlamaktadır.

¹ Prof. Dr., Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, canan.madran@deu.edu.tr

Ancak “her şey aynı senaryosunda devam eder” ve dönüşüm eylemleri gerçekleşmezse, o zaman İklim Değişikliğine Uyum politikaları öncelikli politikalar olacaktır kuşkusuz. Hem insanoğlu hem de diğer tüm canlılar, yaşanacak olan bu kaotik çevresel şartlarda var olmaya ve felaketlerden doğacak zararları tedavi etmeye çalışacaklardır. Görüldüğü kadarıyla Türkiye ülke politikaları, daha çözüm çabalarına girmeden doğrudan sonuçların etkilerini (riskler, afetler gibi) yönetmek için uyum politikaları olarak şekillenmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarındaki temel yaklaşım; tüm ülkelerin, tüm ekonomik paydaşların ve tüm toplumun küresel olarak daha iyi bir gelecek için birlikte hareket edebileceği varsayımdır. Bu varsayımın kısa vadedeki en hassas testi İklim Eylemi ile yapılacaktır. Hedef 2100’de 2°C artışta kalabilmek...

KAYNAKÇA

- Ambrose, J. (2020, Şubat 28) *Tech giants power record surge in renewable energy sales*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/environment/2020/jan/28/google-tech-giants-spark-record-rise-in-sales-of-renewable-energy>
- Apparicio, S. ve Sauer, N. (2020, Şubat 04). *Hangi Ülkeler Paris Anlaşması’nı Onaylamadı?* <https://www.iklimhaber.org/hangi-ulkeler-paris-anlasmasini-onaylamadi/>
- Araç, S.K ve Madran, C. (2014). Business school as an initiator of the transformation to sustainability: A content analysis for business schools in PRME. *Social Business* 4 (2), 137-152
- Arçelik. (t.y.) *İklim Değişikliği İle Mücadele*. Erişim Tarihi 23.02.2020, adres: <https://www.arcelikglobal.com/tr/surdurulebilirlik/dunya-icin/iklim-degisikligi-ile-mucadele/>
- Aytekin, D. (2019, Mayıs 12). *24 belediye “İklim İçin Biz Varız” dedi*. <https://www.yesilist.com/24-belediye-iklim-icin-biz-variz-dedi/>
- Bayar, U. (2020, Nisan 20). *Yeni Rapor: Virüslerin Yayılmasında Doğanın Sömürülmesinin Etkisi Büyük*. <https://www.iklimhaber.org/yeni-rapor-viruslerin-yayilmasinda-doganin-somurulmesinin-etkisi-buyuk/>
- BBC. (2020, Ocak 21). *BM: İklim krizi nedeniyle ülkelerinden kaçanlar evlerine gönderilemez*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51184531>
- BBC. (2020, Şubat 12) *BP boss plans to ‘reinvent’ oil giant for green era*. https://www.bbc.com/news/business-51475379?intlink_from_url=https://www.bbc.com/news/topics/cp7r8vgl27rt/bp&link_location=live-reporting-story
- Belz, F.M. ve Peattie, K. (2012). *Sustainability Marketing*, 2nd Ed. Wiley.
- Bloomberg (2019, Mayıs 15) *Electric Transport Revolution Set To Spread Rapidly Into Light and Medium Commercial Vehicle Market*. <https://about.bnef.com/blog/electric-transport-revolution-set-spread-rapidly-light-medium-commercial-vehicle-market/>
- CGFT. (2020, Ocak) Sabancı Üniversitesi *Hukuk ve Piyasalar Açısından Sürdürülebilirlik* <https://cgft.sabanciuniv.edu/haberler-ve-duyurular/hukuk-ve-piyasalar-acisindan-surdurulebilirlik-baslikli-yeni-politika-notumuz>
- CGFT. (2019) Sabancı Üniversitesi *CDP Climate Change and Water Report 2018 Turkey Edition*. https://cdpturkey.sabanciuniv.edu/sites/cdpturkey.sabanciuniv.edu/files/ana%20rapor1_0.pdf
- Climate Assembly UK (t.y.). Erişim tarihi 24.02.2020, adres: <https://www.climateassembly.uk/>
- Climate Action Tracker. (2019, Haziran) *Japan: Pledges and Targets*, <https://climateactiontracker.org/countries/japan/pledges-and-targets/>
- Climate Action Tracker, (2019, Aralık 09) *Türkiye’de iklim eylemini arttırmak*. <https://climateactiontracker.org/publications/scalingupturkeyturkish/>
- CoM, 2020 Covenant Community. <https://www.covenantofmayors.eu/about/covenant-community/>

- signatories.html
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2019, Şubat 23) *Bakan Kurumdan "İklim Değişikliği Ve Afet Önlemleri" Genelgesi*. <https://csb.gov.tr/bakan-kurum-dan-iklim-degisikligi-ve-afet-onlemleri-genelgesi-bakanlik-faaliyetleri-25423>
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2019, Ocak 23). *İklim Değişikliği*. Erişim tarihi: 24.02.2020, adres: <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/seragazi-emisyonlari-i-85722>
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2020). *Kentsel-Kırsal Nüfus Oranı*. Erişim tarihi: 24.02.2020, adres: <https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/kentsel---kirsal-nufus-orani-i-85670>
- Demirel, B., Bicakcioglu, N., Duman, S., Madran, C., Arbak, Y., Sümer, B., Ozkul, S., Baran, T., Onuslu Gul, G., Fistikoglu, O., Gul, A., Ozgenc Aksoy, A., Dogan, M., Barbaros, F. (2019). Understanding And Perceptions of Climate Change: A Perspective of University Stakeholders. *International Journal of Global Warming*. 18 (3-4), 385-400
- DW (2020). Deutsche Welle. *Davos'ta küreselleşme ve iklim kaygısı*. <https://www.dw.com/tr/davos-ta-k%C3%BCreselle%C5%9Fme-ve-iklim-kayg%C4%B1s%C4%B1/a-52073662>
- ESHOT (2019). *İzmir'in elektrikli otobüs ihalesi tamam*. Erişim tarihi 24.02.2019, adres: <https://www.eshot.gov.tr/Haberler/2436/91?AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- Glanemann, N., Willner, S.N., Levermann, A. (2019). *Paris Climate Agreement passes the cost-benefit test* <https://www.nature.com/articles/s41467-019-13961-1.pdf>
- Google trends. (t.y.). Erişim tarihi: 25.02.2020, adres: <https://trends.google.com/trends/explore?date=all&q=climate%20crisis,climate%20emergency>
- Gore, A. (2019). *Climate Reality Project, Tokyo Post-Event PPT Deck*. <https://realityhub.climaterealityproject.org/groups/home/35>
- Goddard Institute. (2020) National Aeronautics and Space Administration Goddard Institute for Space Studies, *GISS Surface Temperature Analysis (GISTEMP): Global-mean monthly, seasonal, and annual means*, <https://www.giss.nasa.gov/research/news/20200115/>
- GRI (t.y.). Erişim tarihi, 24.02.2020, adres: <https://database.globalreporting.org/search/>
- GRI_UNGC. (2017). *Business Reporting on the SDGs An Analysis of the Goals and Targets*. https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI_UNGC_Business-Reporting-on-SDGs_Analysis-of-Goals-and-Targets.pdf
- HASUDER (2020). Halk Sağlığı Uzmanları Derneği, Pandemi Günleri Sohbetleri (<https://korona.hasuder.org.tr/pandemi-gunleri-sohbetleri-3/>) 19.04.2020
- Hern, A. (2020) *YouTube ads of 100 top brands fund climate misinformation – study*. <https://www.theguardian.com/technology/2020/jan/16/youtube-ads-of-100-top-brands-fund-climate-misinformation-study>
- Hepburn, C., O'Callagan, B., Stern, N., Stiglitz, J., Zenghelis, D. (2020) *Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change?* <https://www.smithschool.ox.ac.uk/publications/wpapers/workingpaper20-02.pdf>
- İBB (2019, Aralık 25). İzmir Büyükşehir Belediyesi. *İzmir sürdürülebilir kent modeli oluşturulacak*. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/izmir-surdurulebilir-kent-modeli-olusturulacak/41162/156>
- İKLİMDE (2019). *Yüksek Öğretimde İklim Değişikliği Konusunda Toplumsal Kapasite Geliştirme: Algı Yönetimi, Farkındalık Yaratma ve Dayanıklılığı Arttırma Projesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir <http://iklim.deu.edu.tr/>
- IRENA. (2020, Ocak). *10 Years: Progress to Action*. <https://www.irena.org/publications/2020/Jan/10-Years-Progress-to-Action>.
- IPCC (t.y.). Intergovernmental Panel for Climate Change. *SPECIAL REPORT: GLOBAL WARMING OF 1.5 °C Summary for Policymakers*. Erişim tarihi: 28.02.2020, adres: <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/spm/>
- İklim Haber (2019, Temmuz 12). *Yeni Araştırma: "Endişeliyiz Çünkü Afetler Artıyor, İklim Konusunda Çabalar ise Yetersiz*. https://www.iklimhaber.org/iklimdegisikligialgisi2019/?fbclid=IwAR-0MXZ5yJLgvPNNrxuT9mfZbw_TfvY7626IVXS71_807neZJ-QkX5itj854
- İklim Haber. (2020, Şubat 11). *IEA: Enerji Sektörü Kaynaklı Emisyonların Artışı 2019'da Durdu*.

- <https://www.iklimhaber.org/iea-enerji-sektoru-kaynakli-emisyonlarin-artisi-2019da-durdu/>
İklim Haber (2018, Mayıs 14). *Kaliforniya Çatılarında Güneş Artık Zorunlu*. <https://www.iklimhaber.org/kaliforniya-catilarinda-gunes-artik-zorunlu/>
- iklimIN.org.tr. *İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi*”. Erişim tarihi 24.02.2020, adres: <http://www.iklimin.org/tr/>
- Karakaya, E. (2020, Ocak 23) *Kyotodan Parise Karbon Piyasaları: AB ETS Tecrübesi*.https://www.iklimhaber.org/kyotodan-parise-karbon-piyasaları-ab-ets-tecrubesi/?fbclid=IwAR0iNfXUG-bRY4rRE5RJ8gI9rZ7rjXSIUUPav7cjFrhP44yN2Sx_bsLqShk
- KPMG (2019). *Enerji Sektörel Bakış*. <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2019/03/sek-torel-bakis-2019-enerji.pdf>
- M&S. Marks & Spencer (t.y.). *Climate Change*. Erişim tarihi: Erişim tarihi 23.02.2020, adres: <https://corporate.marksandspencer.com/sustainability/business-wide/climate-change>
- McCrone, A. (2019, Ocak 16) *Transition in Energy, Transport – 10 Predictions for 2019*. Bloomberg New Energy Finance <https://www.bloomberg.com/professional/blog/transition-energy-transport-predictions-2019/>
- Moris, S. (2020, Şubat 05). *Bristol Ekolojik Acil Durum İlan Etti*. <https://www.iklimhaber.org/bristol-ekolojik-acil-durum-ilan-etti/?fbclid=IwAR2i04-SWISnn20YbzfpneF4ZBqJlA0P-H6xtqCb4bgARBC-SY9oDUae9ZT8>
- NTV (2019, Eylül 02). *Dev şirketlerin Türkiye için iklim senaryosu: Mağazaları sel vuracak, gıdalar çürüyebilir*.<https://www.ntv.com.tr/ekonomi/dev-sirketlerin-turkiye-icin-iklim-senaryosu-magazalari-sel-vuracak-gidalar-cur,eTqAyAGkWEqLhNVRTY5aSw>
- Özçelik Sözer, B., (2019, Nisan 30). İklim değişikliği şirketleri dönüştürecek. *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/ik-yeni-ekonomi/iklim-degisikligi-sirketleri-donusturecek-41197849>
- Reuters (2020, Ocak 21). Spain To Introduce Low-Emission Zones Amid “Climate Emergency”<https://fr.reuters.com/article/oilRpt/idUKL8N29Q54E>
- Schwab, K. (2019, Aralık 01) *Why We Need The ‘Davos Manifesto’ For A Better Kind Of Capitalism*. <https://www.weforum.org/agenda/2019/12/why-we-need-the-davos-manifesto-for-better-kind-of-capitalism/>
- SDG Compass (t.y.) *The Role Of Business*. Erişim tarihi: 24.02.2020, adres: <https://sdgcompass.org/sdgs/sdg-13/>
- Sera Etkisi (t.y.). Erişim Tarihi: 24.02.2020, adres: <https://temizdunyaicin kimya.wordpress.com/sera-etkisi-2/sera-etkisi/>
- Serengil, Y. (2018). *İklim Değişikliği ve Karbon Yönetimi, Tarım/Orman ve Diğer Arazi Kullanımları*. https://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/SFM%20PRJ/undp_iklim_web.pdf
- Sevinç, Ç. (2020, Şubat 06). *Hollanda'nın Dev Emeklilik Fonu Karbon Ayakizini Azaltacak*. https://www.iklimhaber.org/hollandanin-dev-emeklilik-fonu-karbon-ayazini-azaltacak/?fbclid=IwAR1NGHPAvyIP54Ov1a8e4xaNVZ2aa0-0KkRj4B_ZYAvql-q4LcfN_ZIKMWI
- Shuckman, D. (2020, Ocak 16). *Sir David Attenborough Warns Of Climate ‘Crisis Moment*. <https://www.bbc.com/news/science-environment-51123638>
- Şahin, Ü. (2014). *Türkiye'nin İklim Politikalarında Aktör Haritası*. Sabancı İPM https://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2014/12/AktorHaritasiRapor_25.11.14_web.pdf
- Talu, N. (2019). Yerel İklim Planlaması ve Türkiye Pratikleri, *İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi 10*, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İklimIN Projesi, Ankara
- The Guardian (2019, Ekim 09). *Revealed: the 20 firms behind a third of all carbon emissions*. https://www.theguardian.com/environment/2019/oct/09/revealed-20-firms-third-carbon-emissions?CMP=share_btn_tw
- The Guardian, (2020, Ocak 23). *Make Big Polluters Pay For Mass Tree Planting, Officials Say*. <https://www.theguardian.com/environment/2020/jan/23/make-big-polluters-pay-for-mass-tree-planting-officials-say>
- Turkcell (t.y.) *Sürdürülebilirlik*. Erişim tarihi: 24.02.2020, adres: <https://www.turkcell.com.tr/tr/hakimizda/sosyal-sorumluluk/surdurulebilirlik>
- TUSİAD. (2019, Kasım 01) *İş Dünyasının Paydaşları Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İçin Bir Ara-*

- ya Geldi: “Zaman Söylemden Harekete Geçme Zamanı”.<https://tusiad.org/tr/basin-bultenleri/item/10448-is-dunyasinin-paydaslari-surdurulebilir-kalkinma-hedefleri-icin-bir-araya-geldi-zaman-soylemden-aksiyona-gecme-zamani>
- TUSİAD (2020). Genel Kurul Toplantısı. *İklim Değişikliği* <https://tusiad.org/tr/basin-bultenleri/item/10527-tusi-ad-genel-kurul-toplantisi-6-subat-tarihinde-duzenlendi>
- UN (2019). *Progress of goal 13 in 2019*. <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg13>
- Unilever (t.y.). *How we're becoming carbon positive in our operations*. Erişim Tarihi: 24.02.2020, adres: <https://www.unilever.com/sustainable-living/reducing-environmental-impact/greenhouse-gases/how-were-becoming-carbon-positive-in-our-operations/>
- Ülker (2018). *Sürdürülebilirlik Raporu*. <http://surdurulebilirlik.ulker.com.tr/pdfs/surdurulebilirlik-raporu-2018-tr.pdf>
- WBCSD (2019, Eylül 18). *Business Climate Resilience: Thriving Through the Transformation*. <https://www.wbcsd.org/Programs/Climate-and-Energy/Climate/Climate-Action-and-Policy/Resources/Business-Climate-Resilience-Thriving-Through-the-Transformation2>
- WBCSD (2019, Eylül 22). *Carbon Pricing - WBCSD Policy Paper 2019*.
- WEF (2019). *Why we need the 'Davos Manifesto' for a better kind of capitalism*. <https://www.weforum.org/agenda/2019/12/why-we-need-the-davos-manifesto-for-better-kind-of-capitalism/>
- WEF (2020a). *The Global Risks Report 2020* http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf
- WWF (2020b). *Doğanın Yok Oluşu ve Pandemilerin Yükselişi Raporu*. http://d2hawiim0tjbd8.cloudfront.net/downloads/doann_yok_oluu_ve_pandemilerin_yukselii_25_04_20_1.pdf
- Yeşil Ekonomi (2019, Ekim 29). *BIST Sürdürülebilirlik Endeksi 2019 listesi yayımlandı*. <https://yesilekonomi.com/bist-surdurulebilirlik-endeksi-2019-listesi-yayinlandi/>
- Yaraç, N (2020, Ocak 29). *İklim Değişikliği Uzak bir İhtimal Değil, Şu Anda Yaşanıyor*. <https://www.iklimhaber.org/iklim-deg%cc%86is%cc%a7iklig%cc%86i-uzak-bir-ihhtimal-deg%cc%86il-s%cc%a7u-anda-yas%cc%a7aniyor/?fbclid=IwAR2fiKyv2Uhv-PM6ui0M2I365uCmV-Y18o7knS6Qx4Ng35rQ5RREYqrJ7NUI>
- Yaraç, N (2020, Ocak 30). *Olumlu Değişiklikler Yapmak için Her Zaman Vakit Var*. https://www.iklimhaber.org/olumlu-deg%cc%86is%cc%a7iklikler-yapmak-i%cc%87c%cc%a7in-her-zaman-vakit-var/?fbclid=IwAR11vhNb3LpiJPKnOYW4eB60KFlQMVIbntxaqWUwc_3_Q7BM10f5jlhBdM

Asiye Ayben Çelik¹

Kitabın bu bölümünde birçok canlının yaşam kaynağı, beslenme ve aynı zamanda istihdam kaynağı olan, sıcaklık artışları ve insan eliyle üretilen karbondioksitin soğurulmasıyla iklim değişiklikleri üzerinde olumlu etkileri bulunan okyanus ve denizlerin sürdürülebilirliğine ilişkin SKA 14 Sudaki Yaşam sürdürülebilir kalkınma amacı konu edilmektedir. Bu amacın başarılmasında makro aktörlerin yanında, işletmelerin faaliyetlerinde sürdürülebilirlik sorumluluğunu nasıl taşıyabilecekleri ve hedefler doğrultusunda değerlendirebilecekleri fırsatlar irdelenmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İngilizce İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, ayben.celik@cbu.edu.tr

KAYNAKÇA

- AB Türkiye Delegasyonu, (2016). Geleceğe Dair: Paris İklim Anlaşması. Erişim Tarih: 11.12.2019, adres: https://www.avrupa.info.tr/sites/default/files/2016-08/brochure_4_v2.pdf
- Arkas Line, (2020). *Sürdürülebilirlik*. <http://www.arkasline.com.tr/en/sustainability2.html>
- Anonim, (2019, Kasım 5). *ABD İklim Anlaşması'ndan Çekilme Başvurusunu Resmen Yaptı*. Amerika'nın Sesi. <https://www.amerikaninsesi.com/a/amerika-paris-iklim-anlasmasindan-resmen-cekilme-basvurusunu-yapti/5152934.html>
- BP Company, (2020). *BP Sustainability Report 2019*. <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/sustainability/group-reports/bp-sustainability-report-2019.pdf>
- Clean Seas, (2020). "Tide Turners – Volvo Car", <https://www.cleanseas.org/tide-turners/companies/volvo-cars>.
- Crutzen, P.J. ve Stoermer, E.F. (2000). The Anthropocene. *Global Change Newsletter*, (41), 17–18.
- Crutzen, P.J. (2002). Geology of Mankind: The Anthropocene. *Nature*, 415, 23.
- Deloitte, (2020, Nisan). *Türkiye'de Turizm ve Konaklama Sektörü / COVID-19*. <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/consumer-business/articles/turkiye-de-turizm-ve-konaklama-sektoru-covid-19.html>
- DNV Glas, UN Global Compact, Sustainia (2017). *Global Opportunity Report 2017*. http://www.unglobalcompact.org/docs/publications/Global_Opportunity_Report_2017_SM.pdf
- FAO (2019). *Dünyada Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin Durumu 2018*. <http://www.fao.org/3/CA0191TR/ca0191tr.pdf>
- Gonçalves, A. (2020, Ocak 28). *What Is Staycation: Discover The Latest Trend In Sustainable Tourism*. <https://youmatter.world/en/staycation-definition-stay-vacations-sustainable/>
- Gündoğdu, S., ve Çevik, C., (2019). Plastikten Kurtul Oltaya Gelme – Rapor: Türkiye'deki Deniz Canlılarında Mikroplastik Kirliliği, GreenPeace, İstanbul, https://storage.googleapis.com/planet4-turkey-stateless/2019/10/33abcb16-mikroplastik_rapor_final_rev.pdf
- Harvard C-Change, (2020, Mart 20). *Coronavirus, Climate Change, and the Environment - A Conversation on COVID-19 with Dr. Aaron Bernstein, Director of Harvard C-CHANGE*. <https://www.hsph.harvard.edu/c-change/news/coronavirus-climate-change-and-the-environment/>
- Jones, P., Comfort, D., Hillier, D. (2018). Common Ground: The Sustainable Development Goals and the Marketing and Advertising Industry. *Journal of Public Affairs*, 18(2), 1619-1625.
- Kalkınma Bakanlığı, (2017). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi Projesi – Ana Rapor*. Ankara, http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/753_1.pdf
- Nielsen, (2015). *The sustainability imperative - New insights on consumer expectations October 2015*, <https://www.nielsen.com/wp-content/uploads/sites/3/2019/04/global-sustainability-report-oct-2015.pdf>
- Özcan, B. (2019). Yedinci Kita, <http://barisozcan.com/yedinci-kita/> (14.01.2020).
- Pfeifer, H. (2018). "The UK now has one of world's toughest microbead bans", <https://edition.cnn.com/2018/01/09/health/microbead-ban-uk-intl/index.html>
- Polman, P. (2020, Mart 20). *How responsible businesses can step forward to fight coronavirus*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/covid-responsible-businesses-during-the-coronavirus-pandemic/>
- PricewaterhouseCoopers (2015). *Making It Your Business; Engaging with the Sustainable Development Goals*. https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf
- SDG Compass, (2016). *Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development*. https://sdgcompass.org/wp-content/uploads/2016/04/Goal_14.pdf
- SDG Compass, (2016), *Goals - SDG 14: Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development*. <https://sdgcompass.org/sdgs/sdg-14/>
- Sebillé, E., Wilcox, C., Lebreton, L., Maximenko, N., Hardesty, B.D., Franeker, J.A., Eriksen, M., Siegel, D., Galgani, F. and Lavender, K. (2015). A Global Inventory of Small Floating Plastic Deb-

- ris. *Environmental Research Letters*, 10(12), 1-11.
- Shell Company, (2019). *Sustainability Report 2018 – Biodiversity and Sensitive Areas*. <https://reports.shell.com/sustainability-report/2018/responsible-business/environment/biodiversity-and-sensitive-areas.html>
- The OceanCleanup, (2020). *The Largest Cleanup in History*. <https://theoceancleanup.com/>
- TRTHABER, (2019). “Kişi başı poşet kullanımı 10 adede düştü”, <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/kisi-basi-poset-kullanimi-10-adede-dustu-421987.html>.
- Turhan, E. (2015, Şubat 19). İstedığımız Sorudan Başlayabiliyor muyuz? – Küresel Bir Sınav Olarak Antroposen. *Eko IQ*. <http://ekoIQ.com/2015/02/19/istedigimiz-sorudan-baslayabiliyor-muyuz-kuresel-bir-sinav-olarak-antroposen/>
- TURMEPA, (2020). *Projeler*. <https://turmepa.org.tr/projelerimiz/ulusal-projeler/deneme>
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. (2020, Nisan 20). *Korona Virüs (Covid-19) Salgını İle Mücadele Kapsamında Denizcilik Sektörü İçin Alınan Tedbirler*. <https://denizcilik.uab.gov.tr/duyurular/korona-virus-covid-19-salgini-ile-mucadele-kapsaminda-denizcilik-sektoru-icin-alinan-tedbirler>
- UN Global Compact, (2020). *14. Life Below Water – Business Actions*. <http://blueprint.unglobalcompact.org/sdgs/sdg14/>
- UNDP, (2016). *UNDP Support to the Implementation of Sustainable Development Goal 14 Ocean Governance*. https://www.undp.org/content/dam/undp/library/Sustainable%20Development/14_Oceans_Jan15_digital.pdf
- UNDP, (2020a). *COVID-19 ile mücadele için en üst düzeyde siyasi kararlılık gerekiyor*, <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/articles/2020/03/COVID-19.html>
- UNDP, (2020b, Nisan 28). *İş Dünyasından Plastik Girişimi*. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/articles/2020/04/plastik-yasam-dongusu.html>
- UNEP, (2013). Plastic Disclosure Project. *UNEP 2nd Global Conference on Land-Ocean Connections*, Montego Bay, Jamaica, <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/10826/GLOCIIPresentationRussel.pdf?sequence=1&amp%3BisAllowed=1> (19.01.2020).
- UNEP, (2020, Nisan 8). *Six nature facts related to coronaviruses*. <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/story/six-nature-facts-related-coronaviruses>
- UNESCO, (t.y. a). *Facts and figures on marine pollution*. Erişim tarihi:19 Ocak 2020, adres: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/ioc-oceans/focus-areas/rio-20-ocean/blueprint-for-the-future-we-want/marine-pollution/facts-and-figures-on-marine-pollution/>.
- UNESCO, (t.y. b). *Ocean Acidification*, Erişim tarihi:19 Ocak 2020, adres: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/ioc-oceans/focus-areas/rio-20-ocean/blueprint-for-the-future-we-want/ocean-acidification/> (19.01.2020).
- Whelan, T. and Kronthal-Sacco, R. (2019). Research: Actually, Consumers Do Buy Sustainable Products. *Harvard Business Review*, <https://hbr.org/2019/06/research-actually-consumers-do-buy-sustainable-products>
- WTTC (World Travel&Tourism Council), (2020). *Travel & Tourism Economic Impact From Covid-19*. <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact/moduleId/1308/itemId/84/controller/DownloadRequest/action/QuickDownload>
- Yurtsever, M. (2015). Mikroplastiklere Genel Bakış, *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 17-2(50), 68-83.
- Yurtsever, M. (2018). Küresel plastik kirliliği, nano-mikroplastik tehlikesi ve sürdürülebilirlik. Ed: Editör: Ayşegül Akdoğan Eker, Fatma İler Türkdoğan, Fatma Gülen İskender, Neşe Tüfekçi, Süleyman Övez, *Çevre, Bilim ve Teknoloji* içinde (s.171-197).

Sumeyra Duman¹

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)'nın on beşincisi olan “Karasal Yaşam”, karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozulmasını durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek hedeflerine sahiptir. Bu çalışmada karasal yaşam amacının bu söz konusu hedeflerine dair dünyada ve Türkiye'deki mevcut durum ele alınmıştır. Ardından karasal yaşam amacına hizmet edecek şekilde işletmelerin faaliyetlerine değinilerek, iyi uygulama örneklerine yer verilmiştir. Son olarak işletmelere karasal yaşam hedeflerine hizmet edebilecek önerilerde bulunulmuştur.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, e-posta: sumeyra.duman@deu.edu.tr

15.10. Sonuç

Ormanlar dünyanın %30.7'sini kaplamaktadır ve gıda güvenliği, barınak gibi olanaklar sunmaktadır. Ormanlar iklim değişikliği ile mücadele, biyoçeşitliliğin korunması ve yerli toplulukların evi olması konularında kilit rol oynamaktadır. Ormanların korunması işletmeler açısından da doğal kaynak yönetimi ve arazi verimliliğini artırmada, güçlendirici olacaktır. Şu anda her yıl 3 milyon hektar orman kaybedilmektedir. Daha da önemlisi biyoçeşitlilik ciddi bir risk altındadır. BMGK'nun belirlediği 17 SKA arasında karasal yaşam tüm canlıların yaşamını devam ettirebilmesi konusunda hedefleri olmasından ötürü temel bir amaç olarak ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle yalnızca bireylerin değil aynı zamanda devletlerin ve işletmelerin de aktif rol üstlenmesi gereken bir konudur. Bireylerin katkıda bulunabileceği en basit yollar olarak geri dönüşüm, sürdürülebilir bir şekilde yetiştirilmiş ve tedarik edilmiş yerel ürünlerden oluşan bir beslenme, yalnızca ihtiyacımız kadar tüketmek, etkin ısıtma ve soğutma sistemleriyle enerji kullanımını kısıtlama, vahşi hayatı koruyan, etik bir şekilde yönetilen ekoturizm olanaklarından faydalanma sayılabilir (UN, t.y.). Devlet ve işletmeler de bu konularda tüketicide farkındalık yaratmak amacıyla aktif rol üstlenmelidir. Çoğunlukla insan kaynaklı nedenlerden ötürü gerçekleşen iklim krizi ile birlikte tahrip edilen karasal yaşam unsurları herkesi doğrudan etkileyecektir. Yalnızca sosyal sorumluluk kampanyaları ile değil, aynı zamanda işletme operasyonlarının tümünün de karasal yaşam hedeflerini göz önünde tutacak şekilde yeniden tasarlanması ve özellikle dögüsel ekonomiye geçişin sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Brambles (2019). *How California Giant Finds Gigantic Benefits in Partnership*. https://www.brambles.com/Content/cms/Case_studies/PDFs/NA-June2019-California-Giant-Case-study_final.pdf.
- Business and Biodiversity (t.y.). *Finance Case Studies*, Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: http://www.businessandbiodiversity.org/cs_finance.html.
- Business for 2030 (t.y.). *Goal 15 Protect Ecosystems*. Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: <http://www.businessfor2030.org/goal-15-protect-ecosystems>.
- CDP Policy Brief (2018). *Root and Branch: How Forests Underpin the Sustainability Agenda*. Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: https://www.cdp.net/es/reports/archive?page=13&per_page=20&sort_by=last_post_revision_published_at&sort_dir=asc.
- Danone (t.y.). *Evian: 100% Circular Brand by 2025*. Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: https://iar2018.danone.com/impactful-projects/project-gallery/details/?tx_pnfprojectgallery_gallerydetails%5Btx_pnfprojectgallery_projectdetail%5D%5Buid%5D=53&tx_pnfprojectgallery_gallerydetails%5Baction%5D=details&tx_pnfprojectgallery_gallerydetails%5Bcontroller%5D=Gallerydetails&cHash=a04e2d76ffb4a49e6f55de39ce5deab7.
- Dışişleri Bakanlığı (t.y.). *Biyolojik Çeşitlilik*. Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020, adres: <http://www.mfa.gov.tr/biyolojik-cesitlilik.tr.mfa>.
- Ecosia (t.y.). Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: <https://info.ecosia.org/what>.
- GRI ve UNGC (2017). *Business Reporting on the SDGs: An Analysis of the Goals and Targets*. <https://>

- www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI_UNGC_Business-Reporting-on-SDGs_Analysis-of-Goals-and-Targets.pdf.
- Hedefler için İş Dünyası, <https://www.business4goals.org>.
- İkinci Ulusal Gözden Geçirme Raporu (2019), Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Türkiye 2. Ulusal Gözden Geçirme Raporu: Ortak Hedefler için Sağlam Temeller, Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020, adres: http://www.surdurulebilir.kalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/Surdurulebilir_Kalkinma-Amaclari-Turkiye-2.-Ulusal-Gozden-Gecirme-Raporu-Ortak-Hedefler-icin-Saglam-Temeller_-interaktif.pdf.
- Jones, P., Comfort, D. & Hillier, D. (2018). Common Ground: The Sustainable Development Goals and The Marketing and Advertising Industry. *Journal of Public Affairs*, 18, 1-7.
- Kappelle, M (2020, Nisan 08). *Six nature facts related to coronaviruses*. UNEnvironment. <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/story/six-nature-facts-related-coronaviruses>
- Küresel Amaçlar (t.y.). *Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Amaçlar*. Erişim Tarihi: 09 Şubat 2020, adres: <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/karasal-yasam/>.
- Metsa Group (2018). *Metsa Group Sustainability Group 2018*. <https://www.metsagroup.com/en/Documents/Publications/Metsa-Group-sustainability-report-2018.pdf>.
- Naponen, M. (2020, Mart 20). *Cohabiting with a virus: We must learn to live life on land more sustainably*. BusinessGreen. <https://www.businessgreen.com/opinion/4012810/cohabiting-virus-learn-live-life-land-sustainably>.
- PWC. (2015), *Make it Your Business: Engaging with the Sustainable Development Goals*. https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf.
- SDG Industry Matrix (2015). *SDG Industry Matrix: New Sustainable Development Goals*. <https://www.unglobalcompact.org/library/3111>.
- The Lion's Share Fund (t.y.), Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: <https://www.thelionssharefund.com/content/thelionssharefund/en/home/about-us.html>.
- Topçu, F. H. (2012). Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi: Müzakereden Uygulamaya. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*. 20(1), 57-97.
- UN (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.
- UN (2019). *Report of the Secretary-General on SDG Progress 2019*. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24978R_port_of_the_SG_on_SDG_Progress_2019.pdf.
- UN (t.y.). *Life on Land: Why It Matters*. Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020, adres: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/biodiversity/>.
- UNGC (2017). *Blueprint for Business Leadership on the SDGs: A Principles-Based Approach*. <https://www.unglobalcompact.org/docs/publications/Blueprint-for-Business-Leadership-on-the-SDGs.pdf>.
- Unilever (2015). *Unilever Suppliers: A Closer Look at Biodiversity*. https://www.unilever.com/Images/unilever-suppliers_a-closer-look-at-biodiversity_2015_tcm244-423993_en.pdf.
- Unilever (2016). *Unilever Sustainable Palm Oil Sourcing Policy*. https://www.unilever.com/Images/unilever-palm-oil-policy-2016_tcm244-479933_en.pdf.
- Unilever (2018). *Sustainable Paper & Board Packaging Policy*. https://www.unilever.com/Images/unilever-paper-and-board-packaging-policy-2018_tcm244-529491_en.pdf.
- Unstatshub (t.y.). *SDG Country Profile: Turkey*. Erişim Tarihi: 28 Şubat 2020, adres: <https://country-profiles.unstatshub.org/tur#goal-15>.
- WEF (2020a). *The Global Risks Report*. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf.
- WEF (2020b). *Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy*. http://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Nature_Economy_Report_2020.pdf.

Enis Yakut¹

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından 16.sı olan Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar amacının anlaşılması ve önemi ile ilgili hem işletmeler, hem de vatandaşların yeterli derecede farkındalığa sahip olmadığı görülmektedir. Bu sebeple, bu amacın ne anlama geldiği, diğer amaçlarla olan ilişkisi ve bu amaç gerçekleşmez ise diğer amaçların negatif anlamda nasıl etkileneceğinin vurgulanması önem arz etmektedir. Bu bölümde önce SKA 16'nın kapsamı anlatılacak daha sonra ise işletmelere bu amaçla ilgili bir yol haritası çizilecektir.

¹ Dr. Araş. Gör., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, enis.yakut@cbu.edu.tr

bunlarla ilgili düzenlemelere gidilmeli, işletme dışındaki yasal / sistemsel aksaklıkların da giderilmesi için gayret gösterilmelidir. Sürdürülebilir bir yapının ancak sürekli gelişme ve geliştirme misyonu ile sağlanacağı unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Ar, H., & Çelik Uğuz, S. (2017). Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde Turizmin Rolü: Türkiye Örneği. *Journal of International Social Research*, 10(49), 521-530.
- Ayee, J. A. (2016). Reflections on Some Dynamics of Development: Good Governance and the Sustainable Development Goals. *Ghana Social Science Journal*, 13(2), 1-21
- Boas, I., Biermann, F., & Kanie, N. (2016). Cross-sectoral strategies in global sustainability governance: towards a nexus approach. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 16(3), 449-464.
- Cimadamore, A. D. (2016). Global justice, international relations and the Sustainable Development Goals' quest for poverty eradication. *Journal of International and Comparative Social Policy*, 32(2), 131-148.
- Dasandi, N. & Mikhaylov, S.J. (2019). AI for SDG 16 on Peace, Justice, and Strong Institutions: Tracking Progress and Assessing Impact. *AI and UN SDGs Workshop at IJCAI*, 1-4
- Global SDG Awards, (t.y.). *SDG #16 - Peace, Justice & Strong Institutions*, Erişim Tarihi: 15 Ocak 2020, adres: <https://globalsdgawards.com/16-peace-justice-and-strong-institutions/>
- Gürsel, S. (2013, Mart 27). Barış Temettüsü ve Kıbrıs. *Radikal*. <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/seyfettin-gursel/baris-temettusu-ve-kibris-1126780/>
- Institute for Economics and Peace (IEP) (2016). Sustainable Development Goal 16: Identifying priority indicators to measure goal 16 based on key statistical and normative criteria. http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/02/Goal16_2016_webfile.pdf
- Jabik, B. B., & Bawakyillenuo, S. (2016). Green entrepreneurship for sustainable development in Ghana: a review. *Ghana Social Science Journal*, 13(2), 96-123.
- Jack, O. A. (2016). *An Analysis of Women and Sustainable Development Goals* <https://ssrn.com/abstract=2797855> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2797855>
- Katila, P., de Jong, W., Galloway, G., Pokorny, B., & Pacheco, P. (2017). *Building on synergies: Harnessing community and smallholder forestry for Sustainable Development Goals*. IUFRO. <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/538934/Harnessing.pdf?sequence=2>
- King, P., Elder, M. & Shigemoto A. (2018). Business and SDGs: Raising the Level of Ambition In M. Elder & P. King (Eds.). *Realising the Transformative Potential of the SDGs* (s. 109-126). Kanagawa, Japan: Institute for Global Environmental Strategies (IGES).
- Hope Sr, K. R. (2019). Peace, justice and inclusive institutions: overcoming challenges to the implementation of Sustainable Development Goal 16. *Global Change, Peace & Security*, 1-21.
- Kumar, S., Kumar, N., & Vivekadhish, S. (2016). Millennium development goals (MDGS) to sustainable development goals (SDGS): Addressing unfinished agenda and strengthening sustainable development and partnership. *Indian journal of community medicine: official publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine*, 41(1), 1-4.
- Kumar, V., Rahman, Z., Kazmi, A. A., & Goyal, P. (2012). Evolution of sustainability as marketing strategy: Beginning of new era. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 37, 482-489.
- Martin, D., & Schouten, J. (2014). *Sustainable marketing* (New International Edition). Harlow: Pearson
- Miklian, J., Schouten, P., & Ganson, B. (2016). From boardrooms to battlefields: 5 new ways that businesses claim to build peace. *Harvard International Review*, 37(2), 1-4.
- Oetzel, J., & Miklian, J. (2017). Multinational enterprises, risk management, and the business and economics of peace. *Multinational Business Review*. 25 (4), 270-286.
- Peattie, K. (2001). Towards sustainability: the third age of green marketing. *The marketing review*, 2(2), 129-146.

- PwC. (2015). Make it your business: Engaging with the Sustainable Development Goals. https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf
- PwC. (2016). Navigating the SDGs: a business guide to engaging with the UN Global Goals. <https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/publications/PwC-sdg-guide.pdf>
- SDG Fund. (2017). Business and Sdg 16 Contributing to Peaceful, Just and Inclusive Societies, https://www.sdgfund.org/sites/default/files/Report_Business_And_SDG16.pdf
- Saha, M., & Darnton, G. (2005). Green companies or green con-panies: Are companies really green, or are they pretending to be?. *Business and society Review*, 110(2), 117-157.
- Singh, G. (2016). Sustainable development goals 2016-2030: easier stated than achieved. *Journal of Innovation for Inclusive Development*, 1(1), 1-2.
- Stoeckl, V. E., & Luedicke, M. K. (2015). Doing well while doing good? An integrative review of marketing criticism and response. *Journal of Business Research*, 68(12), 2452-2463.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2016). SKA 16. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı <http://www.surdurulebilirlik.gov.tr/amaclari/herkesin-adaleti-erisimini-saglamak-ve-her-seviyede-etkili-hesap-verebilir-ve-kapsayici-kurumlar-kurulmasi/>
- United Nations Development Program, *SDG: 16. United Nations Development Program* <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-16-peace-justice-and-strong-institutions.html>
- United Nations Global Compact. (2017). *Blueprint for Business Leadership on SDG 16*. <https://www.unglobalcompact.org/docs/publications/Blueprint-for-Business-Leadership-on-the-SDGs-Goal16.pdf>
- USCIB, *Business for 2030, Goal 16*. <http://www.businessfor2030.org/goal-16-promote-justice-1>.
- Trivedi, K., Trivedi, P., & Goswami, V. (2018). Sustainable marketing strategies: Creating business value by meeting consumer expectation. *International Journal of Management, Economics and Social Sciences (IJMESS)*, 7(2), 186-205.
- WBCSD. (2005). *Driving success: Marketing and sustainable development*. http://docs.wbcsd.org/2005/11/Driving_Success-Marketing_SD.pdf
- Wesley, H., Tittle, V., & Seita, A. (2016). No health without peace: why SDG 16 is essential for health. *The Lancet*, 388(10058), 2352-2353.
- World Public Sector Report. (2018). *Working Together: Integration, Institutions and the Sustainable Development Goals*. <https://publicadministration.un.org/publications/content/PDFs/World%20Public%20Sector%20Report2018.pdf>

Burcu Mucan Özcan¹, Mustafa Tanyer²

Sürdürülebilir bir dünya için Birleşmiş Milletler öncülüğünde tanımlanan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın 17.sini oluşturan Amaçlar için Ortaklıklar, özellikle değişip karmaşıklaşan sorunların küresel toplum tarafından ele alınmasında giderek önem kazanmıştır. Bu bölümde ele alınan Ortaklıklar konusu içerisinde, ortaklıkların önemine değinilerek temel kavramlardan bahsedilmiş ve ortaklık amaçları ile ortaklıktaki kısıtlara değinilmiştir. Ortaklıkta karşılaşılan belli başlı ortaklık türleriyle beraber Dünyadan ve Türkiye'den örneklerin de yer aldığı bu bölümde daha başarılı ortaklıkların nasıl oluşturabileceği ile ilgili de ipuçlarına yer verilerek yapılması gerekenler anlatılmıştır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, burcu.mucan@cbu.edu.tr

² Prof. Dr., İşletme Bölümü, İşletme Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, mustafa.tanyeri@deu.edu.tr

Cinsiyet Eşitliği (Madde 5) ve İklim Eylemi (Madde 13) ile ilgili amaçlara hizmet ettiği görülmüştür. Bu bağlamda ülkemizde Amaçlar için Ortaklıklar maddesine yönelik daha fazla projelerin yapılması gerektiği açıktır. Özellikle başarılı ortaklıklar için paydaşların birbirine daha çok güvenerek ortak anlayışla hareket etmesi, kurumların sahip olduğu farklı bakış açılarının, çalışma metodlarının ve hedeflerin tek bir noktada birleştirilmesi, paydaşlar arasında daha çok iletişim kurularak belirsizliklerin giderilmesi böylece paydaşların beceri ve yeteneklerini daha çok geliştirmesi gerekmektedir. Dünyada hayata geçirilen özellikle gelişmiş ülkelerdeki projelerin başarılarının veya başarısızlıklarının altında yatan sebepler araştırılarak, bölgesel ve yerel düzeyde özgün ortaklıklar Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşmada paydaşları başarıya ulaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- Bäckstrand, K. (2006). Multi-Stakeholder Partnerships for Sustainable Development : Rethinking and Effectiveness. *European Environment*, 16, 290–306.
- Bendell, J., Collins, E., & Roper, J. (2010). Beyond partnerism: Toward a more expansive research agenda on multi-stakeholder collaboration for responsible business. *Business Strategy and the Environment*, 19(6), 351–355. <https://doi.org/10.1002/bse.685>
- Berlie, L. S. (2009). Alliances for Sustainable Development: Business and NGO Partnerships. İçinde *Alliances for Sustainable Development: Business and NGO Partnerships*. <https://doi.org/10.1057/9780230278066>
- Ferroni, M., & Castle, P. (2011). Public-private partnerships and sustainable agricultural development. *Sustainability*, 3(7), 1064–1073. <https://doi.org/10.3390/su3071064>
- Forum, W. E. (2005). *Partnering for Success* (C. 1). [https://doi.org/10.1016/S1084-628X\(96\)90242-7](https://doi.org/10.1016/S1084-628X(96)90242-7)
- Frame, B., & Taylor, R. (2005). Partnerships for sustainability: Effective practice? *Local Environment*, 10(3), 275–298. <https://doi.org/10.1080/13549830500075610>
- Glasbergen, P., Biermann, F., Mol, P.J. A. (editors) (2007). *Partnerships, Governance and Sustainable Development: Reflections on Theory and Practice*. Edward Elgar Publishing, UK.
- Gray, B., & Stites, J. P. (2013). Sustainability Through Partnerships Capitalizing on Collaboration.
- Hillis, V., Lubell, M., & Hoffman, M. (2018). Sustainability partnership and viticulture management in California. *Journal of Environmental Management*, 217, 214–225. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2018.03.033>
- Hodge, G. A., & Greve, C. (2007). Hodge_et_al-2007- Public_Administration_Review. *Public Administration Review*, May/June, 545–558.
- Hueskes, M., Verhoest, K., & Block, T. (2017). Governing public–private partnerships for sustainability: An analysis of procurement and governance practices of PPP infrastructure projects. *International Journal of Project Management*, 35(6), 1184–1195. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2017.02.020>
- Iossa, E., & Martimort, D. (2014). The Simple Micro-Economics of Public-Private Partnerships . *Journal of Public Economic Theory*, 9(3), 1–48. <https://doi.org/10.1111/jpet.12114>.
- Jones, P., Comfort, D., & Hillier, D. (2018, Mayıs 1). Common Ground: the sustainable development goals and the marketing and advertising industry. *Journal of Public Affairs*, C. 18. <https://doi.org/10.1002/pa.1619>
- Kocaoğulları, Anıl; Durmaz, E., Avcı, E. (2018). İyi örnekler kitabı.
- Koppenjan, J. F. M., & Enserink, B. (2009). Public-private partnerships in urban infrastructures: Reconciling private sector participation and sustainability. *Public Administration Review*, 69(2), 284–296. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2008.01974.x>

- Lacy, P., & Hayward, R. (2011). A new era of sustainability in emerging markets? Insights from a global CEO study by the United Nations Global Compact and Accenture. *Çinde Corporate Governance* (C. 11). <https://doi.org/10.1108/14720701111159208>
- McAllister, R. R. J., & Taylor, B. M. (2015, Şubat 1). Partnerships for sustainability governance: A synthesis of key themes. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, C. 12, ss. 86–90. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2015.01.001>
- Sharma, A., & Kearins, K. (2011). Interorganizational collaboration for regional sustainability: What happens when organizational representatives come together? *Journal of Applied Behavioral Science*, 47(2), 168–203. <https://doi.org/10.1177/0021886310381782>
- Shaw, L., Lubell, M., & Ohmart, C. (2011). The evolution of local partnerships for sustainable agriculture. *Society and Natural Resources*, 24(10), 1078–1095. <https://doi.org/10.1080/08941920.2010.550384>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019) Dünyada ve Türkiye’de Kamu Özel İşbirliği Uygulamalarına İlişkin Gelişmeler Raporu, Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürlüğü.
- United Nations. (2015). Transforming Our World: The 2030 agenda for sustainable development UN Partnerships Platform (Erişim Tarihi: 27.02.2020) <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=8035> .
- Wachenfeld, M. (2015). State of Play Business and the Sustainable Development Goals: Mind the Gap-Challenges for Implementation IHRB State of Play Series: Volume Four. London.
- Xiong, W., Chen, B., Wang, H., & Zhu, D. (2020). Public–private partnerships as a governance response to sustainable urbanization: Lessons from China. *Habitat International*, 95(102095). <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2019.102095>
- Unicef (2020, Mayıs 4) <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-and-microsoft-launch-global-learning-platform-help-address-covid-19-education>
- UNDP, (2020, Mayıs 3) <https://www.tr.undp.org/content/turkey/en/home/presscenter/pressreleases/2020/04/Heart17.html>.